

MATTEOHO ISERE QIDZA

Rebi Matteo qeeteta
 Attiokhia, Siria kaqa
 Tii 70
 Dzuta Abi samane
 Dzerusaremu ma
 Dzutea ma Haba Qesa

DZESUHO UIMANE NEIMANE MA EEBOBOHO TTARI

(Ruk 3:23-28)

¹ Dzoobe Qesamane Name:

Dzesu Kiristui Abarahamu ma Tabitiho sooro ma sainata biranetetaho ttari erani.

² Oi Abarahamui Isakaho mai ma Isakaho khatai Dzakopo.

Qate Dzakopoho khametoi apene bahe Dzuta ma nomamane noho (nokoi tupu 12 naateta).

³ Ma Dzutai Ttamarake naatemi nopoho khameto biranateta oi Pare ma Dzara. Qate Pareho khata noi Esiromu ma Esiromuho khataio Aramu.

⁴ Ma Aramuho khatai Aminatabi ma noho khataio Nasoni.

⁵ Qate Nasoniho khata Saromo ma noi Rakhabike naatemi nopoho khata Boasi biranateta. Qate Boasi noi Ruttike naatemi Obeti biranateta. Biranateqi noi ata naatemi Dzese biranateta.

⁶ Biranatemi nomaeho khata Tabiti biranateqi Dzuta abiho qiba naateta.

Oonita Tabiti noi Uriahe ata tarumi aimata dzapa noho Battaseba ma nopoho khata Soromo noi biranateta.

⁷ Qate Soromoho khata Rehoboamu ma Rehoboamuho khata Abidza ma noho khata Asa biranateta.

⁸ Qate Asaio ata maatemi Dzehosapati biranateta ma Dzehosapatiho khata Dzoramu biranateminoho khata Adzaria.

⁹ Qate Adzariaho khata Dzottamu ma Dzottamuho khata Ahadzi ma noho khata Hedzekia.

¹⁰ Oonita Hedzekiaho khata Manase biranateminoho Khata too abi Amosi oni qate noho khatai Dzosia.

¹¹ Ma Dzosiaho khameto Dzekhonia ma nomanane biranateta oi Isirae abiho tupu Dzuta nokoi oho bodzata Babironia habaho sutasuta abi naate tuumata.

¹² Oke eetemi Dzekhoniaho khata Sarattie oqata biranateta qate Sarattieho khata Dzarubabei biranateta noio abi qiba teei oni.

¹³ Qate khata noho Abiuta biranateta ma Abiutaho khata Eriakimu biranateta ma noho ttidzata Adzaro biranateta.

¹⁴ Qate Adzaroho khata Sattoko biranatemino-maeho khata Akhimi biranateminoho ttidzata Eriutti biranateta.

¹⁵ Qate Eriuttiho khata Ereadza oni qate noho khata Mattani ma Mattaniho khata Dzakopo Dzosepeho mai.

¹⁶ Oi Dzosepe ape bahe Marake naateta. Oonita Mariaho ttidzata Dzesu, noho tota qike paha Kiristuiqi hiirorai noi biranateta.

¹⁷ Oonita mooro, Abarahamuho soro ma saina biranate peitemi Tabitiho bodza naatemi oho soro

ma saina 14 naateta. Qate Tabitiho neta biidza ma suuna biranate peitemi oi Babironiaho sutasuta bodza naateta oho soro ma saina paha 14 naateta. Ma ooqata biidza ma suuna ipibire biranatemi Kiristu biranateta oho soro ma saina oho qesa 14 naateta.

*DZOSEPEHO ATA POBI MARIA QURA EETEMI
OHO MEE DZESU*

(Ruk 2:1-7)

¹⁸ Oonita Dzesu Kiristui ikanomake eete biranateta oho isere erani. Oi pai nohoho dzapa Maria, noi Dzosepeho ata pobi oomi Qaheuba Sumasai noke dzasusu eetemi noi qura eeteta.

¹⁹ Qura eetemi apu pobi noho Dzosepei oke moomi nota bame eeteta. Oonihe noi hasu ma keba abi oonita noi te noho qomaqoma hi-baranihe seiqake oho gee teeke saridze Mariake qaatareiqi qupadzomata.

²⁰ Oke qupadzohiqi, idze! noi nese qooroqi moomi Ohonga Sooparaho angero noho torota biranateqi hiireta, Tabitiho eema ma khata Dzosepe, nii nookare. Maria ata pobi niimeke aimareiqi eto atti eetaino. Oi noke dzasusu eeteta oi abi bahe Qaheuba Sumasa.

²¹ Oonita noi khata dzoomamake abi minaraho kahosa qagaumaquho baura qidza oi khataho irata peitakoi oho qubake nii noho dzapake Dze-suiqi hiibaridzoni — oho khoobai hee, Ohonga ingona mai ooniqi hiirorai.

²²⁻²³ Oonita tete oonomata biranatetaho khooba erani. Ohonga Sooparai too abiho qetaqetata hee, Nookao, qeseba atapa teei qura eeteqi khata dzoomani noho dzapake hee, Emanuere hiibakoi.

Oonihe dzapa oho khoobai hee, Ohongai abi napama oorai ooiqi hiiroraita oho qetaqetai ooqata meenoma naateta.

²⁴ Oonita Dzosepe nese parara eeteqi te bai hiibaranihe Soopara hiiretaho isakita ata pobi nomeke aimata.

²⁵ Aimaqi te noke dzaga koto meeraranihe kebanoke Maria khata oke dzoomami Dzosepe noho dzapake Dzesuiqi hiireta.

2

ABI MIMI KHARATA BAAQI DZESU KHATA QONOQONO MOITETA

¹ Oonita Herotei ttokaho soopara qaata bodzata Dzesu khata biranateta. Oi Maria ma Dzosepe Garirea haba qaateqi Dzutea habata tuumaqi nagapa khooba Betterehemuta oomi Dzesu Khatai biranateta.

Biranatemi idze, ete peitoraiho haba neta kaaba ma basara abi nokanokanoma qesai nagapa nokome qaateqi nagapa qiba Dzerusaremuta baaqi erake hiireta,

² Maga, nana moomi Dzuta abiho totaqi taama teei paana naate hee, Dzuta abiho abi qiba minanipamu biranate ooraiqi hiirorai. Oonita nanai noho torota pomai kootoroqa hasama gegema hiibareiqi baabe. Noio kaqa?

³ Oke noko hiiremi Herotema Dzerusaremu abi mimi gama nookaqi roqobeteta.

⁴ Oho quba Herotei Dzuta abiho dzube abi ma qetaqeta abi mimike ao ttuttuiteqi nokoke qasa hiireta, Nikeho sinabidzai hee, Kiristui biranatakoiqi hiireta oi ikata oorai?

⁵ Hiimi nokoi hee, Noi Dzutea habaho nagapa Betterehemuta biranatakoiqi hiirorai.

⁶ Oi teehe quba bahe Ohongaho too abi Mika noi geeta qeeteta oi hee, Qate Dzutea habaho nagapa Betterehemu niiho neta abi teei biranateqa Isirae Abi tupu nahoke soopara eetorakoita Dzuta abi mimiho neseta nagapa Betterehemu niiho dzapa pobi peitakoqiqi hiirorai oiqi nokoi Heroteke pobi hiireta.

⁷ Hiiremi Herotei kaaba ma basara abike qaheburoqi korabete qasa hiireta, Maqa taama nohoi bodza apenipamuta biranatemi nike moota? Hiimi nokoi oho bodza paanaiteta.

⁸ Paanaitemi Herotei nokoke Betterehemuta dzoobireqi hiireta, Oionita nike ota tuumaqa khata oho qirike eetare. Qiri eete saridze khooba nohoke gama moo nooka soubireqa baa noho isereke naho torota mootomake ana paha namae tuuma noho torota pomai kootobare.

⁹ Hiiremi nokoi abi qiba oho noo nookaqi tuumata. Tuusuhimi taama nokoi bosata ete peitoraiho habata moota oi paha nokoho quba paana naateqi khata oota tekake paanaite mure naate qoorota.

¹⁰ Oonita noko paha taama oke mooqi qaki ma naki minake eeteta.

¹¹ Nokoi naga ota peiteqi moomi khata noi pai nome Mariama oomi nokoi pomai kotoroqi noho hasa hiireta. Hiireqi nokoi quba bagenoma ttuma minanomake asi nokometa sisibeteqi noke dzou eeteta oi goori ma ura moromoronoma oke parakiseni hiirorai ma paha maraseni bagenoma dzapa noho miro oke gama noke moiteta.

12 Oonihe Ohongai bakuta nokoke Heroteho qaga hiiremi nokoi te Heroteho torota isere mootareiqi tuumaranihe tete mainata tuumaqi nagapa nokometa biranateta.

*DZOSEPEI MARIA MA KHATAKE DZEIMA
AIGITTA HABATA TUUMATA*

13 Oke eetemi Ohongaho angeroi bakuta Dzosepeho torota biranateqi hiireta, Herotei Khata oke teetareiqi qiri eetakoita nii Khatake paima gama aima atti tuuma Aigitta habata oorare. Ota ooma ana hiiremake nike paha burisi eetare.

14 Oiqi hiiremi Dzosepe noi ao qupibake qoridzeqi paima khata aimaqi atti tuuma qaaramuti Aigitta habata biranate ota oota.

*HEROTEI KHAMETO SAMANEKE TEETEIQI
OHO IPIKE BAATETA*

15-19 Oonita Herotei moomi kaaba ma basaraho abi mimi nokoi noke ikobeteqi Betterehemuta burisi eete noho torota oho isere mootaama naatemi noho dzauba peiteta. Peitemi noi qupa nometa hee, Eto abi khata oi bitotoqa naho teka karabetaino hiireqi kaaba ma basara abiho torota taama oi bosata biranatatoho bodza qupadzomaqi noi qaa abike Betterehemuho haba totaqita dzoobiremi nokoi khameto tii uani ma tii tuho isaki oho robena oota nokoke gama teetemi baateta.

Oi teehe bahe quba oi biranatarotaho qamodzamodzai too abi Dzeremiaho qetaqetata biranateqi eraiqi hiireta, Isiraeho neemi pai Rakhere noi nese tuuta eemane khameto nomeho quba tti ma ttaka minake hiiremi oho totoho

samane biranatemi noke ttapuitaquo isakiamanaatokoi oi nokoi ao bamu naateta. Oiqi hiireta oi ooqata meenoma naateta.

Oke eetemi Herote noomae heme minake saridzeqi baateta.

DZOSEPE MA NOKOI BURISI EETE GARIREA HABATA BAATA

²⁰⁻²¹ Herotei baatemi Ohonga Sooparaho angeroi Aigitta habata biranateqi bakuta Dzosepe pobi hiireta, Nookare. Herote ma qesai khata oke teetareiqi qaa samaneke eete qaabi nokomae ao baatetanita poiqa nii qoridzeqa paima khata oke dzeima paha Isirae habata tuumare.

Oiqi hiiremi Dzosepe qoridzeqi pai ma khata oke aimaqi Isirae habata tuumata. Oonihe nokoi Aigitta habata tta eetetaho khooba erani. Ohongaho too abi Hoseaho qetagetai hee, Khata name, ana niike Aigitta habata dzeimami baataiqi hiireta.

²² Qate Dzosepe pai ma khata teteta dzeima baahuqi nookami Heroteho khata Arekherau noi mai nomeho poro qereta peite oomi Dzosepe oho attike eeteta. Atti eeteqi bakuta tete saridzeqi noi Dzuta haba riiteqi qee Garirea habata biranateta.

²³ Oonita noi nagapa Nadzarette ota qopa koobireta. Oonihe oi paha khoobanoma. Oi bosata Dzeseai hee, Noi Nadzaretteho isaki oi Tabitho mai Dzese, noho biidza ma suuna oonita khata noke hee, Nadzaretteho nenaniqi hiibakoiqi hiireta.

3

DZOHANE SOBASOBA BAURA NOMEKE QAUPUITETA

(*Mar 1:2-8; Ruk 3:1-18; Dzoh 1:19-28*)

¹ Oionita kebanoqake Dzohane sobasobanai Dzutea haba habanata biranateqi sinabidza hiireta.

² Hee, Ohongaho pobi ao biranasubita nike qupa burisi eetare.

³ Oiqi hiireta oi teehe bahe too abi Dzesea hiiretaho isaki keke. Noi hiireta, Haba habanata totoho teei sokateqi hee, Ohonga Soopara baaoraita noho quba roibeteqa tete nikeme pobitare. Oiqi hiiretai Dzohanehota meenoma naateta.

⁴ Qate Dzohaneho isaki eranoma: Kamere suho sasake ootomi noi dzaaroqi oke hoo sasa siihuma qahitoto suuto qaata. Ma guuru ma here obake noi muunaqi patta qesaho hutingi naate qaata.

⁵⁻⁶ Oonita Dzohanei sinabidza hiiremi abi Dzutani oba totaqi ma totaqina qaata ma Dzerusaremu abi ma Dzutea haba minarahota abi samanei noho torota ttutturateta. tutturateqi kahosa nokome hiire paanaitemi noi nokoke Dzutani obama sooro qaata.

⁷ Qate Pariseo ma Satukeo nokohota qesai baaqi quba oke mooqota. Mooqomi Dzohanei nokoke qeraqera eeteqi hiireta, Ohongai kahosa abiho ipi ma ari moitakoimi qesai oho attike eeteqi kahosaho dzamudzamu saridzorai. Qate dzohomaho khameto nikei ikabetaqu?

⁸⁻⁹ Eto nike sama gimutta eeteqi hee, Baamu, nanai Abarahamuho biidza ma suunanita isanatoraiqa hiibaino. Dzare nohoke hee biidza qubake

Ohonga oma erana oorai nokoke eehahaitemi isaki hee baabakoihe bamu. Nike mekeqoma qupa burisi eetemi oho mee paana naatemake ooqata isanatakoi.

¹⁰ Oi erake eete oorai. Boseke ao ee khoobata up-ubiremi mee qidzanomake ingonaitakoihe ttike ma pareke dzootomi eepaho pobi naatakoita nookare.

¹¹ Qate qesa ma nikei qupa burisi eetemi anai nikeke obaqama sooroi. Oonihe abi mina teei naho tumena baaorai isaki nohoi nahoke riitanipamuke eetemi anai oko sasa nohoke suutare beubeu eetorai. Noi isaki apema nikeke soobaqu bahe Qaheuba Sumasama soobakoi, eepama soobakoi.

¹² Noi gottara meeke asinaiteqa quhisake sa-rautoqa eepa tatangata biidzareiqi oho baqebaqema baaorai. Oiqi Dzohane hiireta.

DZOHANE DZESUKE OBAMA SOOROTA
(*Mar 1:9-11; Ruk 3:21-22*)

¹³ Oke Dzohane hiire qaami Dzesui qeemaqi Dzohaneho botota sobasoba oke saridzareiqi Dzutani obata biranateta.

¹⁴ Biranatemii noi oho bai hiireqi hee, Baamu, nii isaki niimema anake soobareni gate ikabeteqi nii naho botota oba sobasoba saridzaqu?

¹⁵ Hiiremi Dzesui noke pobi hiireta, Oi meenihe isaki qidza nime eetorai oke ana qaupuitareiqi baahubita noo oke qaato. Hiiremi noi nipanateqi noke obama soorota.

¹⁶ Sooromi Dzesui igasata peqihimi Dzohane moomi qusu papatemi qusubibi quratoraiho

isakita Qaheuba Sumasai Dzesuho irita gaibaqi mai eeteta.

¹⁷ Mai eesuhimi qusu neta totoho teei biranateqi hiireta, Eraio qeseba khata nahonita ana noho nookami bagenomanipamu ooniqi hiireta.

4

IIBADZAI DZESUKE TORONAITEMI TE PEPER-ATARA

(Mar 1:12-13; Ruk 4:1-13)

¹⁻² Oke eetemi Sumasai Dzesuke qooro teetemi noi haba habanata Iibadzaho toronake saridzareiqi tuumata. Noi qupi 40-ho isakiqata hutingi naate qaami noho ttidza saa eeteta.

³ Ttidza saa eetemi ikoikoho maikhata baaqi noke pobi hiireta, Oo nii Ohongaho khatani kaqa nii hiiremi oma khameto erana oorai nokoi hiiburoqa dzobadzoba naatemi khooba paana naatare.

⁴ Hiiremi noi kaitomaqi hee, Baamu, noo erake qeetemi oorai, Abi eto ttokaho pattaqake muunainohe Ohongaho toota quratorai noo oke gama muuna qaarareiqi hiirorai.

⁵ Hiiremi iibadzai noke dzeimaqi Qaheuba nagapaho biiri oho ttittirata mootoqi hiireta.

⁶ Hee Ohongaho noota noorake qeetemi oorai, Omai khata niiho oko qettaitaino hiireqi Ohonga mai angero nomeke pobi hiiremi nokoi niike basidzomakoiqi hiiroraita nii meenipamu Ohongaho khata ooraiqako kautu eetemi oho mee paana naatare.

⁷ Hiiremi Dzesui hee, Oonihe getaqeta paha teei erake hiiremi oorai, Nii etoqa Ohonga Soopara niimeke torona minake eetaino.

⁸ Ooqi hiiremi iibadzai paha poma maina teeke qupadzomaqi noke dzeima tora kaka minata peiteqi ttoka ma haba samane qidza dzapa pobinoma oke gama Dzesuke banaiteta.

⁹ Banaiteqi noke pobi hiireta, Quba oke ana gama nii moite soubidzakoi oonihe bosata nii naho torota pomai kotoro hasa hiiremake moitakoi.

¹⁰ Oke hiiremi Dzesu hee, Ae Saata nii papatare! Qaheuba qetaqetai eraiqi hiirorai, Ohonga Soopara niimeho torota pomai kotoroqa noqaho kokora eetore.

¹¹ Noi totoho oonomata hiiremi oionita iibadzai noke papateta. Papatemi Ohongaho angeroi qeemaqi Dzesuke kokora qidzake eetota.

DZESU QAHEUBA BAURA NOME GARIREA HABATA SOOHOROTA

(Mar 1:14-15; Ruk 4:14-15)

¹² Qateqa Herotei Dzohaneke sutasutata moototaho pobike Dzesu nookaqi noi burisi eete Garirea habata tuumata.

¹³ Oonihe noi nagapa khooba Nadzarette qaateqi ato Dzeeburo ma Napattariho totaqa oba ttu robena oorai nagapa Kapanao ota biranateqi oota.

¹⁴ Oke eetemi too abi Dzesea noo teeke agobake hiire qeeteta oi meenoma naateta.

¹⁵ Qetaqeta oi hee, O Dzeeburo ma Napattari Dzutani obaho robe oi oba ttuho samaqata oorai abi samane nike Garirea habaho nenanita nookare.

16 Nike baataho tupidzaho kha qupita habese baa qaariti poiqake moorare. Ddadza minani-pamu tei nikeho bisata biranate nikeke baibuza-koiqi hiireta.

17 Oonita Dzesui ota sohoroci sinabidza hiireqi eraiqi hiireta, Ohonga qusunai pobi nomeke gama mai eetare eesubita nike ao qupa burisi eetare. Oiqi hiire qeemata.

*DZESUI TUMAKHAMETO ESERISA ESERIHO
KIRA HIIRETA
(Mar 1:16-20)*

18 Bodza teeta Dzesui Garirea oba ttuta soso-maqi abi eserike moota. Nane noi Siimo, noke Dzesu ipita Peetoroqi hiireta, qate noma nohoio Attereo. Nopoi khaa apiapi ooqi dzupu nokomeke abata biirota.

19 Biiromi Dzesu nopoke pobi hiireta, Nipe baa anama tuumami ana nipeke banaitemi khaa bahe abi apiapi naatakoi.

20 Hiiremi ao nopoi dzupu nopomeke qaateqi noma tuumata.

21 Oonita nokoi qeehiqi paha abi eserike moomi nopoi oho qesa kha apiapi ooqi sisimata dzupu nopomeke usari eetota. Naneho dzapa Dzakoponi qate nomaio Dzohane, nopoi mai nopome Dzebet-teoma noko baura oke eetomi Dzesui nopoho kira hiireta.

22 Kira hiiremi iha ma dzoobidzaamake nopoi mai ma sisima ma quba oke gama pekha eete Dzesuma nokoi tuumata.

*DZESUI ABI SAMANENE HOOBIRE QAATA
(Ruk 6:17-19)*

²³ Tuumaqi Dzesui Garirea habaho nagapa samaneke ogama tuumaqi sinabidza guhu noko-hota peite Ohongaho pobi ma baura qidza oke abi banaiteqi heme ma porobanomake gama qidzaite soubireta.

²⁴ Oke eetemi Siria habana oota nokoi oho pobi nookaqi heme ma bame, khettedza maina paina, ruume ma potutu, gisi ma songenanoma, sarosaronoma ma kara, nokoke gama ttuttuiteqi noho torota dzeima baami noi noko qidzaite soubireta.

²⁵ Oonita noi baura samane oke eete tuumami Garirea abi keke bahe nagapa qiba tteni oho nena ma Dzotani oba totaqi nena ma Dzerusaremu ma Dzutea haba nena abi quba mina noke iihata.

5

DZESUI TUMAKHAMETO TETE BANAITAREIQI TORATA PEITETA

¹ Oonita Dzesui moomi abi huba haba biiremi noi tora peiteqi habeseta. Habese ooqi abi qesai noho tumakhameto naatareiqi noi nokoho kira hiiremi nokoi noho torota ttutturateta.

² Ttutturatemi noi nokoke bapotopotarei qi too saqorota.

APENEI QUPA QIDZANATARIDZONI

(Ruk 6:20-23)

³ Dzesui hee, abi qupa gaibanomai ao qusuho pobi mai eetaridzonita oi nokoho paramu oni.

⁴ Qate ipita qaki ma nakinoma naatakoiqi qesai ttottokaho sururu potti biidzaama nokoho isaki bagenoma.

⁵ Ma qesai sama pati nokomeke qohataama naatorai nokoke qepe ma haba gama moite soubidzakoita nokoio bagenoma.

⁶ Oi apenei minaraho qupaqupake eeteqi nokoho isaki iso keke biranatare hiireqi dzaodzaoma baura eetorai nokomaeho isaki oho qesa isanatakoita oi bagenoma.

⁷ Qate baruna heenanomaho isaki oi paha qidza, nokoi oho qesa baruna heenata quba saridzakoi.

⁸ Qate qupa ikoikoamai Ohongake saridze qidzanatako.

⁹ Ma hasuho maimane nokoho dzapake hee, Ohongaho qesamaneniqi hiibakoi oi dzapanomani.

¹⁰ Qate abi tete qidza rike ma pobita tuumami qesai nokoke bisi naate sesero eetemi nokoi qusuho pobi mai eetakoita oi paha bagenoma.

¹¹ Qateqa nike naho quba baura qidza eetemi qesai nike qanga hiireqi qomadzubobireqa sesero samane eetemi isaki nikehoi qidzanatako.

¹² Oi teehe quba bahe nikeho ipi ma ari qusuta biranataqu oi meupu minanipamu. Oi qesai too abi ma karake teete qaami nokoho ipi ma ari mina, nikeho isaki oonomanita oho qaki ma naki minanipamuke eetare.

KIRISTUHO ABI NAPAI DZADZA MA TOMUHO QESA

(Mar 9:50; Ruk 14:34-35)

¹³ Maqoe, nike ttokata baura qidza eetemi oi tomuho meke oho isaki naatako. Oonihe tomuho meke bamu naatemi quba apema paha mekeitemi isanataqu? Oi bamuhe oke sasata biiremi abi

oke qooro teetakoita eto nikeho meke oho isaki naataino.

¹⁴ Paha nike ttokata ooraiqi dzadzaho isakita abike baiburorai. Oonita meusu nagapa dzadza samanenomai tora kaka paata oomi oke dzukubaquho isaki ooraamanita oho tete qupadzomare.

¹⁵ Ma paha abi teei dzongi qeereqa oke bamu qapuma saabaquhe qohareta mootomi oi naga oona oorai nokoke gama baibudzakoi.

¹⁶ Tete oke qupadzomaqi dzadza nikemeke eto abike qaanatainohe baura qidza samane nokoho quba eetemi nokoi mooqa Ohonga mai nikeho qusuna oorai noho hasama gegema hiibakoi.

KIRISTUHO NETA ATIMAMI HU NOOKE SIPI-TOTAKOI

¹⁷⁻¹⁹ Nookare. Hu noo ma too abi ttarita noo hiire baa qaabi oke ana teqaha signaitare baaoraidzara. Oonita eto oke qupadzomaino.

Oi abi teei oho poma teeke ai siginaiteqa abike hee, Eto noo oke qusubaitainoqi hiibaquko qusuta dzapa noho (Saatahoi) taatakoi. Qate teei poma oke gama iso keke qusubaiteqa abike oho suhe gama banaite soubidzaqu dzapa nohoke qusuta qusubaitemi minanipamu naatakoi.

Abi oi ape bahe ana eka namema oke gama teenaite suutomake isaki nikehoi eehaha naatakoi. Korabete nooho qetaqetata gisini mae gohata noo teeqai baamu bamu naataquhe oke ana gama eka namema sipitotomi nikeke ingonaitaquho isaki biranatakoi.

²⁰ Oi Pariseo ma qetaqeta abi isaki eetorai oi isanataamanita nike naho rike ma pobi saridzoraiho isaki oi isaki nokohoke riitorai. Riitaama naatapuko nike bamu qusuho pobita dzuubarori, baamunipamu, oke ana bamu nike dzaheitaqu.

IBOHO TETE ISANATAAMA
(Ruk 12:57-59)

²¹⁻²² Oi erake eete oorai. Agobake nikeho uimane neimane totoho erake hiire qaata. Nii eto abike teete baataino. Teete baataquko nii maripa abiho pobi naatakoi, Ooiqi hiire qaatahe anaho tetei hee, Teei nomani mae nane nomeho ibo eetaquko noio ao maripa abiho pobi naatakoi.

Qate teei qesa nomeke hee, Abi quseriponiqi hiibaquko oi maripa maimane nokoho pobi naataridzoni. Ma teei temu nomeho nookami susu ma sasaho isaki naataquko eepa gabi oi ao noke dzoobaridzoni.

²³⁻²⁴ Oho qubake nii Ohongaho quba kiridza teeke aima baahuma niiho qupai niike iga hireqi hee, Maqa, teei niiho kahosa eete ooraiqa hiibaquko kiridza oke sigita mootoqa bosata tumama temu niimema noo oke pobite isanatemake oionita nii burisi eete baa kiridza niimeke Ohongake moitemi isanatakoi.

²⁵ Qate teei niiho oma kahosa eete ooraquko nii hairiamake noke ttapuite hasu hiibare. Oke eetaama naatemi eto noi niike qohareta mootomi maripa abi niike qomaqoma hiire pirittaniho botota mootomi nii sutasutata biranataino.

²⁶ Ota nii bamu gisake saqosaqo naataquhe ota qaaqa oho ttuma gama biire soubireqanoke bodza apeta biranataqu?

TTOKAHO DZA MA RUMUBA ISANATAAMA

²⁷ Qateqa agobake uimane neimanei hee, Nii eto apuata eetaino.

²⁸ Oiqi hiire qaatahe anaho tetei eraiqi nike pobi hiire. Teei qupa nometa atapa teehe dza ma rumuba eetaquko oqata ao pasenaho isaki naatakoi.

²⁹⁻³⁰ Oonita nookare. Nii dza ma rumuba nimema gama tuumaqa eepaho kabira naataquko bamu isanataqu. Oonita quba apei niiho angi naatorai, oi neseni mae botoni mae naane ma naane, oke nii ao kuibireqa oho dzore naate qaraqaraho pobita qeemaquko oio isanatakoi.

ATA TEEKE QAASUHIQA TEEKE AIMAMI ISANATAAMA

(Mat 19:9; Mar 10:11-12; Ruk 16:18)

³¹ Dzesui hee, Qate agobake Mose ma karaho totoho tee eraiqi hiiremi nooka qaata, tee ata nomeke qaatareiqa noho quba gee tatanga saridzeqake moitemi noi tuumakoi.

³² Oiqi hiire qaatahe teehe atai abi mainama qesa guume eetaamake oomi apui ata usaqe teeke aimareiqa sepeke ata bosabosake gaubireqi gee oke saridzaquko oke eesuqa ata oke pasenaho teteta dzoobidzakoi, oi teehe bahe ata qaateta atapa oke abi siginai nookami pasenaho pobi oonita qidzoke pasenaamake noke aimaqu.

OHONGAKE GOSOGOSOTA MOOTOMI ISANATAAMA

³³ Dzesui hee, Qateqa agobake abi mimike hee, Nii noo niimeke abi teehe quba tatangaitareiqa hee, Ohongaho pengata hiibiqi hiibaquko noo oke nike eto saporaitaino. Oi nike Ohongaho dzapata

hiiremi tatanga naate qaarakoita eto oke paha geemaino.

³⁴ Oiqi hiire qaatahe nii noo niimeke tee ma teeta mooto tatangaitaqu oi gama oberani.

Erake eete oorai. Poro qere qusuna oorai oi Ohongahonita oho qaga oorai.

³⁵ Qate ttokata mooto hiibaqu oi paha qaganoma oi teehe bahe ttokaio paha Ohongaho qobaqobani.

³⁶ Dzerusaremui oho qesa abi qiba qusunaho meusu nagapanita oho qaga oorai. Oi paha nii qiba niimeta mootoqi hiibaquko oi paha bamu isanataqu oi nii Ohonga apehi hiiremi qiba gee gabara biranataqu mae bamu?

³⁷ Nookao. Nii noo teeke mee hiibareiqā oke hee, Oore ooqake keke hiireqa eto paha tee ma teeta mootoqi ipibidzaino. Qate nii noo teeke bai hiibareiqā oke hee, Baamu ooqake hiibareni qate oke quba tee ma teeta ipibire mootomi obero naatakoi.

TOO PASEREHO TETE ISANATAAMA
(Ruk 6:29-30)

³⁸⁻³⁹ Dzesui hee, Agobake hu noota erake hiire qaata, Teei temuho neseni mae tooke bikoumaquko noomaeho neseni mae tooke oho isakita bikoumaridzoniqi hiire qaata. Oonihe anai nike noorake hiiremi nookare. Teei nike sesero eetemi eto too pasereke qupadzomaino.

Oi teei niike ngibasa totaḡita teetaquko eto oke nookami qanganatainohe totaḡi temuke noke bobotare oi teteni.

⁴⁰ Qate teei niike qohareta mootare hiireqi oho habarake sasa qidza niihoho quba hiiremi eto oho

baike hiibainohe paha ttoba ma sasa niime teeke oho tongo neta noke moitare.

⁴¹ Qate kiapeni mae soopara apei hee, Nii quruma nahoke aima isakiqata tuuma ota mootareiqi hiiremi eto bai hiibainohe noi hiibaquho isaki keke bahe oke kharaitte qee neta mootaqu oio tete qidzani.

Qate teei niiho torota quba teeke aimareiqi hiibaquko eto qaanatainohe moitare.

⁴² Ma teei hee, Maqoe nii isaki niimeke poiqa ana moitemi iihaike ana oke burisi eetakoiqua hiibaquko eto oho basesa eetaino.

IBO ABIKE KOKORA EETAQUHO TETE

(Ruk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hiireqi Dzesui hee, Oioni qate nike nookami agobake hee, Dzaira niimeho kokora eetareni qate iboke bisi naatareiqi hiire baaorai.

⁴⁴ Oonihe ibo abi nikeke bisi naate sesero eetemi nokoho quba pupu hiireqake nokoke kokora qidza eetare tete oke ana nikeho quba paanaisubi.

⁴⁵ Tete oke nike qusubaiteqa qusu mai nike-meho khameto meenipamu naatakoi.

Oi teehe bahe Ohonga noomae hiiremi quuni mae ete dzadzai abi qidza ma qanga iso keke hoobirorai.

⁴⁶ Pisinisi abi ma kara nokoi qesamane nokomeqake hoobiroraiho pomake nike qusubaitaquko oi quba sepeho isaki naatakoi.

⁴⁷ Ma raaba abi nokoi gemu teena nokomeke mooqi Dzoobe hiiroraihe qesake moo nipana-torai. Oonita nike poma oonomaqake qusubaitemi apei nikeho hasa hiibaqu, baamu.

⁴⁸ Nookao Ohonga mai nikehoi qidza qoredzaa-manita nikemae oho isaki naatare. Oiqi hiireta.

6

HOBIIHOBI MEENOMAHO TETE

¹ Dzesui ipibireqi hee, Maqa nike kokora baura qidza eetareiqā oke eto abiho nese ma penga quba eetainohe Ohonga mohimohi maikhataho quba eetemi noi oho ipi ma ari moitakoi. Qate eto abiho penga quba eetemi sapara naataino.

² Oi ikoiko abi qesai dzapa pobinoma naatare hiireqi guhu ma otoba patita sama kano noo hiirorai. Nokoi eetoraiho puturu ma tauba bamu, oke ana ao nike pobi hiire.

³ Oonita nike abiho tteki eetareiqā oke seike eetare. Eetomi eto garenai oho nooke nookaino.

⁴ Seike eetemi Ohonga mohimohi maikhata noomae oho ipi ma ari moitakoi.

PUPU HIBAHIBA MEENOMAHO TETE

(Ruk 11:2-4)

⁵ Hiireqi Dzesui hee, Ma pupuho tete paha oke eete oorai. Oi ikoiko abi qesai abiho nese ma penga quba eeteqi sinabidza guhuni mae sobadzani mae ika ma ikata sama kano eete qooroqi pupu samaneke hiiroraihe oho puturu ma tauba baamuta eto nike poma oke gesina naataino.

⁶ Nooka. Nii pupu hiibareiqā suruho niimeta peite tete siireqa seike Ohonga maiho torota pupu hiibare. Hiiremi mai dzukudzukuta mooqi noo oho mee saridze bamu qaanataqu.

⁷⁻⁸ Oonihe raaba abi hee, Totoho samaneta pupubetemi meenoma naatakoiqi hiiroraihe, oi

khurotou peutounomaho isaki naatoraita nike oho tomidza naataino. Totoho oi oberanita nike pupu meequake hiibare. Oi nike quba teehe dzore naate pupu hiibamake Ohongai qupadzomoraita nike pupu hiima ao moitakoi.

⁹ Oho qubake nike totoho eranomata pupu hiibare:

¹⁰ Qusu Mai naname, Niiho dzapa qaheubata oorare, Niiho pobi biranatare, Niiho qusubaita qusuta ooraiho isaki ttokata biranatare.

¹¹ Nii nanaho patta saninoke moitorare, ma nanaho kahosa qaatare.

¹² Nanai oho qesa kahosa abi nanamehoke qaatorai.

¹³ Ma toronata nanake mootaino, oonihe qangata nanake qagamare.

(Beedzae ma tatanga ma pobi oi gama niiho kekenita agoba qaaraqara qaarakoi. Oore.)

¹⁴ Oi erake eete oorai, Abi nikeke kahosa eetemi gaubidzaquko qusu Mai nikehoi oho qesa kahosa nikehoke gaubidzakoi.

¹⁵ Oonihe nike kahosa qesahoke gaubidzaama naataquko qusu Mai nikehoi oho qesa bamu kahosa nikehoke gaubidzaqu.

OHONGAHO PENGATA HUTINGI NAATAQUHO TETE

¹⁶⁻¹⁸ Dzesui hee, Qate nike Ohongaho pengata patta ma quba qesaho hutingi naatareiqa nese ma penga nikeme akobetega poro bibake pengata suraitemi abi mooqi bamu hutingi nikehoke qupadzomaquhe, Ohonga noomae dzukudzukuta moorakoi. Mooqa oho ipi ma ari nike moitemi ota paana naatakoi.

Oi teeho quba bahe ikoiko abi qesai te Ohongake qupadzomaqi eetoraidzaranihe abiho penga qubake hutingiho birabira naateqi kuu ma pebama tuumorai. Oonihe nokoho ipi ma ari ooqai oonita nike eto nokoke kimatetaino.

OHONGAHO PENGATA QURUMA TTUT-TUITAQUHO TETE
(Ruk 12:33-34)

¹⁹ Dzesui hee, Ttokata abi qesai ttuma ma quruma hohoitemi arinatorai, ttidza sakaborai, guume abi qeemaqi karabetorai. Oke eetemi oho mee kaqa? Oonita nike eto oonomaho kabira naataino.

²⁰ Qate nikei sinabidzaho totaqiike qupadzomaqi qusuho quruma oonomake ttuttuitemi ikanomake eete ttidza sakabaqu, mae arinataqu, mae guume abi karabetaqu?

²¹ Baamuta erake qupadzomare. Qupa niihoi ikata oorai, oio niiho ttuma ma qurumaho isaki oni.

NAPAHO NESE IKATA QEEMORAI
(Ruk 11:34-36)

²² Hiireqi Dzesu oke hee, Tete erake eete oorai. Nese ikata tuumorai oi qupaho khooba paanaitorai. Oonita nese niihoi abiho bameko mooraquko nii ao baruna heena naatemi niiho oora ma qaarai dzadza keke naatakoi.

²³ Qate nii qoredza nese sigire eetaquko oora ma qaara niihoi qupi soobakoi. Oonita niiho dzadza ma adzahaha ooraroriho habarake qupi sooromi nihota bamenomanipamu naatakoi.

NAPAHO QUPAITTUMATA OORAI MAE OHONGAHO TOROTA OORAI?

(Ruk 16:13)

²⁴ Oohoke Dzesui hee, Oonita abi teei maimane eseriho baura eetoraquho tete bamu. Temuho dzake eete kokora eetakoini qate temuho ngiingi eetakoi. Oonita nike Ohongaho qaru ma ttumaho qaru esese eetaquho tete baamu, oke eto ruume naataino.

NAPAI OHONGAHO BAURA QERE BIIREMI NAPAHO ISAKI ISANATAKOI

(Ruk 12:22-31)

²⁵ Tete oke eete ooraita ana eraiqi nike pobi hiire. Oba ma patta apeke muunaqu ma ttoba ma sasa apeke eetaqu nike oqaho iiha ma dzoobidzake eetemi oora ma qaara nikehoi oho quba qidzanataqu mae?

²⁶ Moorare, nee qusuna areumorai nokoi dzoo eetaama, iisu mootaama oi Ohonga noomae nokoho qupaqupa eeteqi patta moitorai. Oonita noi quba sepe nokoho quba eesuhiqa nikeke ruume naataqu mae?

²⁷ Oi baamunipamu. Nikehota teei isanate Ohongaho habara naate isaki nomeke minaitaqu mae?

²⁸ Oho tete ooraamanita naane quba qepe ma haba nikemeho iiha ma dzoobidza samane samaneke eetaqu?

Nike moorare. Sihidza bagenoma soobadzana oorai nokoi dzoo ma patta eetaama, asi ma haba ootaamanihe ao bitoto bagenoma naatorai tete nokohoke qupadzomare.

²⁹ Oonita Soromoho qaru abi samanenipamui noho kokora eeteqi noke ttoba ma sasa nee ma baunoma eete qaatahe, noi te sihidza hiibi oho isakita neema baunoma naate qaarara, baamu.

³⁰ Mooro, poiqa sihidza nokoi bageke eete soobadzata biranatoraihe nokoi quba sepe ooqi ihaike ao eepaho pobi naatakoi. Oonita bodza hoteqake Ohongai sihidzaho quba tete bagenoma biraitoraihe noi ai tataumaho tupu nikeho quba isaki saridzoraqu oi hoteqa bahe kharanipamu! Mae ai tatauma nikehoi bamu naatemi ana sepeke noo hiirorai?

³¹ Oho qubake eto eranomaho totohota hi-ibaino, Oba ma patta apeke muunaqu, ma ttoba ma sasa apeke eetaqu oihi hiibaino.

³² Raaba abi nokoio totoho oonomata hiiroraini qate Ohonga mai qusuna noi teqaha nike ruume naatoraidzara. Quba oke noi nikeho quba gama saridzemi isanatakoi.

³³ Oonita nike Ohongaho neta oora ma qaara rike ma pobi saridzareiqi beedzae eete qaama noomae oho totaquire nikeho quba saridzorakoi.

³⁴ Oho quba baura poiqa niiho botona oorai oi niiho quba isanatoraita eto iihaiho iiha ma dzoobidzake oho tongo neta mootaino. Iihaiho quba samane oio iihaiho kekenita eto poiqa oho qupa muunaino. Oihi hiireta.

7

*NAPAI ABI IKANOMAKE EETE BATABIREMI
ISANATAQU*

(Ruk 6:37-38, 41-42)

¹ Dzesui hiireqi hee, Nikei qesaho hongma kahosa eetaama naatemi nokoi oho qesa bamu nikeho qomaqoma hiibaqu.

² Oi nike tete apeta abiho isaki hiibaqu hiiremi oho isakita oho qesa nikemaeho irita biranatako.

³ Oho qubake niimaeho kahosai ee bittaku minaho isaki nese niihoke sirihami nii ikabeteqi kahosa gattiqamiriququho isaki teemu niimeho neseta mooqapobitaqu?

⁴ Bittaku oi niho nese sirihami nii bamu isanate temu niimeke hee, Nii qatemi ana miriququ niho nesena ooraike dzamutakoiqi hiiremi isanataqu.

⁵ Ikoiko abi nii! Bosata nii kahosa nime, bittakuho isaki, oke ai siginaitemi nese nihoi qidzanatemake nii temu niimeho kahosa gattiqamiriququ nesena taatoraiho isakike bageke eete mooqadzamutomi bamu oopera naataqu.

⁶ Qateqa qaheuba noo mutusa qidza teei niho qupata peitaquoko oke eto ao paa qereqereho isakita oke pureke paanaitaino. Oi qesai hoo ma haaho isakita noo qidza oke aima bikhi bakha eeteqa burisi eete niike gaamami bamenoma naatakoita qupadzomare. Oiqi hiireta.

**OHONGAHO NESETA PUPU BAURA
EETORAQUHO TETE
(Ruk 11:9-13)**

⁷ Dzesui hee, nike tete qidzaho dzake eetorai mae? Oonita qasake hiiremi moitakoi. Qirike eete saridzakoi. Ma tuputupu teetemi tete geemakoi.

⁸ Oi abi qasa hiibaamake bamu saridzaqu, qiri eetaamake qidzoke saridzaqu ma tuputupu teetaama naatemi apeitete geemaqu?

⁹ Maimane nikehota teeheo khatai qeemaqa maike hee, Maqa dzobadzoba teeke ana moito. Oiqi hiiremi mai ikobeteqi oma sepe teeke noke moitaqu, tete oke eete ooraidzara.

¹⁰ Ma noi khaa quba hiiremi nike dzotata qaanomake moitaqu oi paha bamu.

¹¹ Oi abi nike te sepeke tete oonoma aimaama. Nike khameto nikeme quba qidza keke moitorainita nike qaheuba Mai qusuna oorai noke quba qidzaho qasake hiiremi noi bamu qaanataquhe moitakoi.

¹² Oionita nookare, hu noo hiirorai ma too abi hiirorai oho noo qiba erake eete oorai. Nike dza eetemi abi nikeke ikanomake eetaqu oho isakita nikei isanate abiho kokora eetemi Ohonga ma minarahota dzapanoma naatakoi.

***QARAQARAHO TETE TAKURANITA OHO
BEEDZAE EETORARE***

(Ruk 13:24)

¹³⁻¹⁴ Dzesui hee, Nookare. Rubenga saridzaquho tete mina samane ooraiho qubake abi paha samane ota oho kabira naatorai.

Qate qidzanataquho tetei reresepe bahe takuranita abi teena teenai oke saridze qidzanatoraiho qubake nikemae beedzae eete ota dzubare.

***SINABIDZA ABI OBERA QESAI BAABARID-
ZOHO QOGO NOO***

(Ruk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Dzesui paha hee, Qateqa too abi obero qesai hoo keba ma dzapaho isakita nikeho bisata seiqake qeemakoihe meeke nokoi haa teeko qaanamanita nokoho bakena geemorare.

16 Oi nike mee nokohoke moo pobiteqa khooba ao qupadzomaridzoni. Oi teehe bahe tooneneta bamu qasipu saridze muunaqu, ma bamu sikakata togora mee saridze muunaqu.

17 Ee ma eka mee qidzanomata rumuto muunakoini qate ee ma eka mee togonomata bamu rumuto muuna qidzanataqu.

18 Ma nokoi qesaho habara naate mee goomaquho tete bamu.

19 Oi pare ma mee qanganomake bamu ingonaitaquhe ao geemami eepaho pobi naatakoi.

20 Qahura oke qupadzomaqi too abi oberaho khooba mooqa ao nokoke kuibidzare.

21 Oi qesai too kakama naho dzapake hiireqi hee, O Ohonga Soopara oiqi hiiroraihe nokoi Ohonga qusunaho pobita dzuubaquho tete bamu. Qate qusu Maiho dzake qusubaitorai nokoqai dzuubakoi.

22 Nooka. Ipita qesa samanei naho torota biranateqa hee, O Ohonga Soopara naname, nanai dzapa niihoho quba eeteqi sinabidza hiire qaata, songena iiha qaata ma dzapa niihota obaoba bagenoma samaneke eete qaata oke nii ruume naate mae?

23 Oke hiiremi anai erake noko pobi hiibakoi. Ae, ana nike ruume. Nike koiri kairinomanita papatare. Oiqi Dzesu hiireta.

*OHONGAHO NOO NOKANOKA ABIKE NAGA
TATANGAHOTA MOOTOTA
(Ruk 6:47-49)*

24 Oiqi hiireqi Dzesui hee, Ana hiirorai noo oke apene nooka qusubaitaqu nokoke ana isaki apeta

mootomi isanataqu bahe gesina abi teei naga nomeke poubosa tatangata goototaho isaki.

²⁵ Oi uta tooromi quu mina taatemi oba soorotanihe naga oi te oho quba peperatara te uubara. Nokanoka abi nokoi oho isaki.

²⁶ Qate naho noo tomama nookaqi qusubaitaama naatorai nokoi eraho isaki. Abi quseripoi naga nomeke igasa pepeta gootomi uta tooromi quu mina taatemi oba soorota.

²⁷ Sooromi naga oi ao peperate uuba ngausa naateta. Nokoio oho isaki oonita qupadzomare.

²⁸⁻²⁹ Dzesui noo bamenoma samaneke hiire qaami abi tupu nookami too baunoma naatemi nokoi roqobeta minake eeteta. Nokoi hee, Idze sinasina eranomake qetaqeta abi ma kara ru-umeniqi hiireta.

8

DZESUI ABI POTTOMUNOMA TEEKE QIDZAITETA

(Mar 1:40-44; Ruk 5:12-14)

¹ Oionita Dzesui sinasina noo hiire bamuiteqi tora neta quratemi abi tupu mina oi gama noke iihaqi baata.

² Qate abi pottomunoma teei baaqi noho dzagata pomai kotooroqi hiireta, Soopara name, Niho beedzae ooraita niiho dza hiiremi nii isanate anake qidzaitaqua mae?

³ Hiiremi Dzesui boto dzoobire noke hesateqi hiireta, Isanate naho dza oke eete ooraita nii qidzanatare. Hiimi pottomu nohoi ao hairiamake agimata.

⁴ Agimami Dzesu noke pobi hiireta, Eto sepeke abi pobi hiibainohe nii tuuma sama niimeke dzube abi banaitemi noi mee hiiremake Moseho noota hiiremi ooraiho isakita nii oho kiridza qeeremi abi minarai mumure oke moo qupadzomakoi.

QAA POBIPOBIHO TUHOTUHOKE DZESUI QIDZAITETA

(Ruk 7:1-10)

⁵ Hiireqi Dzesui Nagapa Kapanaoa peihimi Romaho Qaa pobipobi noho torota biranateqi gasa hiireta.

⁶ Hee, Soopara name khata nahoi nagata pone ma qeqesa naate heme minake eete oorai.

⁷ Hiiremi Dzesu hee, Isanate ana qeemaqi noke qidzaitakoi.

⁸⁻⁹ Oke hiiremi Qaa pobipobi noo ipi eranomake hiireta, Soopara name nookare, nii qaheuba abi minanita nii naho nagata peita qubake ana midza eete, oonihe ana tete erake qupadzome.

Ana naamae qaa pobipobi oonita anai abi teeho quba hiibaquni mae teeke qaru dzoobidzaquni mae kokora abi nameke baura teeke moitaqu oke hiiremi nokoi bamu hairi eetaquhe ao eetakoi. Oonihe anai abi gattiqanihe nii minaho qubake tete oonoma paha niihota meupui oorai. Oonita nii noo teeqake erata hiiremi kharata naho khatai ao qidzanatakoi oke ana qupadzome.

¹⁰ Hiiremi Dzesu nooka sahateteqi burisi eete abi tupu nomeke pobi hiireta, Maqoe, ai tatauma abiraho torota minai oorai oho isakike ana Isirae abi nikeho bisata mooraamanipamu.

11-12 Oonita nookare, Abarahamu ma Isaka ma Dzakopo ma karai qusu pobi mai eetakoi. Qate qesa ma nike nokoma gama ttaike mai eetororihe nooka hiisi eetaama naatemi nikeke hotou biidzakoi.

Oke eetemi abi eranomaho qesa samanei ttoka tume ma dzagata baaqi ota dzuubaqi ttaike qusu pobi mai eetemi nike sasata ooma kha qupi nike sengibetemi nike too gaama kharikhariri hi-ibakoi.

¹³ Hiireqi Dzesu paha burisi eete qaa pobipobike hee, Nii ai tataumoraita nii hiireho isakita khatai ao qidzanate. Oionita niimae tuumare. Hiiremi tuumaqi moomi bodza ooqata khata ao qidzanate oota.

PEETOROHO MOTAMIKE DZESU QIDZAITEMI KOKORA EETETA

(Mar 1:29-31; Ruk 4:38-39)

¹⁴ Oonita Dzesui Peetorofo hagata peiteta. Peite moohimi Peetorofo motami heme eetemi humamutu suqobiremi meeqota.

¹⁵ Oho qubake Dzesu qeemaqi noho boto hesatemi humamutui ao gaemami qidzanateta.

Qidzanateqi noi qori nokoke kokora bagenoma eetota.

DZESUI TOO ABIHO NOO QAUPUITEQI ABI SAMANEKE QIDZAITETA

(Mar 1:32-34; Ruk 4:40-41)

¹⁶ Qate surenake abi qesai songenanoma samaneke dzeima naga pati nohota mootomi Dzesui songena ihaqi hemenomake gama qidzaiteta.

17 Oi isaki ape bahe too abi Dzesesai baura nohoke agobake hee, Noi abi napaho heme ma bameke aimami bamu naatokoiqui hiireta.

*DZESUKE IIHORAQU OI ADZAHABA BAMU
(Ruk 9:57-60)*

18 Qate Dzesui moomi abi quba minai noke qahiqahi eetemi noi sisima abi Peetoro ma kara nokoke hee, Napai oba ttu totaqita qeemare.

19 Hiiremi Hu nooho soopara teei baaqi eraiqi hiireta, Banaita name, Ana niike gainene eete nakamae tee ma teeta tuumareiqua tuumakoi.

20 Hiiremi Dzesui hee, Kabira ttokanai gama khakhanoma ma nee nokoi oho qesa ttaqanoma keke. Qate Abiho Isaki anai qepe ma qiba pouu baamuta nii ikaqi hiire? Oiqi hiiremi nipanateta.

21 Nipanatemi tumakhameto noho teei Dzesuke hee. Soopara name, anai niima tuumare qupad-zomoraihe, naho mai baasuhima ana noke qura-bireqake niike iihakoi.

22 Hiiremi noi hee, Abi keba nokoio keba nokomeke qurabidzareni qate nii ao anama ttaike baurata tuumare.

*DZESUI BAPAMU QAMUNI HIIRETA
(Mar 4:36-41; Ruk 8:22-25)*

23 Hiireqi Dzesui sisimata peitemi tumakhameto nokoi noke iiha peite noko totaqita qeemota.

24 Qeehiqi noi meeqota. Meeqomi idze, uta minai tooromi pouma horesa kotooroqi sisima nakuta qeemata.

Nakuta qeemami attinoma naatemi nokoi Dzesu tukutoqi hee, Soopara, napa dzaetare boobita, hoobidzare!

²⁵ Hiiremi noi hee, Nikeho ai tatauma bamu naatemi nike atti ququimaqi oke hiire mae? Hiireqi noi qori utake qamuni hiiremi obai ao kebarateta.

²⁶ Kebaratemi abi nokoi roqobeteqi hiireta, Iaqa, Abirai ikanomani? Noi uta qamuni hiiremi ao obai kebarate.

²⁷ Oke hiire tuumaqi Gattere habata unateta.

ABI ESIRIHOTA DZESUI SONGENA HOTOU BI-IRETA

(Mar 5:1-7; Ruk 8:26-37)

²⁸ Gattere habata unatemi abi songenanoma eseri Dzesuho torota biranateta. Oonihe abi samanei nopoho attike eeteqi haba oke girodzomaqi mainata tuuma qaata.

²⁹ Abi nopoi Dzesuke mooqi hee, Oo, nii Ohongaho Khata. Oonihe bodza hiiremi ooraike nii naane quba riiteqi ao songena nanake sesero eetare baabe?

³⁰⁻³¹ Hiireqi nopoi moohimi hoo kitu minai sererahuke peku muusoqi oota. Oomi nopoi hee, Nii nanake hotou biidzareiqqa isanate nanake dzoobiremi hoo kitu oho nakuta dzuubare.

³² Hiiremi Dzesui hee, Isanate ota dzuubare.

Hiiremi songena nokoi nopoho neta tta eete hoo ota dzuubata. Dzuubami hoo kitu oi hairiamaake torouma hapa rometa qurateqi obata dzaga susuma baateta.

³³⁻³⁴ Oke eetemi hoo kitu oho soopara nokoi abi songenanoma eseri nopoho isere gama nagapa abi pobi hiireta. Hiiremi nokoi Dzesu moorare

baata. Baaqi noke mooqi hee, Nii isanate nanake papatareiqi hiireta.

9

DZESUI ABI SAROSARONOMA QIDZAITETA

(Mar 2:1-12; Ruk 5:17-26)

¹ Hiiremi Dzesui burisi eete tumakhameto nomema sisimata peite obatu totaqita unateqi nagapa nome kapanaota biranateta.

² Biranatemi qesai abi sarosaronoma teeke dzarimama aima Dzesuho torota baata. Baami Dzesui moohimi ai tatauma nokoho torota oomi noi sarosaronomake hee, Maqa, poike kahosa ni-hoke dзамutenita nii qupa qidzanatare.

³ Hiiremi qetaqeta abi oona oota nokoi barubaru hiireqi hee, Abirai ikaqi noo qaganoma oke hiire.

⁴ Hiiremi Dzesui ao iiha ma dzoobidza noko-hoke qupadzomaqi hiireta, Maqoe, nike nookami ana noo bamenoma ma attinoma hiire mae?

⁵ Anai hee, Kahosa nihoke poiqa ana dзамute, oiqi hiiremi niketa bamenoma naate kaqa.

Qate anai oho heeta noke paha hee, Nii qoriqa qooro tuumareiqa hiibaquko nikehota noo oi paha bamenoma attinoma naataquni mae?

⁶ Nookao, Anaio Abiho Isaki oonita ttokata anai abiho kahosa dзамutaquho beedzae oorai oke nike moo nooka qupadzoma qubake poiqa anai meenipamu oke hiibakoi.

Hiireqi noi abi sarosaronoma oke hee, Nii ao qori qepe niime qoomaqa nagapa tuumare.

⁷ Hiiremi noi ao qoridzeqi qepe aimaqi nagapa tuumata.

⁸ Tuumami abi tupu oona oota nokoi atti eeteqi Ohonga hasa hiireqi hee, Ohonga dzoobe, nii beedzae oonomake abiho neeta mootomi ooraiqi hiireta.

DZESUI MATTEOHO KIRA HIIRETA

(Mar 2:13-17; Ruk 5:27-32)

⁹ Qate bodza teeta dzesui ooba patita ogamaqi moomi ttagetti qohareta abi teei habese baura eetota. Dzapa noho Matteo. Dzesui noho quba hiireqi hii, Nii ana iihare. Hiiremi noi ao adzahaha naate qori noke iiha tuumata.

¹⁰ Oonita ttageti apiapi ma kara oora ma qaara oberanoma nokoi pobi nookaqi abi ooho nagata ao peiteqi tumakhameto nohoma gama qidzanate patta muunata.

¹¹ Muunami Pariseo gesai oke mooqi tumakhameto nohoke qasa hiireta, Banaita nikehoi ikaiqi hiireqi poma napame riiteqi abi qanga ttagetti apiapi ma kara nokoma ttaike patta muuhibi?

¹² Hiiremi Dzesui oho totoho nookaqi noko pobi hiireta, Ttotai sama rikerikenoma bahe khettedzanomaho baurake eetoraiho teteke qupadzomare.

¹³ Oi Ohongaho getaqeta teei erake hiiremi oorai, Abi samaqama anake tuuhorarai nokoho goottaeke ana eetoraihe meeke dzasaho teteke qaupuitaqu oho dza minake ana eetorai. Qetaqeta oho pomake nike gesina naataamake oorai kaqa.

Oonita nookare, abi qesa ma nikei sama nike-mehoke nookami rike ma pobinomanita anai te rikeho quba baura eetoraidzaranihe kahosa ma pasenanomake qidzaitorai. Ooiqi hiireta.

*DZESUI PEITAROTA MA NOHO TEETE USAQE
BIRANATAROTAHO NOO*

(Mar 2:18-22; Ruk 5:33-39)

¹⁴ Qate ipita Dzohane sobasobaho tumakhame-toi Dzesuho torota baaqi qasa hiireta, Pariseo ma nanai gama hutingi bodzaqata hutingi naatorai oonihe ikanomake eeteqi tumakhameto niihoi tete oke qusubaitaama?

¹⁵ Hiiremi Dzesui hee, Tete erake qupadzomare. Abi teei ata naatare boohimi noho qesamanei hee, Ipita noi napake qaate mainata tuumakoiqi hiireqi ao noke aipo biidzarei qi noma nokoi bosata qaki ma nakiho isakita ooraridzoho tete qupadzomare. Oi ipita ana bamu naatemi tumakhameto nokoi meeke bodza ooqata hutingi naatakoi.

¹⁶ Oke hiireqi noi paha abiho poma agoba ma tete usaqe nomeho qahura erake hiireta, Ttoba qosana agobai pui eetemi bamu ttoba koko usaqe puita suutomi isanataqu, oi usaqi tatanganita oi agobake suqobiremi pui minanatemi rasakinoma naatakoi.

¹⁷ Oi paha abi bai oba usaqeke ingonaitorare hiireqi bamu oke nuupu agobata uqumami isanataqu. Ota uqumaquko nuupu okasabaqi bai obama gama susupu bamu naatakoita nokoi bai oba usaqe oke nuupu paha usaqeta uqumami oi gama bageke eete oorakoi. Oke hiireqi Dzesui tete agoba ma tete usaqeho qahurake hiireta.

*ATAPA HEMENOMA MA GUHU SOOPARAHO
KHATATA DZESU QIDZAITETA*

(Mar 5:22-43; Ruk 8:41-56)

¹⁸ Oke hiiremi guhu soopara teei Dzesuho torota pomai koto roqi noorake hiireta, Maqoe, khatata

nahoi poiqanipamuke baate. Oonihe ana qupadzomami nii baaqa boto niime noho irita mootomi eehaha naatakoi.

¹⁹ Hiiremi Dzesui tumakhameto nomema gama qoridzeqi guhu soopara oke gainene eete tumata.

²⁰⁻²¹ Tuusuhimi atapa hemenoma teei noke iihata. Atapa oho khettedzai teehe bahe tii ttuerebeho isakita noho dzuui ipi uhubaamake qaata. Noi qupa nometa hee, lidzo anai noho ttoba ma sasake seiqake hesateqake qidzanatakoi. Oiqi hiireqi noi qeemaqi sasa patisigi nohoke hesateta.

²² Hesatemi Dzesui burisi eeteqi noke mooqi hiireta, Khatata name, nii ai tataumami niiho sama qidzanasubi. Hiiremi bodza oqata keke noho dzuu ipi uhubami noi qidzante tuumata.

²³ Oonita Dzesui guhu soopara oho nagata biranate moo nookami abi ao ttutturata rore ma sasa hiirota oi qesai tooma hiidotani qate qesai mangima hiirota.

²⁴ Hiromi Dzesui nokoke iihaqi hiireta, Khatata oi baatanipamuke eete ooraidzaranihe meeraho isakita ooraita nike papatare. Hiiremi nokoi sosoridzo hiireta.

²⁵ Oonihe abi hoho oi paata biranatemini noi suruho ota dzuubaqi khatatake botota aima qoridzemi eehaha naateta.

²⁶ Eehaha naatemi oho isere ao tuumaqi haba oke igabireta.

ABI NESE KHABANOMA MA ABI POTUTU NOKOKE DZESU QIDZAITETA

²⁷ Qate Dzesui teteta sosomami abi nese khabanoma eseri noke iihaqi hiireta, Tabitiho eema

ma khata, nii isanate nakaho dzasa eeteqi neseno-maitaqu mae?

²⁸ Oke hiire tuumami noi naga teeta peitemi nopo ihaqi noho dzagata biranatemi Dzesui hee, Nipe qupadzomami oho beedzae naho torota oorai mae? Hiiremi nopoi hee, Soopara nakame, oore oi oorai.

²⁹ Hiiremi noi nese nopohoke hesateqi hiireta, Oionita nipe ai tatauma ooraiho isakita nesenoma naatare. Hiiremi nopoho nese paa eeteta.

³⁰ Paa eetemi Dzesui nopoke hee, Oonihe eto sepeke abi pobi hiibaino.

³¹ Oiqi hiiretahe nopoi oke qahitota quba bitta eeteqi isere hiiremi oho pobi haba oke igabireta.

³² Oonihe nopoi paata tuusuhimi qesai abi potutu songenanoma teeke Dzesuho torota dzeimami baata.

³³ Baami Dzesui songena oke iihami abi potutu noi ao noo ma toonoma naatemi abi qesa oona oota nokoi hasa hiireqi hee, Quba agiagi eranomai te Isirae abi napaho bisata biranate qaarara bamu.

³⁴ Oonihe Pariseo basesa eeteqi hiireta, Ae, Iibadzanipaho dzapata hiireqi noi songenake iihorai. Obara noo oke noko hiireta.

³⁵ Qate Dzesui haba ogamaqi nagapa mina ma gattiqa ota tuumaqi nokoho guhuta peiteqi qusuho sinabidza hiireqi heme ma bamenoma nokoke gama qidzaita soubireta.

³⁶ Ma Dzesui abi moomi sipisipi sooparaama sepesapeke tuumoraiho isaki naatemi noi nokoho quba baruna heme eeteta.

³⁷ Noi tumakhameto nomeke hee, Dzooho mee gairai ooraihe oke rumutaquho abi samane bamu.

³⁸ Oho qubake nike hoobire dzooho Mai noho torota pupu hiiremi noi baura abi samaneke dzoo nometa dzoobiremi tuumare.

10

DZESUHO TUMAKHAMETO DZAPA MA BEEDZAE NOKOHO

(Mar 3:13-19; Ruk 6:12-16)

¹ Oiqi hiireqi Dzesui tumakhameto ttuerere nomeho kira hiiremi baami noi nokoke beedzaenomaiteta. Beedzaenomaitemi nokoi songenake ihaqu ma khettedza maina paina qidzaitaqui oho isakinoma naateta.

² Qate tumakhameto nokoi ipita qaruru abi naatorota dzapa nokohoi erani: Bosabosa oi Siimo noke Dzesu paha dzapa usaqe Peetero oke moiteta. Ma Attereo noma noho, ma Dzebetteoho khameto Dzakopo ma noma noho Dzohane.

³ Qate paha Piripo ma Battoromeo ma Ttoma ma Matteo ttagetti apiapi ma Arepeoho khata Dzakopo ma paha Ttateo.

⁴ Qate paha Siimo kana haba nena ma Dzuta Khariotta nena – noi ipita Dzesuke geema mootota – abi oioni.

DZESUI QARU KHAMETO BAURA QUBA DZOOBIRETA

(Mar 6:7-13; Ruk 9:1-5)

⁵ Abi tuerebe oke Dzesu sinasina hiireqi dzoobireta. Noi hee, Nike haba qesaqesa abi nokoho torota tuumare. Oonihe eto poiqa Samaria abiho haba totaqi tuumaino.

⁶ Oi nike bosata Isirae abi sipisipi rasaki naate ooraiho isakita nokoho torota baura eetare.

⁷ Oonita nike tuumaqa sinabidza hiireqi eraiqi hiibare, Ohonga qusunaho pobi oi poiqa nikeho irita qeeme.

⁸ Oiqi hiireqa hemenomake qidzaitare, abi baatemi nike eehahaitare, pottomonumake qidzaitare, songenanomake hobireqi songenake hotou biidzare. Oke gama eeteqi eto oho ttuma quba hiibaino oi nike ttumaamake oho isaki saridzeta.

⁹ Qate eto oma teeke asita bautotaino, oi goorini mae siriba mae kopani mae quba ape oi gama baamu.

¹⁰ Ma paha eto tete asike aimaino, ttoba ma sasa paramu aimaino, oko sasa aimaino ma pahu sumu teeke aimaino. Oi teehe bahe nokoi nikeke kokora eetaridzoni, oi baura oho pobi oni.

¹¹ Qate nike nagapa teeta peitareiqa bosata abi qasa hiireqa hee, Nagapa eraho nakuta apei qidza kokoranoma? Oke hiiremi abiho dzapa paana naatemi nike ota peiteqa eto paha naga qesagesata somobasomoho isakita tuumainohe ooqata keke meerake eeteqa nagapa oho baura eete soubireqake paha nagapa mainata tuumare.

¹² Oonihe nike naga teeta peitare boohiqa nokoke Dzoobe hiibare.

¹³ Dzoobe hiiremi nokoi kaitomaqi Dzoobe hi-ibaquko nike nokoma hasu ma kebata oorakoi. Oonihe nokoi kaitomaama naatemi nike paha mainata tuumaqa hasu ma kebata nokoho neta peitakoi.

14 Qate nagapa teehe abi gama basesa eeteqa noo nikeho nookaama naatemi nike nagapa oke qaatare. Qaasuhiqa hau nikeho okota ooraqu oke omata dzamutomi oi nokoho khooba paanaitakoi.

15 Nookao, Sotomu ma Gomoraho abike maripa eetaqu bodzata nokoi quba bamenoma saridzakoihe nokoho bame minabari. Oonihe nagapa teei nikeke bai hiiremi nokoke maripa bodzata quba bamenomanipamuke moitakoi oke ana bamu nike ikobetaqu.

KAIPO SAMANE BIRANAROTAHO NOO

16 Oi Dzesui hee, Ana nike dzoobiremi nike abi koiri kairinomaho bisata ooraqu oi sipisipike haa teekoho bisata dzoobidzaquho isaki naatakoi. Oho qubake nike nokoma ooraquta dzosi nokanokanomaho isakita dzeubaqa qusubibi hasunomaho isakita oora ma qaara eetare.

17 Ma eto abi nookami ao hairiamake dzairanipamuho isaki naataino. Oi nokoi sinabidza guhuta nikeke gabehe biidzakoi ma nikeho isereke sinasina abi mimiho torota mootakoi oke eetemi nike ttoka soopara ma abi qiba ma kara nokoho bisata biranatemi nike naho noo nokoho tomata hiibakoi.

18 Hiiremi oi ttoka ma haba samaneho noo naatakoi.

19-20 Oonihe nokoi nikeke qoharenaitemi eto nokoho noo ipi hiibaquho iha ma dzoobidza eetaino. Oi Ohonga Mai nikehoho Sumasai bodza ooqata noo nike banaitemi noo ooqake hiiremi meenoma naatakoi.

21 Oi erake eete oorai. Noma ma nanei qesa ibo eete qoharenaitokoi. Mai ma khata qesa bisi naate

isere bamenoma mootakoi, ma khametoi mai ma pai basesa eete teetakoi.

²² Oi nike naho quba baura eetemi abi samanenipamui nikeke ibo eetakoi.

Oonihe nike baura eete soubidzare hiireqi bat-tigara naatoraquotoke qidzanatakoi.

²³ Oonita nagapa teeta nokoi nike ibo eetemake paha nagapa mainata tuuma ota soomare. Oonomake eete tuuma nagapa qesaqesa soubidzaa-make ao Abiho Isaki anai ota nike saridzakoi.

²⁴⁻²⁵ Anai minaraho maikhata, banaita nikhonihe abi anake hee, Nii Iibadzaho isaki ooniqi hiiroraita nokoi bamu tumakhameto nikeke ingonaitaqu. Oi bauraho mai heme saridzemi kokora abi nohoi bamu heme oke riitaqu tete oke gama qupadzoma soubidzare. Anai nikhoho mai ma banaitanita nokoi anake sesero eetaridzoho isakita nokoi tumakhameto ma kokora abi nikeke sesero eetakoi.

ABIHO ATTI BAHE OHONGAHO ATTIKE EETE QUSUBAITARE

(Ruk 12:2-7)

²⁶ Hiireqi Dzesui hee, Nokoi nike sesero eetakoihe eto atti eetaino. Nokoi dzukudzukuta eetaqu oke Ohongai gama paanaitakoi. Oi quba dzahedzahenomai gama susupu paana naate soubidzakoi.

²⁷ Oi anai seike nikhoho tomata hiibaqu oke nike otoa patita paanaitare.

²⁸ Oke eetemi koiri kairinoma gesai sama nikhohoke teetemi baatakoihe noko gisi nikhohoke sesero eetaquho tete bamu oonita eto abi oonomaho attike eetaino. Ohonga teenai sama

ma gisi ma gama eepata rubengaitaquho isaki oonita noqake ququimare.

²⁹ Oonihe tete erake qupadzomare. Abi qesai bararima nee aimaqa nokoke makettita oho ttuma qattiqā aimorai.

³⁰ Oi quba sepenihe Ohongaho nese oke riitaama. Oonita noi nike gama moo soubireqi qiba geeni mae quba ape nikeho torona oorai oke noi gama qupadzoma aima soubirorai.

³¹ Nee gamisi oke noi nome moo qupadzomoraihe meenipamuke noi nikehoke nookami tobe sumanomanita qupadzomare.

ABI DZESUHO DZAPA QUSUBAITEMI NOHO DZAPA QUSUBAITAKOI

(Ruk 12:8-9)

³² Hiireqi Dzesui hee, Oho qubake teei naho isere bageke eete abiho torota mootomi anai moorakoi ma isere qidza nohoke qusu Mai nameho pengata hiibakoi.

³³ Qate teei abiho penga qubake naho bai hiibaquko qusu mai nameho pengata anai paha noho bai hiibakoi.

SINABIDZAHO QUBA QAA SAMANE BIRANATAKOI

(Ruk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Dzesui hee, Nookare, ttokata hasu biranatorareiqi anai te baabaranita eto oke qupadzomaino. Anai biranatemī oho quba uuba ma sakaba samane biranatakoi.

³⁵ Oi ana baami sinabidza oho ipike mai teei khatata nomeke ibo eetakoi, motami noi anapidza ibo eetakoi.

³⁶ Oke eetemi quni ma mani tee ma teehe bisata ibo ma kote samanei biranatakoi.

³⁷ Oonihe teei qupa nometa hee, mai ma pai namehota atimaqu mae Kiristuho dzapata atimaqu oiqi hiireqi qupa eserima ooraqu ana bamu noho nookami isanataqu.

³⁸ Oi teei anake iihareqi sama nomeke oho bagara biidzaama naatemi nohoke ana nookami qaganatakoi.

³⁹ Oi teei qaraqara nomeke qaanateqa ao oho dzore naatakoi qate teei naho quba eeteqi qaraqara nomeke qaanataama naateqa qaraqara gama mai eetakoi.

IPI MA ARI SARIDZAQUHO NOO

(Mar 9:41)

⁴⁰ Dzesu ipibireqi hee, Oonita nike sinabidza hiiremi abi nikeho nookami meenoma naasuhiga nahoke nookami meenoma naatakoi ma mai nahoke nookami paha meenoma naatakoi.

⁴¹ Oonita naho too abi teei biranatemi teei noho nookami meenoma naatemi noke aima kokora eetaquko noi oho isakita ipi ma ari saridzakoi. Ma naho neta abi rike ma pobi teei biranatemi teei nohoke nookami meenoma naatemi noho kokora eetaquko noi paha oho isakita kiridza saridzakoi.

⁴² Qate anake nooka hiisi eetoraiho tuputa abi teei biranatemi teei noke moomi naho tumakhata naatemi oho quba noi noke kokora gattiqa eete oba kebani mae quba apeke noke moitaqu moitemi quba gattiqa oi paha ipi ma arinoma naatakoi.

11

DZOHANE QARU DZOOBIREQI HEE, NII APEI ONI?

(Ruk 7:18-35)

¹ Noo ma sinasina samane oke Dzesui hiire soubireqi oke gama tumakhameto ttuerebe nomeho qereta gosorota. Gosoroqi noi nagapa oke qaate nagapa qesa samaneta noo ma sinabidza nomeke hiire paanaitareiqi tuumata.

²⁻³ Tuumaqi baura bamenoma samaneke eetotaho pobike Dzohane sobasobai nookatahe qupa muunaqi noi tumakhameto nomeke Dzesuho torota dzoobireqi qasa hiireta, Mesia baabakoiqi qetaqetai hiiremi nana noho beebe eetorai oi nii oioni mae maina teei paha baabaqu?

⁴⁻⁵ Oke hiiremi Dzesu nookaqi eraiqi hiireta. Ibaukhabaunomai nese uhuborai, qosu ma ponei tuuma ma baabanoma naatorai, pottomunomaho sama paisasa hiiburorai, toma susui toma uhuborai, abi baatemi eehahaitorai oke eeteqi abi habana nokoho quba sinabidza hiiremi qidzantorai. Noo ma baura samane oke nike era moo nookorai oho isereke nike tuuma Dzohane sobasobai sutasutata oorai noho torota mooto soubidzare.

⁶ Qate sinasina erake paha noke pobi hiibare, Nii nahoke nookami niikota isanataquko nii oho agoago saridzakoi.

⁷⁻⁹ Oiqi hiiremi Dzohane sobasobaho tumakhametoi tuumami Dzesui Dzohaneho hasa hiireqi nohoke abi samane noho torona oota nokoke pobi hiireta. Nike haba habanata Dzohaneke moora quba tuumata. Tuumaqi abi qiba, sasa nee ma baunoma meusa nagapaho

poro qereta ooraiho isakike moorare tuumatani mai? Eo, nike qupadzomami uta tooro eebeke poupa taatoraiho isakinita quseripo oke moorakoiqi hiiretani mae?

Eo too abi teeke moorakoiqi tuumatani mae? Nookao. Noio too abi oonihe paha too abiho isakike suqobirorai.

¹⁰ Dzohanehoke Ohongaho noota erake qeetemi oorai, Nookare, Qaru khata nameke anai Kiristu niiho bosata dzoobiremi tuumaqi tete niihoke ao roibetakoiqi hiiretanita abi oi ooni.

¹¹ Oonita ana hiiremi nookare. Paimanei abike dzoomoraihota abi teei Dzohaneke riitaquho isaki ooraamanihe quba oi ttoka samaho dzapa pobi oho beekho kekeni. Oonihe Ohongaho pobi naatoraihota abi mina ma adza nokoi gama ttokaho dzapa pobi oonomake suqobirorai.

¹² Qate Dzohane sobasobai baura nomeke sohoromi abi samaneniipamu qaupa sasa gaamaqi beedzae eete Ohongaho pobita qematai qeemorai.

¹³ Oi teehe bahe Mose ma too abi samanei sauqata sohoroi hee, Quba oi biranatakoiqi hiire baa qaatani qate Dzohane nokoho musaqiqanita abi noko poiqa musaqiqaho noo nookami Soopara mee naho bodza naasuhimi nokoho qupa tukuborai.

¹⁴ Oi abi qesai hee, Eriai baataamake qusuta peitetai paha burisi eete baabakoiqi hiire qaata.

Oonihe nike naho noo erake nookami meenoma naataquko erake qupadzomare. Dzohane noio Eriaho isakinipamu.

¹⁵ Oonita tomanomai nookare.

Oke hiireqi Dzesui paha abi basesanomake eraiqi hiireta, Abi naga nikei quba apeho isaki?

¹⁶⁻¹⁷ Khameto sobadzata habese inga naatoraiho tete qupadzomare. Oi hoho teei hoho teemuke hee, Ae nanai ao kito biireqi mangi huitemi nike teqaha kaitomaqi naa hiibara. Qate nanai tti ma ttaka hiiremi nike ikaqi oho surupo eetaama naatorai?

Oiqi khametoi hiiroraihe nokohota basesa biranatoraiho isakita abi basesanoma nikei Dzo-haneho noo qusubaitaama naateta ma paha naho noo oho qesa arabirorai.

¹⁸ Oi Dzohane sobasobai oba ma patta kebakebaho hutingima baami nike noke hee, Songenanomaniqi hiireta.

¹⁹ Qate Abiho Isaki anai baaqi patta ma oba qidzaho bai hiibaama naatemi nikei anahoke hee, Iidzii, bai oba hoobaqi dzoobaqi muunaqi paha pattake saqubema muunorai abi oni. Noi paha ttagetti apiapi pasenanoma nokoma qesa dzaira eetorainomani. Oiqi nike hiiroraihe nookare. Tete oi qidzani mae qanga ipita khooba paana naatakoi oiqi Dzesu hiireta.

NAGAPA QESAHO BASESA OI TOO PASERENOMANI

(Ruk 10:13-15)

²⁰ Qate nagapa qesata Dzesui obaoba bamenoma samane eete tuumami nokoi basesa eete qupa burisi eetaama naateta. Oho qubake noi nokoke himotoqi noo minake hiireta.

²¹ Noi hee, nagapa Khoradzi ma Bettesaitta quba attinoma nipeho irita biranatakoi.

Oi anai oboa samane nikeho bisata eetemi Ohongaho mumure naatemi nike basesa eetoraihe oho isakita mumure nagapa ttiro ma Sittoho bisata biranatapuko nokoi bamu rubenga saridzarotahe ao tti ma ttaka hiireqi hau suranatemi ingonaitarota.

²² Oi nokoho bame minaminai oorakoihe maripa bodzata nikeho bame oi paha nokohoke suqobidzakoi.

²³ Qate nagapa name Kapanao niiho dzapake ao qusubaitemi qusuho pobi naatarorihe baamunipamu. Dzapa nikehoi taate qoo iibadza nagata quratakoi. Oi teehe bahe anai baura qidza samane nikeho bisata eetemi Ohongaho mumure naate baorai. Oonihe oho isakita Sottomuho otoa patita paanaitapuko nokoi agobake qupa burisi eetemi nagapa oi poiqa oorarori.

²⁴ Oho qubake nokoho bame oorai oorakoihe maripa bodzata nikeho bame oi nokohoke suqobidzakoi. Ooiqi Dzesu noko pobi hiireta.

*OHONGA MAI MA QAHEUBA KHAMETO NO-HOHO TETE DZAPANOMA
(Ruk 10:21-22)*

²⁵ Oonita Dzesui Ohonga pupu hiireqi eraiqi hiireta. O mai name, nii qusu ma ttokaho maikhatanita nii noo bamenoma dzukudzukuna oorai oke te ttoka abi nokanoka ma gesinanomaho qupata paanaitoraidzaranihe abi qupa gaibanoma naho dzapana oorai nokoho qupata paanitorai.

²⁶ Oho qubake ana niike dzoobe minake hiire. Oi nii tete oke saridzemi nese niikota bagenomanipamu naatorai. Oiqi hiireta.

²⁷ Qate noi burisi eete tumakhameto nomeke pobi hiireta, Ohongaho khata anake gesina oi ape bahe mai teena ma Ohonga maike apei gesina bahe khata teena noho. Anaio noke gesinani-pamu ma paha noi qesa ma nikeho dzapa hiiremi anai noho tete nikeke banaitemi nike oho qesa noke gesina naatorakoi. Oho qubake mai ao baura nomeke naho botota mootomi ana nikeho quba paanaitorai.

²⁸ Oonita nike naane quba heme ma bame samane nikeme sepeke qere biire qaaraq. Nike naho torota baaqa oke qerepasa eetemi ana isanate nikeke qidzaitakoi.

²⁹ Nookare, anai keba ma dzapaho maikhatanita nike naho neta qidzanatemake ana nike tete maina banaiteqa tetena nameke nikeho qereta goosoromi baura oi nikeho moirata bamu perebaqu.

³⁰ Oi teehe quba bahe bame anai nike moitaqu oi isakiqata oorai ma naho tetena oio paha kebakebani. Oiqi Dzesu hiireta.

12

DZUMAHO HUTINGI OHO NOOKE DZESU PO-BITETA

(Mar 2:23-28; Ruk 6:1-5)

¹ Dzuma teeta Dzesui haba ogamaqi uitti dzoota tuusuhimi tumakhameto nokoho ttidza saa eetemi nokoi quhisa qesa rumutoqi botoma kurutete muunota. Muunomi Pariseoi mooqi Dzesu qasa hiireta,

² Maqoe, dzumata baura oonomake eetaquho qagai ooraita tumakhameto niihoi ikaqi oke eetorai?

³ Hiiremi noi noko pobi hiireta, Qate Tabiti qesamane nomema nokoho ttidza saa eetemi noi eeteta gotta ma pai oke nike isaitemi oorai mae bamu?

⁴ Oi noi Ohongaho parai nagata peiteqi dzobadzoba Ohongaho dzagata mooto qaata oke aimaqi muunata ma qesamane nomeke moitemi muunata. Oonihe oke muunaquho qagai qaatahe dzube abi keke muuna qaata.

⁵ Mae nike oho ruume?

Oi paha Dzumata baura samaneke eetaquho qagai ooraike dzube abi Ohongaho biirina oorai nokoho baura urai ooraita ikanomake eeteqi oho qagake qusubaitaqi oke qaataqu. Baamu, qaga oke riiteqi beedzae eete qeemami oi teqaha kahosananoma naatoraidzarani.

⁶⁻⁸ Qate nookare. Anai Abiho Isaki ooqi naamae dzuma ape ma apeho Sooparanipamu. Oonita biirina qaga oorai oi poma teei oke eete ooraihe napa erana hiirorai oi quba meenipamu, oi qaga oonomake suqobireqi ai siginaitorai. Oi teehe bahe qetaqeta teei hee. *Qoberobaho poma qesaqesa hiiroraiho goottaake ana eetorai oonihe baruna heenaho tete oho dza minake eetorai.* Qetaqeta oke nike naane quba mai eetaama naatorai.

DZUMA OTA DZESUI ABI BOTO ATIMANOMA QIDZAITETA

(Mar 3:1-6; Ruk 6:6-11)

⁹ Oke hiireqi Dzesui dzoo oke qaateqi sinabidza guhu nokohota peiteta.

¹⁰ Peitemi abi boto atimanoma teei ota oomi Pariseo ma karai Dzesuho angi naatareiqi qasa hiireta. Dzumata abike qidzaitaqui oi qaganomani mae bamu?

¹¹ Hiiremi Dzesui noko pobi hiireta, Nikeho hoo teei dzuma bodzata koseta taatemi minara ma nikei noke aima ingonaitaridzoni, mae nikhota teei oonomaho isaki baamu?

¹² Oonita moorare, hoo quba sepe oomi noho quba dzumata kokora eeteqa abinipamuke oho kokorake qaanataqui oi oberani.

¹³ Hiireqi noi abi boto atimanoma oke hee, Boto niimeke tataitare. Hiiremi noi noo oke qusubaitemi boto hohoi ao pobirate temuho isaki naateta.

¹⁴ Oke eetemi Pariseo paata biranateqi Dzesuke ikanomake eete ngausa eetaqui oho gunu ma naru hiiretahe noi ao qupadzomata.

DZESUI ABI MINARAHO HOBIHOBI MEENI-PAMU

¹⁵ Oonita Dzesui ao khooba qupadzomaqi nagapa oke qaate tuumami abi hemenoma samane noke iihami noi nokoke gama qidzaite soubireta.

¹⁶ Oonihe noi nokoke qogo noo hiireta, Nike eto baura oke sepeke abiho pengata paanaitaino.

¹⁷ Oonita Dzesui seike baura qidza oonomake eetetaho khooba erani.

¹⁸ Too abi Dzeseai Ohongahoke eraiqi hiire qeeteta.

Moorare. Anai qeseba khata qidza bagenoma name quba asateqi qaheuba Sumasa nameke noho irinaitemi noi abi samaneke pobitareiqi biranatakoi.

¹⁹ Oonihe noi otoba patita sama kano hiibaqui baamu, ma noho niiqi ma noosa baamu.

²⁰ (Ma abi bame eetoraiho qahura erake qupadzomare) Noi bamu subidza makanomake gego-bidzaqu qate eepa mukena hiibare boohimi bamu sepeke hiitaquhe oke gama eehahaite pobitakoi.

²¹ Oke eetoraqutoke suqobidza maikhata naatemi nagapa samaneho abi nokoi noho qupa toobake eetakoi. Oiqi Dzesea qeetemi Dzesuhota meenoma naateta.

QESAI DZESUHO BEEDZAE IIBADZAHOTA MOOTOTA

(Mar 3:20-30; Ruk 11:14-23; 12:10)

²² Qate noko paha abi nese khabanoma ruume ma potutu songenanoma teeke Dzesuho torota mootomi noi noke qidzaitemi noonoma naateta ma nesenoma naateta.

²³ Oke eetemi abi samanei mooqi roqobeteta. Nokoi hee, Tabitiho eema ma khatai oonomaho isakita biranatakoiki hiireta abirai oioni kaqaniqi hiireta.

²⁴ Hiiremi Pariseo nookaqi bai hiireta, Baamu abirai songena iihoraiho khooba ape bahe noi Iibadzaho dzapata oke eetorai.

²⁵ Oke hiiremi Dzesui iiha ma dzoobidza obero nokohoke qupadzomaqi noko pobi hiireta, Abi naga teei qesa hu ma koridza biidzaquko bamu bodza minake qaaraqu. Oho qesa nagapa mina teeta abi qesa ibo eetaquko bamu agoba qaaraquhe ao taatakoi.

²⁶ Oonita Saatai sama nomeke hotou biidzaquko pobi nohoi ikanomake eete qaaraqu? Baamu, noi tete oonomake aimaama.

²⁷ Nikemaeho qesamanei dzapa apeta songena iihorai? Bamu, nokoi songenake Iibadzaho dzapata ihaquho tete bamuta nokoi nikeho noo nookaqa nikeke qoma dzubobidzakoi. Oonita nike oberama anake hee, Iibadzaho dzapata songenake iihoraiqi hiire.

²⁸ Oonita anai Ohongaho sumasama songenake iihami tuumoraiho qubake nike ikaqi qupadzomaqu bahe Ohongaho pobi ao nikeho torota biranate ooraike nike qupadzomaridzoni.

²⁹ Ma qahura erake qupadzomare. Abi bise baisenomaho nagata sepeke peite qubadzage noho botona ooraike sepeke aimaquho tete baamuta bosata abi qanga oke suutoqanoke isanate noho nagana oorai oke gama saqoroqi aima tuumaridzoho isakita anai aoke Saatake sugobire ooraike qupadzomare.

³⁰ Nookao, anake hoobire qesake ingonaitaqu abi noio dzaira nahoni. Qate ana baura eetoraike teei bai hiire rasaki eetaquko noi naho ibonipamu.

³¹ Oonita qesai baru ma noo qanga maina paina hiirorai kahosa oonomake dzamutaquho tete oorai. Qate Ohongaho Sumasai baura eranomake eetemi oke qanga hiibaqu kahosa oke akobetaquho tete te ooraidzara. Poiqa bamu, ipita oho qesa baamu dzanadzana!

³² Oi qesai Abiho Isaki anaqake qanga hiiremi anai nokoho kahosa oke gaubidzaquho tete ooraihe teei Sumasa ma noho baura eranomake qanga hiiremi kahosa oi agoba qarakoi.

*EE QIDZA MA EE QANGAHO QAHURA
(Ruk 6:43-45)*

³³ Hiireqi Dzesui hee, Nookare, ee teehe meeke mooqa hee, Ee qidzaniqi hiibakoi eo hee, Ee qanganiqi hiibakoi oonita etoqa oke rasakiiteqi ee qidzata mee qangake goosobaino. Oho qesa eto ee qangata mee qidzake sepeke goosobaino.

³⁴ Oonihe ana moomi abi naga nikei dzohomaho khameto oonita ikanomake eeteqi nike noo qidzake hiibaqu? Baamu, iiha ma dzoobidzata hee ma heeta oorai ooqai toota biranatorai.

³⁵ Abi qidzai qupaho iisuta noo qidza saridzeqi abi moitoraini qate abi qangai qupaho iisu nometa saridze abi moitorai oi paha qangani.

³⁶ Oho qubake abi noo qidzake hiibaquuni mae noo sepesapeke hiibaqu oho isereke abi oi ipita Ohongake pobi hiiremi maripa eetakoita noi bamu noo teeqake riitaqu.

³⁷ Oonita totoho apeta nii hiibaquke qupadzomare. Noo qidzake hiiremi oi niike qidzaitakoini qate noo qangake hiiremi oi niike qangaqitakoi.

DZESUI OBAOBA BAMENOMA EETAREIQI QE-SAI HIIRETA

(Mar 8:12; Ruk 11:29-32)

³⁸ Oiqi hiiremi Pariseo ma Qetaqeta abi qesai baaqi hee, Nana dza eetemi nii nanake baura teeke banaitemi nanata Ohongaho mumure naatare.

³⁹ Hiiremi Dzesui hee, lidzo, abi naga qanga pasenanoma nike Ohongaho mumure teehe quba qasa hiirehe, Dzonaho bodzata mumure biranateta ooqai keke biranatemi nike moorakoi.

⁴⁰ Oi Dzonai qupi tapariho isakita pakeba minaho qausuta ooqi ipita eehahake biranatetaho

isakita Abiho Isaki anai qupi taparike nesetuta ooqa paha eehahake biranatem i Ohongaho mure naatakoi.

⁴¹ Oonita qupadzomare. Dzonai eehaha naate meusu nagapa Ninibe nokoho qogo noo hiiremi nokoi qupa burisi eete qidzanateta. Oho qubake maripa bodzata Ninibe abi qoridzeqa nikeke hee, Nanai too abi Dzonaho noo nookaqi qusubaitetahe nikeho torota too abi keke bahe Abiho Isakinipamui biiranate qogo noo hiiremi nookaama naatoraiho qubake nikei abi naga qanganipamu. Oiqi hiibakoi.

⁴² Qate paha atapa qiba tei agobanipamuke haba pobi neta baaqi Isiraeho abi qiba Soromo nokanoka mina nohoke nooka pobita quba noho torota peiteta. Peiteqi nokanokanoma naateta.

Oonihe anai Soromoho isaki gattiqa bahe Abiho Isaki anai Sooparanipamu oonita abi naga quseripo nike naho torota baaqi te naho noo qusubaitoraidzara oonita atapa mina noi maripa bodzata nikeho iiga minanipamuke hiibakoi!

ABI QUPA HABANA SEENO MA GAUHO QAHURA

(Ruk 11:24-26)

⁴³ Oiqi hiireqi Dzesui hee, Qate qahura erake nookare. Songena tei abi teeke qaasuhiqa qongara naga hau ma obanomata meupu saridzareiqli tuumata. Tuumaqi saridzaama naate burisi eeteta.

⁴⁴ Burisi eeteqi hee, Anai naga tta eeteta ota paha dzuubakoi hiire qeemaqi moohimi meeke sarautomi oota. Qate quba tei noho habara oorananihe teka habanai oota.

⁴⁵ Habanai oomi noi iiha ma dzoobidzake eete qesamane nome songena sebeni ngiinginomani-pamu nokoke dzeima nokoi ttaike ota dzuubami abi oi nokoho pattanipamu naateta.

Oi bosata noi isakiqata qangama ootahe songena tuumami noi oho habarake baura qidza mai eetaama naatemi eranoma naatemi suhe nohoio attinomanipamu naateta. Oonita abi naga nikeio oho isaki.

APENEI MEENIPAMU DZESUHO QESAMANE OHO NOO

(Mar 3:31-35; Ruk 8:19-21)

⁴⁶ Dzesui noo oke abi tupu pobi hiire qaasuhimi oionita pai gotta nohoi nomamane dzabamane nohoma noko naga patita qooroqi hee, Nanai noo teeke noke pobi hiibareiqi baabe.

⁴⁷ (Hiiremi teei Dzesuho torota qeemaqi hee, Maqoe pai gotta niihoi nomamane dzabamane niihoma gama paata qooroqi niima qesa noo hi-ibare baabe.)

⁴⁸ Oiqi hiiremi noi totoho eranomata ipi hiireta. Pai gotta nahoi ape oni? Ma nomamane dzabamane nahoi apene oni?

⁴⁹⁻⁵⁰ Hiireqi noi tumakhameto nomeke boto koko eeteqi hiireta, Nookare. Apene qusu mai nahoho dzake qusubaitorai nokoi pai gotta ma nomamane dzabamane nahoho isaki. Oonita tumakhameto name, nikeio quni ma mani nahoni.

13

OHONGAHO NOO OI GOOTTARAHO ISAKI
(Mar 4:1-9; Ruk 8:4-8)

¹ Hiireqi Dzesui nagata tta eeteqi oba ttu oho patisigita teemaqi habeseta. Habehimi ao abi samaneni pamu noho torota ttutturateta.

² Ttutturatemi teka pui siiremi noi nokoke sinabidza hiibareiqi sisimata peitemi nokoi igasata habese nookata.

³ Nookomi noi qahura noota nokoke sinasina samane ke hiireta.

Noi hee, Dzooho mai teei gottara bababa eetare sobadzata tuumata.

⁴ Oonita noi uitti gottara bababa eesumi qesai tete patisigita taatetahe nee ao baaqi oke gama nukurota.

⁵ Qate gottara qesai oma quhiquhirata taateqi ao suuna eeteta. Oonihe orotu noho ohoumata.

⁶ Ohoumami ete huubiremi ao bubuso naateta.

⁷ Qate gottara qesai baa bisata taateqi paha suuna eeteta. Oonihe baa ma ngaa oi peiteqi oke pupubiremi poqe eeteta.

⁸⁻⁹ Qate gottara paha qesai ttoka qidza bibinomata taateqi suuna eete peiteqi mee goomata. Qesai teutiho isaki qesai sikistiho isaki qate qesai paha gaira naateta oi hattattiho isaki oni. Oonita tomanomai nookare!

QAHURATA HIIREMI ABI QUPA ORORO EETARIDZONI

(Mar 4:10-12; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Dzesui oke garuba pobi hiiremi bamu naatemi tumakhameto nohoi baaqi noke qasa hiireta, Nii khooba apeho qubake nokoke qahura noota sinabidza hiirorai?

¹¹⁻¹² Hiiremi noi hee, Oi erake eete oorai. Anai ango nikeho torota baura eete qaimi Sumasa nike uumami isakiqata tete oho mee saridzorai.

Oonita nikeke ipibire sinabidza paata hiiremi nikehota meupunoma naatakoi.

Oonihe abi tupu toma agiagike paata sinabidza hiiremi arabidzakoita bosata nokoke qahura noota dzeimami aimareiqa aimakoi gaubidzareiqā gaubidzakoi. Apiapike moitakoihe qesai noo arabidzaqu nokoke quba oke bamu sepeke moitemi puita tuumaqu.

¹³ Oonita hiibi anai nokoke qahura noota sinabidza hiiremi arabidza abi nokoi nesema moramorake moorakoihe baamu moo pobitaqu, ma tomama nookake eetakoihe bamu nooka qupadzomaqu.

¹⁴⁻¹⁵ Oi too abi Dzeseaho qetaqeta teei hee, Abi nagarai hee, Eto Ohonga nanake ingonaitaino hiireqi eto nanai nese nanamema moo pobiteqi tomama nooka qupadzomaqi qupa uhuba pobiratemi napai qupa burisi eetaino.

Oke hiiremi nese nokohoi sidzobetemi toma susudzatorai ma qupa nokohoi asuasū naatorai oiqi Dzesea hiiremi nokohota meenoma naatorai.

¹⁶⁻¹⁷ Oonihe nike poiike moo nookoraike too abi ma abi dzapa pobinoma agobake moo nookareiqa dza minake eete qaatahe baamu. Te moorara, te nookara. Nikeho nese moo pobitorai ma toma nikehoi nooka qupadzomoraiho isakita nike nokoho habara naateqi agoago saridzoraita qupadzomare.

DZOOHO QAHURA OHO MEEKE DZESU HI-IRETA

(Mar 4:13-20; Ruk 8:11-15)

¹⁸ Hiireqi Dzesui hee, Oonita dzooho maiho qahura khooba nohoi eraqanita nookare.

19 Gooztara qesai tete patisigita taateta oi abi qesai qusuho sinabidza nookami ingaqonoma naatemi Iibadzai baaqi nokoho qupata menoma naatarotake noi ao karabetemi sapara naatoraiho qahurani.

20-21 Qate gootara qesai oma quhiqahirata taateqi suuna eetetahe ao bubuso naateta oi abi qusuho sinabidza nookami oi nokoho qupata meenoma naasuhimi oho kaipo ma qangareba, uuba ma sakaba biranatem i nokoi ao peperate bamu naatoraiho qahurani.

22 Qate gootara qesai baa bisata taateta oi abi qesai sinabidza nookaqi qusubaitare boohimi ttokaho iiha ma dzoobidza ma ttuma ma qurumaho ikoiko oi gama abi nokoho angi naatemi oho kabira naate bamu naatoraiho qahurani.

23 Qate gootara ttoka qidza bibinomata taateta oi Ohongai ao abi qesaho qupa roibetemi ooraita nokoi nooka qupadzomaqi noo qusubaitemi meenoma naatorai. Qesaho isaki gattiqa – 30 oni – qate qesahoi minamina – 60 oni – qate qesahoio gairanoma – 100 oni – oio oho qahurani. Oiqi hiireta.

SINABIDZA OBERAOBERAHO QAHURA

24 Ipita Dzesu qahura teeke paha nokoho quba hiireta. Noi hee, Ohongaho pobi nebe teeta erake eete oorai. Abi teei dzoo nometa tuumaqi gootara qidza ota dzaaro dzaaroke tuumata.

25 Tuuma soubireqi surenake burisi eete nagata peite qesama gama meeta. Meeqomi abi qesai noke ibo eeteqi seike dzoota qeemaqi uitti

gottara qidza dzaaro dzaaroke tuumatahn takura samaneta baapi goottarake dzaaroqi papateta.

²⁶ Qate quba oi gama suuna eete peite heubare boohimi dzoo oho baura abi quhisa sama maina paina oke moo sahateteta.

²⁷ Sahatete dzoo maikhataho torota biranateqi hiireta, Mai naname, nana moomi nii uitti goottara qidza keke nana moitemi dzaarota. Qate ikanomake eete baapi oho bisata peite heuborai?

²⁸ Hiiremi noi nokoke pobi hiireta. Eehe erai ibo abi teehe baurani. Hiiremi baura abi noke hee, Oonita nii dza eetemi nanai isanate tuuma baapi oke uumaqu mae?

²⁹ Hiiremi eraiqi hiireta. Baamu, oke uuhiqa eto uittima gama uumaino.

³⁰ Oho qubake beebe eetemi oi gama mee gooma baa naatemake oionita anai rumutaquho abike pobi hiireqa hee, Nike bosata baapike khoobata korabete geema sipitoto eepata biidzare. Oke eeteqa uitti qidza oke gama dzurutoqa naho iisunaitare. Oiqi Dzesu hiireta.

SINABIDZA HIIREMI OHONGAHO POBI MINANATARIDZOHO QAHURA

(Mar 4:30-32; Ruk 13:18-21)

³¹ Hiireqi Dzesui qahura noo teeke paha abi samaneho quba hiireta, Noi hee, Ohongaho pobi erake eete minanatorai, Abi tei dzoo nometa tuumaqi moepa goottara teeke dzaarota.

³² Qate moepa goottara oi mina baamu, oi dzooho quba gattiqanipamu. Oonihe oke dzaaromi ao peite mina naate eehe tomidza naatemi nee qesai baaqi ota sumudzataquho isaki naatorai.

³³ Oiqi hiireqi noi qahura noo oke paha iisita mootoqi hiireta. Noi hee, Atapa teei iisi isaki teeke qausoma teenaite saretemi oi qauso igabire qura huite minanatorai. Ohongaho pobi paha oke eete abike igabirorai. Oiqi Dzesu hiireta.

*DZESUI QAHURA NOOHO MAIKHATA
(Mar 4:33-34)*

³⁴ Oonita Dzesui abi minaraho pengata sin-abidza hiireqi qahura noota keke nokoke tete banaite qaata ma oho amake te nokoke noo tee ma teeke banaite qaarara.

³⁵ Oi teehe quba bahe Ohongaho too abi agobake Samu teeta qeeteqi hee, Anai too saqoroqake noo agiagi agoba khoobanipamuta sengibetemi qaata oke qahura noota paanaitemi oho isakita nookakoiqi hiiretanita oke eete biranateta.

UITTI MA BAAPI QAHURA OHO MEE DZESUI PAANAITETA

³⁶ Qahura qesa oke hiire soubireqi Dzesui garuba oke dzoobiremi nagapa nokometa tumata. Tuumami tumakhameto nokoi noho torota baaqi qasa hiireta, dzoota baapi peiteta qahura oho meeke nii nana pobi hiibo.

³⁷ Hiiremi noi eraiqi hiireta. Teei goottara dzaarorai oi ape bahe Abiho Isaki Ana.

³⁸ Qate dzoo oi abi ttoka ma haba minarata oorai. Qate goottara qidza oi abi qesa Ohongaho pobi naatorai oioni.

Oonihe baapi oi ibo teei ikoiko abi qesa dzoobirorai noko oioni.

³⁹ Qate ibo abi oi libadzani. Rumutaqu baura oi batabidza ipina biranataquho qahurani. Ma mee rumutorai abi nokoi angero oni.

⁴⁰ Ma baapike ubaqoto qeebaqu oho isakita abi meeamaho irata biranatakoi.

⁴¹⁻⁴² Oi oho bodza biranahimake Abiho Isaki anai angero nameke dzoobiremi nokoi abi kahosanoma koiri kairinomake gama oho neta dzurutoqi eepaho isakita biiremi nokoi ota too dzootoqi tti ma areare hiibakoi.

⁴³ Oonihe bodza ota abi rike ma pobi nokoi mai nokomeho pobita ooqa ete dzadzaho isakita baiburorakoi. Oonita tomanomai nookare. Oiqi hiireta.

DZESUI NAPAKE INGONAITAREIQI DZUU PEREBIRETAHO QAHURA

⁴⁴ Qate bodza teeta Dzesui eraiqi hiireta, Nebe teeta Ohongaho pobi paha erake eete oorai. Oma mina hiihinoma tobe sumanoma oke ttoka nakuta qurabire oomi abi teei baaqi saridze qak-iqaki naateta.

Oonihe Noi teqaha oke paanaitaranihe tuumaqi quba tongo nomeke gama ttuma quba mootota. Mootomi oho isaki biranatemii ttuma oke noi ttoka oho quba mootoqi oma mina oke ttokama gama mai eeteta. Oiqi hiireta.

NAPAI KIRISTUHO QUBATU MAI EETARID-ZOHO QAHURA

⁴⁵ Ma Dzesui noo ipibireqi hee, Ohongaho pobi naataquho qahura erake hiire. Besaho kabira nakuta isaki khabanoma ttumanoma biranatorai dzapa noho peari oi suusa pai gotta. Oonita abi teei ttumaho sobadza samaneta asate tuumata.

⁴⁶ Tuumaqi noi oho isaki mina tobe sumanoma teeke saridze roqobeteta. Roqobeteqi noho torona oho gamitti oota oke noi gama ttuma

quba mootomi biranatemi noi ttuma oke aimaqi suusa pai oho quba biire soubireqi mai eeteta. Oiqi hiireta.

BATABIDZAHO QAHURAKE DZESUI DZUPUTA MOOTOTA

⁴⁷ Bodza teeta Dzesui qahura noo hiireqi hee, Ohonga qusunaho pobi paha nebe teeta erake eete oorai. Khaa apiapi nokoi dzupu nokomeke obata mootomi khaa dzapa samane ota agomata.

⁴⁸ Agomaqi hee baami nokoi dzupuke dzeima igasata perebireta. Perebireqi nokoi habeseqi khaa qidzake asateqi ttubata moototahe togoke ai biireta.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oi ipi bodzata Ohongaho angeroi tuumaqi abi qidzake asateqa qangake eepaho isakita biiremi nokoi ota too dzootoqi tti ma areare hiibakoi. Oiqi hiireta.

DZESUHO TUMAKHAMETO NOKOHO GESINA MINANATETA

⁵¹ Oke hiireqi Dzesui tumakhameto nomeke qasa hiireta. Qahura noo oho khoobake nike gama qupadzomorai mae? Hiiremi nokoi hee, Oore.

⁵² Oke hiiremi Dzesui hee, Oionita qesa ma nikei hu nooho getaqetama gesinanoma naate baa qaabiqi qusuho sinabidza mai eeteqi nikei eraho tomidza naatorai. Oi naga minaho maikhata iisu nometa quba agoba ma paha quba agiagi saridze gaaga eetemi mekenoma naatorai nikei oho isaki naatorai dzoobe.

NAGAPA KHOOBA NADZERETTEHO ABI DZESUKE BAI HIIRETA

(Mar 6:1-6; Ruk 4:16-30)

⁵³ Oonita Dzesui qahura noo samanake paanaite soubireqi ooqata koridza hiireta.

⁵⁴ Qate noi tuumaqi haba nometa sinabidza guhu nokohota peiteqi mekeqoma sinabidza hiireta.

Hiiremi nokoi sahateteqi hee, Abirai napaho nenanita nokanoka ma obaoba samaneke dzoomorai oho beedzaeke noi ikata aimorai?

⁵⁵ Mai nohoi kamuta Dzosepeniqi hiirorai ma pai gotta nohoi Maria.

⁵⁶ Nomamane nohoho dzapa paha Dzakopo ma Dzosepe ma Siimo ma Dzuta. Qate dzabamane nohoi gama napaho bisata oorai. Oonita noi ikaqi baura erake mainata saridzeqi napaho bisata mootorai?

⁵⁷⁻⁵⁸ Oi nokohota qanganatemi nokoi oho totohota hiireta.

Oonihe Dzesui nokoke eraiqi hiireta, Too abiho dzapake haba qesaho abi qusubaitorai. Oonihe noko ma nanamaeho nagapa khoobata abi nanaho dzapake ngiingi ma baabake eetorai.

Oke Dzesu hiiremi nokoi nooka hiisi eetaama naatemi noi nokoho bisata baura samaneke eetarotahe ooqata tete bamu naateta.

14

HEROTEI DZOHANE SOBASOBAHO QIBA GEEMATA

(Mar 6:14-29; Ruk 3:19-20; 9:7-9)

¹ Bodza ooqata abi mina Herotei Dzesuho isereke abiho toota nookata.

² Nookaqa noi hee, Ae! Dzohane sobasobaho qibake ana geemami baateta. Oonihe noi paha

eehaha naateqi oho beedzaeta obaoba ma baura bamenoma samane erake eetorai mae?

³ Oi Herotei oonomaho totohota hiiretaho khooba erani. Bosata Herotei Piripo noma nomeho ata Herottia karabeteta.

⁴ Karabetemi Dzohanei Heroteke hee, Nii atapa oke naate oorai tete oi qaganomaniqi hiireta.

⁵ Hiiremi Herote ao noke teetarotahe abi samanei nookami Dzohane noi too abi qaheubanaho isaki naatemi Herote nokoho attike eeteqi te noke teetaranihe sutasuta nagata biireta.

⁶ Ota biire oomi Heroteho pai noke dzomataho bodza naatemi abi dzapa pobinoma samanei noho nagata peite iinga eetota. Iinga eetoqi Herottiaho khatata noi nokoho bisata naa teetemi Herote oho dza minake eeteta.

⁷ Eeteqi noi atapa khata oke naru hiireqi hee, Nii quba tee ma teehe dzake eete hiiremi ao moitakoi.

⁸ Oke Herote hiiremi khatatai pai gottaho torota oho qasake hiireta. Hiiremi pai hee, Maa, nii isanate Heroteke hee, Nii Dzohane sobasobaho paruke geemaqa qiba sabidzata mooto aima baa erata paanaitareiqi hiibare ooqi hiireta.

⁹ Hiiremi khatatai teena oho qasa hiireta.

Hiiremi Heroteta bame eeteta oonihe noi aoke abi mimiho pengata naru oonomake hiiretaho qubake noi qusubaiteta.

¹⁰ Noi hiiremi qaa abi teei sutasuta nagata Dzohaneho paru geemata.

¹¹ Qiba nohoke sabidzata mootoqi khatata oke moitemi noi aima baa paike moiteta.

Oke eetemi Dzohaneho tumakhametoi keba nohoke aimaqi qurabireta.

12 Qurabiireqi nokoi qeema oho isereke Dzesu pobi hiireta. Khooba ooqaho qubake Herotei ipita qupa muunaqi hee, Dzohanei eehaha naate mae? Oke Herotei hiireta.

DZESUI DZASA QUBA ABI 5000 PATA MOITETA

(Mar 6:31-44; Ruk 9:10-17; Dzoh 6:1-13)

13 Qate Dzesui isere bamenoma oke nookaqi nagapa nomeke qaateqi sisimata peite qee totoqita biranate haba habanata tuumaqi noqeke oota.

Oonihe nagapa abi samanei noho pobi nookaqi soosomaqi noho torota tuumota.

14 Tuumomi noi qeemaqi moomi abi samane naatemi noi nokoho quba dzasa eeteqi heme ma bame nokohoke gama qidzaiteta.

15 Qate ete aparana naahimi tumakhameto nokoi baaqi noke qupanomaiteta, Maqoe, erai haba habananita bodza riitemi nii abi tupu oke dzoobiremi nagapa ma dzoo naga qesaqesata tuumaqa patta ttuma eetare.

16 Hiiremi Dzesui hee, Naane quba nokoke kharata dzoobidzaqu?

17 Nikemae noko patta moitemi muunare. Hiiremi nokoi hee, Oonihe nanata patta baamuhe dzobadzoba boto teena ma sekana ngoru eseribanita ikabetaqu?

18 Hiiremi noi hee, Seke aima baabare.

19 Hiiremi aima baahumi noi hee, Abi tupu oke siiruta habesareiqi hiibare. Hiiremi qusubaitemi noi dzobadzoba boto teena ma sekana ngoru eseri oke aimaqi nese qusuke mooqi agoago eeteta. Eeteqi noi dzobadzoba ma sekana oke

qooto teeteqi tumakhameto moitemi nokoi abi tupu moitemi muunata.

²⁰⁻²¹ Muuna isanatemi tumakhametoi gettaqet-take ttuttuitemi oi paha asi tuerebe, dzare noko-maeho isaki naateta. Qate abi ungapaho dzare oi paipu ttauseni naatetani qate paimane ma khametoho dzareke te aimara.

DZESUI OBA MA QUBA MINARAKE ISANA-TORAI

(Mar 6:45-52; Dzoh 6:15-21)

²² Oionita Dzesui tumakhameto pobi hiireqi hee, Nike ao bosa sisimata peiteqa oba ttu totaqita qeehima anai ooqa abi tupurake dzoobidzare.

²³ Hiiremi tumakhameto tuumami noi abi tupu dzoobiremi nagapa nokometa tuumami noi noqeke torata peite pupu hiirota.

²⁴ Qate tumakhameto nokoi unatare boohimi uta mina dzaga neta tooromi oba pouma minake eetemi nokoi kaiponoma naateta.

²⁵ Kaipo mina eete qaami iihaiho takura naatemi Dzesui oba heeta qooro qooroma baaota.

²⁶ Baaomi tumakhameto oke moomi gisi ma songenaho isaki naatemi nokoi atti eete areare hiireta.

²⁷ Areare hiiremi Dzesui too dzoobireqi hee, Eo, eto atti eetaino. Oi ananita qupa qidzanatoo.

²⁸ Oke hiiremi Peetorohe qupa tukubami noi hee, O Soopara name, oi nii ooni kaqa. Oho quba nii hiiremi anai obata qooro niiho torota qeemare.

²⁹ Hiiremi noi hee, Ana oionita baabare. Hiiremi Peetorohe sisimata qura obata qooro Dzesuho torota qeemota.

³⁰ Oonihe qeemoqi moomi utai oba huitemi pouma peitemi noi atti eesuqi ao suuta tuumare eeteta. Eeteqi noi areare hiireqi hee, Soopara, nii anake hoobidzare!

³¹ Hiiremi Dzesui ao noke botota aimaqi pobi hiireta, Nii ikake eetemi niiho ai tatauma saparapara naate?

³² Hiireqi nopoi sisimata peitemi utai ao bamu naateta.

³³ Utai bamu naatemi sisimana oota nokoi gama noho hasa hiireqi hee, Meenipamu nii Ohongaho khatani.

DZESU GENESARETTE ABI HEMENOMA QIDZAITETA

(Mar 6:53-56)

³⁴ Oiqi hiireqi Dzesu ma nokoi qeemaqi Genesarette haba teeta qurateta.

³⁵⁻³⁶ Quratemi haba oho abi gama Dzesuke moo qupadzomami noho pobi ao haba oke igabireta.

Haba igabiremi nokoi heme ma bame nokomeke dzeimaqi noho torota biranateqi hee, Maqa nanai khattedzanomanita nii eto nanake botoma hesatano. Oonihe nanai nii ttoba patisigiqake hesatare. Oke hiiremi nohota isanatemi hesateta nokoi gama iso keke qidzanateta.

15

DZUTA ABIHO POMA QESAI OHONGAHO NOOKE BAI HIIRETA

(Mar 7:1-13)

¹ Qateqa Pariseo ma qeteqeta abi nokoi Dzerusaremuta baaqi Dzesu qasa hiireta,

² Niiho khameto naane quba uimane neimaneho poma teeke riiteqi boto nokomeke akobetaamake patta muunorai?

³ Hiiremi noi nokoke hee, Qate nike naane quba Ohongaho too qurake ai siginaiteqi uimane neimaneho noo ma poma qesaqesake qusubaitorai?

⁴ Nookare! Ohongai hee, Mai pa pai niimeke qusubaiteqi kokora eetorareiqi hiireta. Hiireqi oho tete qaupuiteqi paha hee, Khata teei mai oonimae paike baru hiibaquko noke teetemi baatemi quba tongo nohoi mai ma paiho naatakoiqi hiireta.

⁵ Oonihe abi khata quruma minanoma teei maini mae pai nomeke baru hiiremi nike naane quba pati nikemeke qoohateqi khata oke sinasina hiireqi hee, Nii baataamake ooraquta ao hairiamake quba tongo niimeke qaheuba biiriho quba qoonotoqa mai ma paike hee, Quba tongo nahoi bamu nikeho naataquhe ao biiriho pobi naateiqi hiibare.

⁶ Oke khata pobi hiireqi nike Ohongaho noo riiteqi poma nikemeta naane quba ipibirorai?

⁷ Oonita nike ikoiko abinipamu. Too abi Dzeseai nikehoke qupadzomaqi eraiqi hiireta,

⁸ Abi nagarai oosasama naho hasake hiiroraihe qupa nakohoi qekakake ooro.

⁹ Oonita noo nahoho habarake nokoi noo nokomeke upubiremi sinabidza nokohoi quba sepe naatorai. Oiqi Dzesea hiiretata qupadzomare.

TOOHO ISAKI IKANOMA ABIKE SESERO EETAQU

(Mar 7:14-23)

¹⁰ Hiireqi Dzesui Pariseo ma qetaqeta abi keke bahe abi samane oona oota nokoke gama ttut-tuiteqi eraiqi hiireta.

¹¹ Boto akobetaamake patta muunaqu oio ttokaho qubani. Oi qausuta qurateqi abike hoobireqi paha ttidzama biranatorai. Oonihe abike meeke sesero mina eetorai oi quba ape bahe noo qanga toota biranatorai oi oni! Oke korabete nooka qupadzomare.

¹² Oke hiiremi qesai baaqi Dzesuke hee, Maqoe nii totoho oonomata hiiremi Pariseohota qanganate oonita nookare.

¹³ Hiiremi noi nokoke hee, Erake eete oorai. Biidza ma suuna Ohongai dzaaromi peitorai oi oorakoihe noi dzaabaama oke gama uumakoi.

¹⁴ Oonita abi nese qupi noi paha nese qupike dzeeima tuumaqi esese koseta taatakoi. Pariseo ma kara nokoio nese qupi keke ooqi abike dzeimoraita etoqa nokoho qupake muunaino.

¹⁵ Oiqi hiiremi Peetoroi noke pobi hiireta, Qahura noo bosana hiirori oho khoobake nana pobi hiibare.

¹⁶ Hiiremi Dzesui hee, Iaqa, nike oho qesa ruume abi kekeni mae?

¹⁷ Nookare. Pattai qausuta qurateqi ttidzama biranatorai oho qanga bamu.

¹⁸ Qate iiha ma dzoobidza qangai qupata peite toota biranatorai oio qesake sesero eetorai paha abi noomaeke sesero eetorai.

19 Quba qanga apehoke hiidzaranihe, iiha ma dzoobidza nginginoma, pasena maina paina, guume ma meera, teeta ma ttanga, too pokhi ma rasaki noo. Quba oonomai qupata peite toota biranatorai oio qaganomani.

20 Qate uimane neimaneho sinabidza poma teeke riite boto akobetaamake patta muunaqu oi baamu oho qubake abike dzakidzaki eetaqu. Oiqi hiireta.

*KAANA ATAPA QUPA GAIBANOMAHO
KCHATATA QIDZAITETA
(Mar 7:24-30)*

21 Oonita Dzesui haba oke qaateqi Ttiro ma Sittona habata biranateta.

22 Biranatemu Kaana haba oho nena atapa teei noho torota baaqi poro kira hiireta, Soopara name nii Tabitiho eema ma khata. Oonita songena qaanoma teei khatata nahoke sesero minake eetemi nii naho quba dzasa eetare.

23 Hiromi noi kaitomaama naatemi tumakhameto nohoi baaqi Dzesuke pobi hiireta, Atapa oi napake ipitotoqi tti ma poro hiiremi nii isanate noke qamuni hiibaqu mae?

24 Hiiremi noi hee, Oo, anai abi qesaho qubake te erata baabaranihe Isirae abi sipisipi rasakinomaho qesa naatorai nokoqaho quba era baaba.

25 Oiqi hiiremi atapai qeemaqi noho torota pomai kotoroqi hiireta, Soopara niimae anake hoobidzo.

26 Hiiremi Dzesui noke toronaiteqi eraiqi hiireta. Khametoho pattake karabeteqi haaho quba biidzaqu oho tete bamu.

²⁷ Hiiremi noi hee, Soopara name nii noo meeke hiire. Oonihe haai maimane nokomeho qo-hare pesuta oomi patta huhu pereborai oke haai isanate muunorai oni.

²⁸ Hiiremi Dzesui noke hee, O atapa, niiho ai tatauma oi bagenomanita nii dza eetorai oio meenoma naatare. Oiqi hiiremi bodza ooqata keke khatata nohoi qidzanateta.

DZESU PAHA ABI SAMANEKE QIDZAITETA

²⁹ Dzesu haba oke qaateqi kebanoke Garirea obaho patisigita biranateta. Biranateqi oke paha qaate torata peite ota habeseta.

³⁰ Torata habese oomi heme ma bame, qosu ma pone, ruume ma potutu, abi samane oonomai baaqi oko toro nohota taatemi noi noko gama qidzaiteta.

³¹ Oke eetemi abi tupu oona oota nokoi moohimi ruume ma potutu noonoma naateta, qosu ma ponei pobirate bageke eete qooro tuumata ma ibau khabau nesenoma naatemi nokoi Isirae abiho Ohonga dzapa qusubaite hasa hiireta.

DZESUI ABI 4000 NOKOHO QUBA PATTA BI-RAITETA

(Mar 8:1-10)

³² Qidzaita baura oke Dzesu eete qaaqi qaaqi tumakhameto nomeho kira hiireqi hiireta, Abi samane erai ao qupi tapariho nakuta pattaa-make naho torota noo nookoraimi ana nokoke dzoobiremi tuumakoi. Oonihe nokoi eto teteta qereqare eetainoho qubake anai nokoho dzasake eetorai.

³³ Hiiremi tumakhameto nohoi hee, Oonihe napa'i haba habana erata ooraiqi ikata garuba minaraho quba patta saridzaqu?

³⁴ Hiiremi Dzesui noko qasa hiireta, Dzobadzoba nikeho ikabete oorai? Hiiremi nokoi hee, Dzobadzoba sebeni ma sekana ngoru paha teenani mae eseri kaqani.

³⁵ Hiiremi noi hee, Abi tupu oi gama ttokata habesareiqi hiireta.

³⁶ Hiiremi nokoi gama habese oomi noi dzobadzoba sebeni oke sekanama gama aimaqi agoago eeteta. Agoago eeteqi oke qooto teeteqi tumakhameto moitemi nokoi garuba moitemi muunata.

³⁷ Oonita nokoi muuna isanatemi oho huhu ma saaruke paramu quba ttuttuitemi asi sebeni hee eeteta.

³⁸ Qate abi ungapa ota patta muunata oho dzare po ttauseni qate paimane ma khametoho dzareke te isaitara.

³⁹ Oke eetemi Dzesui abi tupu oke dzoobire tumami noi tumakhametoma gama sisimata peiteqi nagapa Magattani ttoka kokota unateta.

16

QESAI DZESUHO OBAOBA TEEKE MOORA QUBA HIIRETA

(Mar 8:11-13; Ruk 12:54-56)

¹ Oonita Pariseo ma Satukeo nokoi obaoba teeke moora quba dza eeteta. Oonita nokoi Dzesuke toronaitareiqi noho torota qusuho mumure teho quba qasa hiireta.

² Oonihe noi nokoho noo sigire teeteqi eraiqi hiireta, (Nookao, sure mootomi motaiqabetemi

nike mooqi hee, O iihai qidza mootakoiqi hiiremi meenoma naatorai.

³ Qate saunabake haba sautomi nike hee, Poike quu taatakoiqi hiiremi oi paha meenoma naatorai.

Oonita qupadzomare, nike qusuke mooqi mumure oonomake isaitoraihe Ohongai bodza mootomi ooraiho qamodzamodzake nike ikanomake eete mooqi teqaha nookami noho mumure naatoraidzara?)

⁴ Oonita abi naga kheukhauma basesanoma nikei naane quba paha mumure teehe quba qasa hiibaqu? Dzonaho neta mumure biranateta teena oi nikeho qogo naate qaarakoi. Oke hiireqi noi nokoke qaate mainata tuumata.

PARISEO MA SATUKEOHO TETE IKOIKOHOM-AHO QOGO NOO HIIRETA

(Mar 8:14-21)

⁵⁻⁶ Dzesui tumakhametoma noko sisimata peite oba ttu totaqita qeemata. Qeemaqi Dzesui nokoke pobi hiireta, Pariseo ma Satukeoho patta qanganita oke potti biire qaarare.

⁷ Hiiremi nokoi sisimaho heeba aimare ruume naate ooqi erake qupadzomata, Oo, Dzesu pattaho noo hiirenita napa heeba aimaama naate sepeke baabe oho iigake hiibi kaqani.

⁸ Oke qupadzohimi Dzesui gesina naateqi hee, Oe! Nike heeba aimaama naate oho qupake muunaqi noo hiirorai mae?

⁹ Ai tatauma nikehoio kaqani? Bosata abi tupu minanipamu paipu ttausenike dzobadzoba paipuma patta moitemi qidzanatemi nike oho

huhu ma saaru asinaitemi samane naateta oke nike ao ruume naatorai mae?

¹⁰ Oho qesa dzobadzoba sebenima garuba teeke paha heeba moitemi asi qesa paha paramu naate-taho khooba ao nikeho qupata bamu naate mae?

¹¹ Oonihe anai teqaha patta ma heebaho noo poiqanipamuke hiidzaranihe Pariseo ma Satukeoi tete ikoikonomata abike dzeimoraiho qahura nooke hiibi.

¹² Hiiremi nokoho qupa pobiratemi nokoi hee, Oo meeke noi te pattanipaho nooke hiibaranihe Pariseo ma Satukeo oberama sinasina hiiroraiho qahurake pattahota mootoqi hiire, ooiqi noko hiireta.

DZESUI OHONGAHO BAURA ABI QIBA OONIQI PEETORO HIIRETA

(Mar 8:27-30; Ruk 9:18-21)

¹³ Oonita Dzesui Kiape Piripiho haba pobi neta tuumaqi qaa nagapa Kaisarea oho totaqiita biranateta.

Biranateqi noi tumakhameto nomeke qasa hiireta, Abiho Isaki anake abi qesai apeniqi hiirorai?

¹⁴ Hiiremi nokoi hee, Qesai niike hee, Eria, qesai hee, Dzeremia, qesai hee Too abi tee, qesai paha hee Dzohane sobasoba ooniqi hiirorai.

¹⁵ Hiiremi noi noko dzaga bobotoqi hiireta, Qate nikemae anake ikaiqi hiirorai?

¹⁶ Hiiremi Siimo Peetoroi eraiqi hiireta, Nii ape bahe Kiristu Ohonga qaraqaranomaho khatani-pamu oni.

¹⁷ Hiiremi Dzesui noke pobi hiireta, Oore Dzon-aho khata Siimo. Oonihe nii teqaha ttokaho sama, mae dzuu koko niimeta oho gesinake

saridzaranihe qusu mai nahoi oho khooba niiho quba paanaitemi nii hiire.

¹⁸ Oho qubake ana niiho dzapa bamu Siimo hiibaguhe omata mootoqi Peetoro ke hiibakoi (oio birikiho isaki).

Ma oi teehe quba bamuhe nii qesaho pui naate oonoma hiiremi anai niike hee omaniqi hiire. Hiireqi oma oonomama ana oko ma boto tupu nameke qesa hee ma heeta gootomi oi biiriho isaki naatakoi. Oonita nike oho qaa qogoimaqa Iibadzaho nagapa gama suqobidzakoi.

¹⁹ Oonita Peetoro, nii nokoho pui naatemi anai qusuho tete oho kaame niike moitemi nike ttokata saqobaqu oke qusuta qaupuitakoi ma ttokata qahitotaqu oke paha qusuta qaupuitakoi.

²⁰ Oke hiireqi Dzesui tumakhameto nomeke hee, Meeke Kiristui baabakoi ma baatakoiki hiire baaorai anai oionihe nike eto sepeke abike oho pobi hiibaino.

DZESUI BAATE QORIDZAROTAHO SINASINA HIIRETA

(Mar 8:31-9:1; Ruk 9:22-27)

²¹ Dzesu Kiristuho khoobai ota paana naatemi noi bodza ooqata sohorogi eraiqi hiireta, Meenipamu anai Dzerusaremuta tuumamake hu nooho abi mimi ma dzube abi mimi ma qetaqeta abi nokoi anake sesero minake eeteqa teetemi baatakoi. Oonihe baatemi qupi tapari naatemi qoridzakoi.

²² Oke hiiremi Peetoro noke qaheburoqi qamuni hiireta, Soopara name, nii hiire oi eto biranataino.

²³ Oho tete bamu. Hiiremi Dzesui Peetoroke dzaga bobotoqi pobi hiireta, Nii Saataho isakita te Ohongaho teteke qupadzohidzaranihe abihoke qupadzomaqi hiiremi anata qanganate oonita nii papatare.

²⁴ Hiireqi Dzesui burisi eete tumakhameto nomeke gama pobi hiireta, Teei anake iihareiqā sama nome qasumaqi maranga biire anake iiha qaarare.

²⁵ Oi erake eete oorai. Teei sama nomeke qaanatemi noho isaki oi bamu naatakoi, qate tei naho quba eeteqi sama nomeke qaanataama naataqu noi baamu bamu naataqu.

²⁶ Oonita tei ttoka ma haba minarake mai eetare hiireqi oho beedza eetemi oora ma qaara nohoi taatemi apei noke hoobidzaqu? Ma paha qaraqara nohoi bamu naatemi ttuma apema oke paha mai eetaqu? Baamunipamu oonita qupadzomare.

²⁷ Abiho Isaki anai Mai nameho dzapa po-bita biranate angero nohoma gama baabakoi. Baaqanoke abi gama ika ma ikake eetorai oho ipi ma habara moitakoi.

²⁸ Nookare, nike erana qooro oorai nikehota qesai baataamake ooqi Abiho Isaki anai dzapa pobi nameta baahumi ao nike moorakoi.

17

*HIIRETAHO ISAKITA DZESUI BIRABIRA
MAINATA PAANA NAATETA
(Mar 9:2-13; Ruk 9:28-36)*

¹ Oi Dzesui dzapa pobi nomehoke hiire qaa-suhimi qupi sikisi naatemi noi ao Peetoro ma Dzakopo ma Dzohane noma noho, nokoke dzeimaqi seike tora kakata peiteta.

² Peiteqi noi nokoho neseta hiiburomi nese ma penga nohoi ete dzadzaho isaki naateta. Ma ttoba ma sasa nohoi oho qesa dzadza khabanoma kisakisama uhubota. Oke eetemi Mose ma Eriaho birabira noho torota biranate Dzesuma nokoi qesa noo hiirota.

³⁻⁴ Noo hiromi Peetoro moomi noho qupa tukubami noo apeke hiibarota hiireqi noi Dzesuke hee, Soopara name, erata ooraqu oio bagenomanita nii hiiremi ana isanate baruba taparike biidzaqu mae? Oi teei nihoni teei Mosehoni qate temu Eriaho.

⁵ Noo oke noi hiimi dzorobi dzadzanomai baaqi nokoke sengibetemi dzorobi neta totoho teei biranateqi eraiqi hiireta. Eraio qeseba khata nahonita ana noho nookami dzapanomani. Oho qubake nike korabete noho noo nookare.

⁶ Oiqi hiiremi nokoi ttokata gaipori kotooroqi atti minake eeteta.

⁷ Oke eetemi Dzesui baaqi nokoke hesate hiireta, Eto atti eetaino, ao qoridzare.

⁸ Hiiremi nokoi nese qusubateqi moohimi Dzesu noqeke oota.

⁹ Qate nokoi gama torata qurahiqi Dzesui nokoke hee, Sehequ qoe! nike nese qooroqi moori oke etoqa abi pobi hiibainohe Abiho Isaki anai baateqa paha eehaha naatemake isanate abi pobi hiibare.

¹⁰ Hiiremi tumakhameto tapari noko qasa hiireta, Oonita naane qubake qetaqeta abi nokoi hee, Eriai bosata baaqanoke quba samaneke ttarita mootomake eranomai meenoma naatakoiqi hiireta?

¹¹ Hiiremi noi nokoke hee, Eriai bosa baaqa quba samaneke ttarita mootakoiqi hiirorai oi noo obero baamu.

¹² Oonihe naho noorake nookare. Eriaho isaki aogake baatahe abi samane te noke moo qupadzomara. Baamu, nokoho qupata ibo biranatemini nokoi noke sutasuta ma baata quba mootota. Oonihe nokoi noke eeteta teena oke noko paha Abiho Isaki anake eetemi nokoho botota heme samaneke saridzakoi.

¹³ Oke Dzesu hiiremi nokoho qupa pobiratemi nokoi hee, Oo Eriahoke noi Dzohane sobasobahota mootoqi hiibi oiqi hiireta.

QESAI BITTA EETEMI DZESUI KHATA SONGE-NANOMAKE QIDZAITETA

(Mar 9:14-29; Ruk 9:37-42)

¹⁴ Oonita eserisa eseri nokoi qurateqi abi tupu mina saridzemi nokohota abi teei baaqi Dzesuho torota pomai kotorota.

¹⁵ Noi hee, Soopara name, naho khatai khettedza naate baate biraboraita nii isanate dzasa eete ana hoobidzaqu mae? Oi khatai saninoke obani mae eepani mai tee ma teeta taatorai.

¹⁶ Oke eete qaimi anai noke dzeima baa tumakhameto qesa niyhoho dzagata mootomi nokoi noke qidzaita quba bitta eetorai.

¹⁷ Oke hiiremi Dzesu misi teeteqi tumakhameto qesa nomeke pobi hiireta, Abi naga obero nikeke

anai totohu ma qaqu eetoraiqi bodza ikabete nikeho bisata qaamake nikeho ai tatauma isanataqu?

¹⁸ Oke hiireqi noi burisi eete khata oho quba hiireqi hee, Noke dzeima baabare. Hiimi noke dzeima baami songena khataho irina oota noke Dzesu gamuni hiiremi noi noke qatemi abi khatai bodza ooqata keke qidzanateta.

¹⁹ Qidzanatemi Dzesu tumakhameto qesa hi-imotota nokoi midzaqo samaqo eete seike Dzesuho torota baaqi qasa hiireta, Khooba apeho qubake nanai songena oke hotou biidzare bittake eete?

²⁰⁻²¹ Hiiremi noi nokoke hee, Oi teeho quba bahe ai tatauma nikehoi isanataama naatemi bittake eete. Oonita tete erake qupadzomare. Ai tatauma mee nikeho torota ooraqu oi paha mina bahe gatiqa, pobidzo gottara teenaqaho isaki ooraquko nike baamu bitta eetaquhe tora oke hee, Papatatare ooiqi hiiremi ao papatakoi. Oonomake ete nike baamu quba tee ma teeho bittake eetaqu.

DZESU TUMAKHAMETO PAHA BAATA NOME-HOKE QUPANOMAITETA

(Mar 9:30-32; Ruk 9:43-45)

²² Qate nokoi gama Garirea haba ogama tuusuqi Dzesui tumakhameto pobi hiireta, Nokoi Abiho Isaki anake raaba abiho botota mootakoi.

²³ Mootomi nokoi anake teetemi baatakoi. Oonihe qupi tapari naatemi qoridzakoi. Noo oke noi hiiremi qupa nokohoi togo minake eeteta.

²⁴ Qate nokoi nagapa Kapanaoata biranahimi biiriho ttagetti apiapi teei Peetorohe qaanateqi

hee, Qate banaita nikehoi ttagetti oke biidzaama naatorai kaqani.

²⁵ Hiiremi noi hee, Eehe biirorai. Hiireqi noi Dzesu iihata.

Oonihe Dzesui ao naga teeta peite oomi noi oho qesa peitemi Dzesui noho ttidza kootorota. Hee, Nii tete apeke qupadzomaqi ttagetti apiapi pobi hiire? Roma mapoho gamani nokoi ttagetti quba hiireqi nagapa nokomeho abike hee, Bi-idzareiqi hiirorai, mae eo sigina ma garena nokoi bidzareiqi hiirorai?

²⁶ Hiimi noi hee, Sigina ma garena oke meeke hiire.

Hiimi Dzesui hee, Oonita Biiriho ttagetti oke nagapa napameho abi ma khata napai naane quba oke biidzaqu?

²⁷ Oonihe eto nokoi oho nookami qanganatainota nii isanate oba ttuta qeemaqa kiito biiremi sekana bosa oona biranataqu oi too kakaratemi ttuma teei ota ooraqu oke nii aima nii ma nakame quba ttagetti biiremi noo oi bamu naatare.

18

ABI IKANOMAI OHONGAHO POBITA DZAPA POBINOMA NAATAQU

(Mar 9:33-37; Ruk 9:46-48)

¹ Bodza teeta tumakhametoi Dzesuho torota biranate qasa hiireta, Ohonga qusunaho pobita dzuuborai apei ota abi mina naataqu?

² Hiiremi noi khata gattiqa teehe quba hiireqi noke bisa nokohota upubireta.

³ Noi hee, Nike khameto qupa gaibanamaho teteke qupadzomaqi Qusu Maiho pobita dzuubakoini gate sama qusubaho tete ota ooraama.

⁴ Teei khata qupa gaibanoma eranomaho qesa naate Ohongaho pobita dzuubaqu dzapa pobi nohoi oqata biranatako.

⁵ Ma paha teei naho quba eeteqi khata eranomaho qesake aima kokora eetaqu oke eesuhiqa anake kokora eetako.

*TEEI KHAMETO MAE ABI KEBAKEBAHO AI
TATAUMA SESERO EETAQU
(Mar 9:42-48; Ruk 17:1-2)*

⁶ Qate teei khata eranomaho qesa anata atimorai noke sesero eetaquko quba bamenoma naatako. Noi quba oke eetare boohimi oma mina teeke paru nohota suutoqa noke besata biidzapuko gattiqa isanatarota.

⁷ Oonita ttokata sesero baura qesa biranate-tai biranatorako oonihe apenei sesero baura oonoma eetorai nokoho irita peitaqu oio attinomanipamu.

⁸ Oiqi hiireqi dzesu noo oke qahurata mootoqi eraiqi hiireta. Okoni mae boto niihoi niike qangata dzeimare hiiremi oke geema biireqa qaraqarata qeemaqu tete oi paha gattiqa isanatako. Oonihe oi niike qangata dzeima qusubaitemi angeroi niike oko ma boto ma gama eepata biidzaqu oi attinomani!

⁹ Hiireqi noi qahura oke ipibireqi hee, Nese niihoi niike qangata dzeimare boohima nii oho quba nese oke koto ro sakabami nii qaraqarata

dzuubaqu oho qanga baamu. Qate nese oi nlike qangata dzeima qusubaitemi noko niike nese ma gama eepata biiremi oi bamenomanipamu naatakoi.

¹⁰⁻¹¹ Oho quba abi ma khata qupa gaibanoma eranomaho qesake abi eto nookami quba sepe naatemi dzakidzaki eetaionipamu. Oi nokoho isere abi nokoi qupi ma sau samaneke Ohonga qusu Mai nahoke penga bobotoraita qupadzomare, oiqi hiireta.

*DZESUI SIPISIPIHO GOTTA MA PAI HIIRETA
(Ruk 15:3-7)*

¹² Dzesui hee, Ana oho gootta ma pai teeke hiiremi nike nookami ikanoma naataqu? Abi teehe hoo sipisipi uani hattatti ooqake ohota tei ruume naate qaheubaqu oke eetemi oho mai noi sipisipi qesa minarake qeba neta qaasuhiqa ao hairiamake tuuma temuho qiri eetakoi.

¹³ Qiri eete saridzeqanoke noi qesa 99 nokoho quba bahe teena ooqaho qubake ttidza qidza-qidza eetakoi.

¹⁴ Oho qesa Ohonga Mai nikehoi dza eetemi eto nikehota teenaqai bamu naataino oiqi hiireta.

*QESAI KAHOSA AIMAMI OKE IKANOMAKE
EETE POBITAQU*

¹⁵ Hiireqi Dzesui hee, Qateqa niiho qesa tei kahosa saridzaquko nii ao tuuma noma nipeqeke qesa noo hiireqa nii noke qupanomaitare. Qupanomaitemi noi oke qusubaite pobitaquko, dzoobe nipe qesa dzaira eete oorakoi.

¹⁶ Qate noi noo nookaama naatemi nii paha abi teenani mae eseriqaake pobi hiiremi nopo niike

gainene eete tuuma paha noke qupanomaitemi noi noo apeke hiibaqu oke gaigai nookaqi isere mootomi bai hiibaquho isakiana naatakoi.

¹⁷ Oonihe abi oi paha tatanga naate nopoho baike hiibaquko nii tuumaqa oko ma boto tupu pobi hiiremi nokoi oho baura eetemi paha nookaama naatemi nii nohoke hee, Raaba abi pasenanomaho isaki ooniqi hiibaridzoni.

¹⁸ Oi bosata ana Peetoroke pobi hiireta teena oke ana nike minarake pobi hiire. Nike ttokata abiho torota baura eetemi basesanomake kaame teetemi sutasutaho pobi naatemi Ohongai qaupuitakoi. Qate adzahaha naatemi kaame hiumami oho saqosaqo naataqu oke Ohongai paha qaupuitakoi. Oiqi hiireta.

QUPA TEENAITE PUPU HIIBAQUHO BEEDZAE

¹⁹ Qate Dzesui hee, Nikehota eserini mae tapari Ohongaho pengata qupa teenaite quba teho quba pupu hiiremi qusu Mai naho moitakoi oke ana meeke nike pobi hiire.

²⁰ Oi teho quba bahe nikehota eserini mae tapari naho quba eeteqi ttutturatemi ana naamae nikeho bisata ooqi qaupuitakoi oiqi hiireta.

QESAHO KAHOSA DZAMUTORAQUHO QAHURA

(Ruk 17:4)

²¹ Oke hiiremi Peetoroi baaqi Dzesuho torota gasa hiireta, Soopara name, abiho kahosake dzamutareiqa dzamutakoi oke nii ao hiirorihe noi kahosa eetemi dzamutomi paha ipibiremi dzamoto tuumomi sebeni naatemi paha oonomake dzamutoraquni mae?

²² Hiiremi Dzesui hee, Qupi sebeni ooqake keke ana bamu qaupuitaquhe abi oho kahosake dzamutoraqu bamu oho ipi uhubaqu. Oiqi hiireta.

²³ Dzesui ipibireqi eraiqi hiireta, Oi Ohongaho pobi nebe teeta erake eete oorai. Abi qiba teei kokora abi qesa nomeke ttuttuite isaki nokohoke pobitareiqi hiireta.

²⁴ Hiiremi bosata abi omaho kahosa minanoma teei noho torota biranateta. Oma kahosa nohoi bamenoma huba haba biireta (K10,000,000.00).

²⁵ Oonihe noi kahosa oke teetaquho isakiamanaatemi abi qibai hee, Oionita abi oke ata ma khameto ma qepe ma haba noho torona oorai oke gama teenaiteqi ttuma quba mootomi biranatemioi oma kahosa oho habara naatare.

²⁶ Oke hiiremi abi oi noho torota pomai kotooroqitti ma sori hiireqi hiireta, O Mai name, nii qaatemi kahosa oke ana gama teetemi bamu naatakoi.

²⁷ Hiiremi Mai nohoho baruna heme eetemi noikokora abi saqoroqi oma kahosa nohoke gama gaubireta.

²⁸ Oonihe gaubiremi kokora abi oi paatabirante kokora abi temu nomeke saridzeta. Saridzeqi noi noke paruta aima pobi hiireta, Ae, oma kahosa nahoho isaki teei niiho torota oorai (K100.00). Oonita oke nii hairiamake oma oke ana moite soubidzare.

²⁹ Hiiremi noi tti ma sori hiireqi hee, Maqoe niidzauba niime qaasuhimake oma kahosa oke ana gama biire soubidzakoi.

³⁰ Oiqi hiiretahe, temu noi beedzae eete temu nomeke sutasutata mootoqi hee, Ttuma oke nii bosata ana moite soubiremake ana niike saqoromi biranatakoi.

³¹ Oonihe qesamane nopohoi oke moohimi nokohota qanganatemi nokoi qeemaqi mai nokomeke oho noo ma pobi gama hiireta.

³² Hiiremi mai noi kokora abi bosabosa noho dzauba eeteqi noho quba hiiremi baami pobi hiireta, Nii kokora abi qanganipa! Nii naho torota tti ma sori hiiremi ana oma kahosa minanipamu niihoke dzamutomi baamu naate.

³³ Oonita ana niike ingonaitemi nii oho qesa temu nimeke ingonaitororihe naane quba oke eetaama naate?

³⁴ Oke mai hiiremi nooama naatemi dzauba nohoi peitemi noi sutasuta maimaneho quba hiireqi pobi hiireta, Nike abirake aima heme moite qaamake noi naho ttumaho kahosa (K10,000,000.00) gama teete soubidzare. Oiqi hiireta.

³⁵ Gotta ma pai oke Dzesu nokoke pobi hiireqi eraiqi hiireta, Ohongai nikeho kahosa dzamutomi nike oho qesa qesamane nikemeho kahosa quba adzahaha naate gaubidzaama naatemi Qusu Mai nahi oho isakita nikeke heme moitorakoi. Oiqi hiireta.

19

ABI MA ATAPA QESA NAATAQUHO TTANGA OI TATANGA

(Mar 10:1-12; Ruk 16:18)

¹ Oonita Dzesui noo samane oke hiire soubireqi Garerea habake qaateqi Dzutani oba totaqi qeemaqi oba iia atomaqi Dzutea habaho koridzata biranateta.

² Oonihe abi samane noke iihami noi heme ma poroba nokohoke gama moo qidzaiteta.

³ Qate Pariseo qesai Dzesuke toronaita quba baaqi qasa hiireta, Abi teei quba naane ma naane quba ata nomeke qaatemi isanataqu mae?

⁴ Hiiremi noi ipi hiireta, Khoobanipamuta Ohongai nopoke apu ma ata korabeteta oho geeke nike isaitorai mae bamu?

⁵ Hiireqi noi hee, Oho qubake abi teei ata naatareiqa mai ma pai nomeka qaate ata nomeho torota atima nopo esese sama teena naate qararidzoni.

⁶ Oho qubake nopoi te maina paina oonidzaranihe Ohongai nopoke teenaitemi sama tetenibai kekenita abi paha ipi oke uhutomi obero naatakoi.

⁷ Hiiremi nokoi hee, Oke nii hiirehe, abi ata nomeke qaatare hiiremi Mosei naane qubake ata qaataquho geebake moiteta?

⁸ Hiiremi Dzesui hee, Oi teehe quba bahe qiba tatanga nikehoho qubake noi qaatemi atake qaataquho pui teei biranateta oonihe khoobanipamuta tete oke eete qaarara.

⁹ Oonihe abi teei ata usaqe teeke aimare hiireqi ata bosabosake qaataqu oi pasenata tuumakoi. Qate ata bosabosai bosata pasenake saridzemi noke qaataqu oi paha tete maina.

¹⁰ Oke hiiremi tumakhametoi roqobeteqi noke hee, Abi somoroi ata naatemi oi noomaeho angi naatemi kaiponoma naatakoita noi ata naataa-make soromoke qaaraquko isanataqu kaqani.

¹¹ Hiiremi Dzesui hee, Nike hiire tete oi abi minaraho quba bamu isanataquhe abi teenani mae eseri nokoi somoroke ooraquko isanatakoi.

¹² Oi erahoke ana hiire. Qesake puniamake dzoomami oorai ma qesake abi puni teetemi oho isakita oorai ma qesa teenani mae eseri Ohongaho baura tatanga qere biiorare hiireqi paimaneho hutingi naatorai oonihe abi oonomai samane baamuhe teena mae eseri oho isaki naatorai ooqai onita eto oke nookami samaneho naataino. Oi qi hiireta.

DZESUI KHAMETO DZEIMAQI AGOAGO EETETA

(Mar 10:13-16; Ruk 18:15-17)

¹³ Qate abi ma paimane qesai khameto nokomeke aima baaqi Dzesui boto nomeke nokoho irita mooto agoago eetareiqi hiiretahe tumakhameto bai hiireta.

¹⁴ Oonihe Dzesui tumakhametoke hee, Ohonga qusunaho pobita dzuuborai oi khameto oonoma ho isaki kekenita eto qamuni hiibainohe nokoke dzeimami naho torota baabare.

¹⁵ Oke hiireqi noi boto nokoho irita upubire agoago eeteta.

ABI TTUMANOMAHO IKOIKO MA BASESA

(Mar 10:17-31; Ruk 18:18-30)

¹⁶ Qate abi ttumanoma teei Dzesuho torota baaqi noke qasa hiireta, Banaita name, baura qidza apeke ana eeteqake oho quba qaraqara tatanga saridzaqu?

¹⁷ Hiiremi Dzesui hee, Naane qubake nii anake hee baura qidza apeke eetareiqi hiibi? Qidza keke eetore hiiremi oorai. Hiireqi noi noke toronateqi hee, Qate nii qaraqara saridzareiqi hu noo qusubaitaridzo.

18 Hiiremi noi hee, Hu noo apeke nii hiibi? Hiiremi Dzesui hee, Huu noo apeke bahe, Nii eto teete baataino, Nii eto apuata eetaino, Nii eto guume eetaino,

19 Nii eto tooi pokhi eetaino, Nii mai pa pai niimeho dzapa qusubaitare, Ma nii sama niimeke kokora eetoraiho isakita qesa nimeke kokora eetorare oke keke qusubaite peitareiqi hiibi.

20 Hiiremi abi eehaha noi Dzesu pobi hiireta, Hu noo oke ana gama qusubaite baaoraihe, poma apeke ana riiteqi qaraqara saridzaamani?

21 Oke hiiremi Dzesui hee, Oore, quba tongo niimeke gama ttuttuiteqa oho ttuma quba hiiremi biranatemi ttuma oke nii gama abi habanake moite soubiremi qusuho iisuta niiho isaki peitakoi poma oonomake nii gesina naataamake ooraita oke eete baa anake iihorare. Oiqi hiireta.

22 Oonihe abi eehaha quba tongo nohoi minanipamu oomi noo oi noke suqobiremi noi paha papateta.

23 Papatemi Dzesui tumakhametoke pobi hiireta, Oonita moorare, qidzoke abi ttuma ma quruma minanomai Ohonga qusunaho pobita dzuubaqu.

24 Oke ana noo totoho eranomata hiiremi nookare. Hoo kamere noi minanita ikanomake eeteqi noi baako puita dzuuba biranataqu oho tete oorai mae baamuhe qidzoke ttuma minanomai Ohongaho pobita dzuubaqu.

25 Oke hiiremi tumakhameto nookaqi roqobeta minake eete eraiqi hiireta, Qate abi ttumanomai dzuubaquho tete bamu naatemi abi habana minarama nanai ikabeteqi qidzanataqu?

²⁶ Hiiremi Dzesui nokoke asabireqi erake hiireta, Abihota oho tete bamunipamu, qate Ohongai bamu quba tee ma teehe bittake eetaqu.

²⁷ Hiiremi Peetoroï noke pobi hiireta, Nookare, qesa ma nanai niike iihareiqi quba samane nanameke ao tume hiiremi bamu naatetanita nanai ikabetaqu?

²⁸⁻²⁹ Hiiremi Dzesui noko pobi hiireta, Oho noo ipike ana meenipamuke pobi hiiremi nookare. Apenei mai ma pai, nomamane nanemane, sase-manee dzabamane, ata ma khameto, ttoka ma quba bosa nokomeke qaate ana iihorai nookao, nike oke eesuqi oho habarake qaraqara ma quba samane heuheunomake saridze qaarakoi. Oonita Abiho Isaki anai poro qere dzapa pobinoma nameta peitaquho bodzata nikemae oho qesa poro qere tuerebe nikemeta peite hoobire Isirae Abiho tupu tuerebe ma kara nokoke batabidzakoi.

³⁰ Oonihe bosa qobaqoba oberai ipina naatakoini qate ipina qidza qesai bosa qobaqoba naatakoita qupadzomare.

20

IPI MA ARIHO BASESANOMA NOKOKE DZESUI BAI DZOOTA MOOTOTA

¹ Hiireqi Dzesui hee, Oi nebe teeta Ohongaho pobike qahura eranomata ana hiiremi nookare.

Ttoka ma haba teehe mai teei saunabake biranate baura abi quba hiireta.

² Hiiremi qesai kaitomaqi hee, Isanate nanai uani kinaho isaki quba ete bodza erata baura niho eetakoi. Hiiremi noi nokoke dzoo nometa dzoobiremi baura eetota.

³ Qate baura abi isanataama naatemi noi paha naini Kirokota biiranate moohimi qesai sepeke otaba patita qoorota.

⁴ Qooro oomi noi nokoke hee, Maqa nike oho qesa dzoota tuumaqa baura eetemi surenake ana oho isaki moitakoi. Hiiremi noko tuumata.

⁵ Qate ete bisata paha abi mooqi teena oke noko pobi hiireta ma oho qesa tiri kirokota abi dzoobiremi noko gama dzoota baura quba tuumata.

⁶ Oonihe paha ete aparana naahimi mai paha biranate moohimi abi paha qesai sepeke qooro oota. Oomi noi nokoke hee, Nike ikaqi sepeke oorai?

⁷ Hiiremi nokoi hee, Eo apeno baurake eetaqu, oho beebeke nana eetorai. Hiiremi noi hee, Oionita nike oho qesa dzoo nahota tuumaqa baura eetare oiqi hiiremi tuumata.

⁸ Qateqa qupi sooromi baura abi gama baami dzoocho mai noi baura oho sooparake hee, Pobi hiiremi baura abi ttarita qooromake ana oho ttuma mootakoi. Oonihe ipina qeemaqi baura eetorai nokoke ao bosa moitare.

⁹ Hiiremi oionita ipina baurata qeemata nokoi bosata qooromi nokoke uani kina moiteta.

¹⁰ Qate ipina baurata qeematai gama nokome saridze soubiremi saunabanipamuke qeemata nokoi erake qupadzomata, Oo ipina baurata qeemorike noi uani kina moitenita bosana qeemori nanaho isakike ai peitaqu kaqani. Oonihe bamu, nokoke oho qesa uani kina uani kina keke moite soubireta.

11-12 Oke eetemi noko maiho nookami qan-ganatem i eraiqi hiireta, Qesa ma nanai saun-abake sohoro baura eetemi ete nana moomi kaipoma baura eete. Qate qesai surenaqake baahumi nii nokoke uani kina moihibiqi nanake kina teena oke keke qonote.

13 Hiiremi dzooho mai nokoho teeke hee, Dzaira name, Nii ete eraho nakuta baura eeteqa oho quba kina teeke saridzakoiqi ana hiiremi oke ni-iho tooi saunabake qaupuite oonita anai te niike sesero eetara.

14-15 Oonihe ana baruna heenata abi ipinake oho qesa uani kina moitemi oi te niiho noonidzara oi namaehoni. Mae nii noke bisi naateqi hee, Eto noke moitainoiqi hiidzo?

16 Mai hiireta oke Dzesu hiiretanita noi tumakhametoke hee, Qahura oi teehe bahe Ohongaho pobi oho poma teeta oke eete oorai, bosa-bosa qesai ipina naatakoi ma ipina qesai bosa qoobakoi.

*DZESUI PAHA BAATA NOMEHOKE
PAANAITEMI TAPARI NAATETA
(Mar 10:32-34; Ruk 18:31-33)*

17-18 Qateqa Dzesui Dzerusaremuta tuumare boohiqi tumakhameto ttuerebe nomeke qahe-buroqi pobi hiireta, Nookare, napai Dzerusare-muta tuusubihe Abiho Isaki anake teei geema mootomi anai qetaqeta abi ma Dzube abi mimiho botota taatemi nokoi anake baataho pobiniqi hi-ibakoi.

19 Oke hiireqa nokoi anake raaba abiho botota mootomi nokoi anake ekepusa eetakoi, gou bi-idzakoi ma hapahapanaitakoi. Oonihe qupi

tapari naatemi anai paha eehaha naate qoridza-koi. Oiqi hiireta.

*DZAKOPO MA DZOHANE ABI MIMI
NAATAREIQI HIIRETA*

(Mar 10:35-45)

²⁰ Oonita nokoi gama teteta tuusuhiqi Dzebe-teoho khameto Dzakopo ma dzohane, pai nopohoi nopoma gama seike baaqi Dzesuho torota gaipori kotoroqi qasa noo teeke hiibare qupadzomata.

²¹ Oke eetemi Dzesui hee, Quba apeho dzake eete? Hiiremi noi hee, Ana dza eetemi nii poro qere niimeta peitaqu bodza ota khameto nahoi niiho samaqata oorare, teei mage robenani teei pobi niihota oorare.

²² Hiiremi Dzesui hiireta, Ae ruume mutu nike, naane qasake nike hiire? Quba attinoma anake ttidza kebata aimami nipe paha oho quba isanataqu mae? Hiiremi nopoi hee, Oore nakai isanatakoi.

²³ Hiiremi noi nopoke hee, Sehequ qoe! Anake ttidza kebata aimaqu oke nipe gattiqa isanataqu kaqa oonihe Ohonga Mai nahoi teka totaqi ma totaqi abe qesaho quba roibetemi oorai oke naamae oho dzapa hiibaquho tete bamu.

²⁴ Oiqi hiiremi tumakhameto qesai nookaqi Dzakopo ma Dzohane nopoho nookami qanganateta.

²⁵ Oonihe Dzesui nokoke gama ttuttuiteqi eraiqi hiireta, Ttokaho abi mimi bise baisanoma nokoi raaba abi ma kara nokoke soopara eeteqi eema dzeimorai oi poma nokome.

²⁶ Oonihe nikehota tete mainake hiiremi oorai. Oi teei abi mina naatare hiibaqu noi isanate qesaho kokora abi naatare.

²⁷ Oi bosaqobaqoba naataquho tete ikanoma bahe qesaho qaruqaruke eetore.

²⁸ Nookare. Anaio Abiho Isaki oonihe abi qesai anaho kokora eetoreiqi ana te baabara. Baamu, anai abi samaneke kokora eetoraqutoke qaraqara nameke mootoqa abi ingonaitareiqi baaorai. Oiqi hiireta.

ABI NESE KHABANOMA ESERIKE DZESU QIDZAITETA

(Mar 10:46-52; Ruk 18:35-43)

²⁹ Oonita nokoi Dzerikho qaateqi Dzerusaremuta peqihimi abi quba mina noke iihata.

³⁰ Iiha tuumami abi eseri ibau khabaunomai Dzesu ma nokoi qeemotaho husu nookaqi too dzoobireqi hiireta, O Sooparara nakame, nii Tabitiho sooro ma sainanita nakaho dzasa eetare.

³¹ Hiiremi abi tupu mina noko nookaqi qamuni hiireta. Qamuni hiiremi eehe, nopoi beedzae eeteqi sokateqi hiireta, O Tabitiho sooro ma saina, Soopara nakame, meenipake nakaho quba dzasa eetare.

³² Hiromi Dzesu roroko biireqi nopoho kira hiireqi hee, Nipe dza eetemi ana quba apeke eetaqu?

³³ Hiiremi nopoi hee, Nakai dza eetemi nii nakake nesenomaitare.

³⁴ Oke hiiremi Dzesuho baruna heme eetemi noi boto dzoobire nese nopohoke hesahimi ao paa eeteta. Oke eetemi nopoi noke iihata.

21

DZESUI ABI QIBAHO ISAKITA DZERUSARE-MUTA PEITETA

(Mar 11:1-11; Ruk 19:28-40; Dzoh 12:12-19)

¹ Qate Dzesu ma nokoi gama Dzerusaremu dzamoiteqi nagapa gattiqa Bettepage Oriba torana oorai ota biranateta.

² Biranateqi Dzesui tumakhameto eserike qaru dzoobireta. Noi hee, Nipe tupidza oke riite nagapa gattiqa qee neta oorai ota biranate peqihqa toogi pai khatanoma suutomi ooraike ota moorakoi. Mooqa nopoke saqoroqake dzeima baabare.

³ Qate teei nipeke hee, Naaneke eetoraiga hi-ibaquko nipe noke hee, Oi teho quba bahe Soopara napahoi oho quba hiire, ooiqi hiiremi bamu bai hiibaquhe nohota bagenoma naatakoi.

⁴ Oonihe Dzesui oonomake eete hiireta oi teho quba bahe too abi oho hoore noo hiireqi totoho erake qeeteta.

⁵ Hee, Toogi pai khatanoma oho heeta abi qiba napahoi keba ma dzapata qeemaqi pobi nomeke mai eetakoi oke Dzerusaremuho mutuma khatake pobi hiiremi nookare.

⁶⁻⁷ Oiqi qeete oomi tumakhameto eseri nopoi Dzesui hiiretake qusubaitaqi toogi khatanoma dzeima baaqi nokoi sasa nokomeke nopoho irita mootomi Dzesui ota habese nagapata peitemi hoore noo oi meenoma naateta.

⁸ Qate abi tupu mina nokohota qesai sasa heena nokomeke kuibireqi oke teteta qepe tiiteta ma qesai ee ma eka hehenake geemaqi teteke nee ma bau eeteta.

⁹ Eetemi noi ota tuumami qesai bosata naa teeteqi noke dzeimami qesai ipi totota. Oonihe nokoi gama garuruiqi, Ohonga dzoobe mina, Tabitiho sooro ma sainai Ohongaho dzaapa oonita noi ao baabe, Buububuu!

¹⁰ Oke hiire hiireke tuumaqi Dzerusaremuta peitemi nagapa qiba oho nenaí gama roqobeteqi hee, Abi apei era baahubi?

¹¹ Hiiremi abi tupu oi gama kaitomaqi hee, Erai ape bahe Garirea habaho nagapa Nadzarette oho too abi Dzesu oniqi hiireta.

DZESUI PISINISI ABIKE BIIRITA HOTOU BI-IRETA

(Mar 11:15-19; Ruk 19:45-48; Dzoh 2:13-22)

¹² Qate Dzesui nagapaho otoa patita biranateqi Ohongaho biirita peiteqi moomi abi oona biir-iho kau ma meeme ma nee ma kiridza qesaho baurake mekeqoma eetomi oi pisinisiho tomidza naatemi nohota qanganatemi noi ttumaho qo-hare oke perebireqi nokoke gama hotou biireta.

¹³ Noi nokoke hee, Biiri naho oi pupu ma hasa hiibaquho naga ooniqi hiire qeetemi ooraihe nike ikaqi oke ttuma ma kapaho sobadza ttibetorai? Oiqi hiireta.

¹⁴ Qate ibau khabau ma qosu ma pone qesai biirita ooqi Dzesuho torota biranatemi noi nokoke qidzaiteta.

¹⁵ Qidzaitemi Dzube abi ma Qetaqeta abi mimi nokoi baura bamenoma oke moota. Ma noko nookami mutu ma khata ma gama biirita ooqi Dzesuho hasa hiireqi hee, Tabitiho sooro ma saina Buububuu! Oiqi hiiremi abi mimi nokoi nookami qanganateta.

16 Qanganatemi nokoi miisi teeteqi Dzesuke hee, Ae nokoi hiiroraike nii nooke mae?

Hiiremi noi hee, Oore nookorai. Oonihe qetaqeta teei hee, Khameto koidza ma amenana oorai nokoho too oi Ohongaho dzapake qiraitaquho pobi qetaqeta oke eete ooraike nike ruume naateqi erake hiire mae?

17 Hiiremi noko nipanatemi noi nokoke gama gaubireqi nagapa qiba qaate Bettania nagapata peiteqi ota mee qidzanateta.

DZESUI HIIREMI EE DZUNA TEEI NGORU-BATETA

(Mar 11:12-14, 20-24)

18 Oonihe iihai mootomi Dzesui qori paha Dzerusaremu ota tuusuhimi noho ttidza saa eeteta.

19 Saa eetemi noi moomi ee dzuna teei oomi noi mee teeke saridzareiqli qeematahe mee bamu, geei keke oota. Oomi nohota isanataama naatemi noi ee dzuna oke baru hiireqi hee, Oionita nii mee qaanatemi abi teei bamu paha nihota mee teeke rumutaqu. Oiqi hiiremi ee dzuna oi ao gee baro eeteta.

20 Eetemi tumakhameto mooqi hee, Ae, ikanomake eeteqi ao baro eete?

21 Hiiremi Dzesui hee, Oio ai tataumaho quba samane, oonita ee dzunai baro eete oi oho qetta ma koko.

Oonihe nikemae oho qesa qupa hou peu eetaa-make tora mina teeke hee, Nii besa bisata taate bamu naatareiqli hiiremi bamu sapara naataquhe meenoma naatakoita nike oonoma eetaridzoni oke ana bamu nike ikobetaqu.

²² Oonita nike quba teehe quba qasa hiibareiqā oi meenoma naatakoīqi qupadzomaqi qasa hiiremi Ohonga moitakoi.

QESAI DZESUHO BEEDZAE KHOOBA QUBA QASA HIIRETA

(Mar 11:27-33; Ruk 20:1-8)

²³ Oonita banaitake eete tuusuhiqi Dzesui birita peitemi dzube abi ma abi mimi nokoi noke dzaga bobotoqi qasa hiireta, Apei hiiremi nii sinasina hiire tuumorai ma beedzae apema nii obaoba samaneke eetorai?

²⁴ Hiiremi Dzesui kaitomaqi eraiqi hiireta, Oore, ana hiibaridzonihe ana bosa nikeke qasa eetemi oho ipi hiiremake ana hiibakoi.

²⁵ Hiireqi noi nokoke hee, Dzohane noi sobasoba baura eete qaata oke nike nookami Ohongaho nenani mae abiho nena?

Hiiremi nokomae hee, Ae, napai Dzesuke hee, Oi qusuho nenaniqi hiibaquko noi burisi eeteqi hee, Oonita nike naane quba oho basesa eetetaiqa hiibakoi.

²⁶ Qate napai noke hee, Baamu oi ttokaho nenaniqi hiibaquko abi erana nookorai nokohota qanganipamu naatakoi oi nokoi Dzohanehoke nookami too abinipamu naate qaata.

²⁷ Oke hiireqi nokoi abi tupu oho attike eeteqi Dzesuke pobi hiireta, Maa, Dzohanehoke nana ruumeni. Hiiremi Dzesui hee, Oo, nike oho ipi hiibaama naatemi ana eetoraika paha bamu nike oho khooba pobi hiibaqu. Oiqi hiireta.

NOMA MA NANEHO GOTTA MA PAI

²⁸ Hiireqi Dzesui abi naga oke qoqopa eeteqi eraiqi hiireta, Qate nike noorake nookami

ikanoma naataqu? Abi teehe khameto eseri oota. Oomi noi bosabosaho torota noo hiireqi hee, Khata name nii poike tuuma dzoota baura eetare.

²⁹ Hiiremi noi hee, Oore mai name, ana tumakoiqi hiiretahe noi te tuumara.

³⁰ Qate Mai noi paha khata sabike noo teena oke pobi hiireta. Hiiremi noi bai hiiretahe, ipita noho qupa burisi eetemi noi tuumaqi baura eeteta.

³¹ Oonita nike nookami nopohota apei meeke maiho noo qusubaiteta?

Hiimi nokoi hee, Khata sabi noi qusubaiteta. Hiiremi oi nokomaeho khooba paanaitemi Dzesui noko pobi hiireta, Nookao gairuru ma pase-nanoma qesai qupa burisi eete Ohongaho pobita dzuubakoihe qate nikei?

³² Oi teehe bahe Dzohane tete qidzake biraitareiqi baata. Baami gairuru ma pasenanoma nokoi noho noo nookaqi qusubaiteta, qate nikei oke heeqata moo nookaqi te qupa burisi eetaranita oho qubake hiire.

***BASESANOMAHO NOO OKE BAI MEEHO
DZOOTA MOOTOTA***

(Mar 12:1-12; Ruk 20:9-19)

³³ Hiireqi Dzesui Abi mimi ma qetaqeta abike hee, Ana qahura noo teeke paha hiiremi nookare. Ttoka teehe mai noi bai meehe dzoo eeteta. Eka oke dzaaroqi oke rome biireta. Ma penono gootoqi noi paha bai mee imitaquhu isaki korabeteta. Oke eete soubireqi dzoo oke noi abi qesaho botota mootoqi tuumata.

³⁴ Qate bai mee goomaquhu bodzata noi qaru khameto qesa nomeke dzoobireqi hee, Tuuma bai

mee goomoraihotu bai oba naho pobi naataridzo oke aima baabare.

³⁵ Oiqi hiiremi nokoi ota biranatetanihe baura abi nokoi qaru khameto oke aimaqi teeke burib-aro ke teeteta, teeke omama urupusake eetetani teeke teetemi baateta.

³⁶ Oke eetemi mai pobi nookata oonihe noi paha qaru abi qesa dzoobiremi teena oke eeteta.

³⁷ Qate ipita noi qupa nometa hee, Qidzoke noko khatanipamu nahoho bai hiibaqu. Hiireqi noi noke dzoobiremi tuumata.

³⁸ Oonihe baura abi dzoona oota nokoi khatake mooqi qesa dzahē noo hiireta. Ae, khata erai ipita dzoorage mai eetaridzo. Oonita napai ao noke teete kebaiteqa oke napame quba mai eetare.

³⁹ Hiireqi nokoi khatake karabeteqi teetemi baatemi sasata biireta.

⁴⁰⁻⁴¹ Oke hiireqi Dzesu abi mimike hee, Qate nike qupadzomami noho Mai oho pobi nookaqi ikake eetaqu? Hiiremi Dzube abi ma kara nokoi hee, Mai nohoi isanate baaqa abi qanga oke ngausa eeteqa dzoo oke abi qidzaho botota mootomi nokoi oho mee saninoke noke moitorakoi.

⁴² Oiqi hiiremi Dzesui hee, Oore. Oonihe abinaga niki sinabidza getaqeta erake isaite khooba qupadzomorai mae? Oi hee, Naga gosogoso abi nokoi naga gootoqi oma khara teeke bai hiiretahe ikanomake eetemi oma oi ao naga oho ttittira naate oorai? Oi teehe quba bahe Ohonga Sooparaho bauranita napa moohimi bagenomani!

⁴³ Oiqi qeetemi ooraihe oi nikeho khooba paanaitemi Ohongaho pobi oke nikeho botota

karabeteqa raaba abiho botota mootomi nokoi oho mee bageke eete soopara eetakoi.

⁴⁴ (Qate oma ttittira hiibi teei ota haratetaquko rubenga naatakoi qate oi paha abi teehe irita taataquko noke rubengaitakoi.)

⁴⁵ Hiiremi dzube abi mimi ma Pariseo nokoi qahura noo oke nookami nokoho naateta.

⁴⁶ Naatemi nokoi ao Dzesuke paruta aimarotahe abi tupu oona oota nokoi nookami Dzesui Ohongaho too abiho isaki naatemi Pariseoma karai nokoho atti eeteqi noke gaubireta.

22

OHONGAI ABIHO KIRA HIIREMI BASESA EETORAIHO QAHURA

(Ruk 14:16-24)

¹ Oke eetemi Dzesui Pariseo ma abi mimi nokoke paha qahura noota bapopotota.

² Noi hee, Nebe teeta Ohongaho pobi erake eete oorai. Abi qiba teehe khatai ata naatare boohimi mai oho hoo ma patta roibeteta.

³ Roibeteqi noi qaru abi nomeke dzoobireqi hee, Qesaho dzapa agobake hiiremi oorai tuuma nokoho kira hiiremi ao baaqa ttaike muunare. Hiiremi tuumatahe nokoi gootae eete bai hiireta.

⁴ Bai hiiremi abi qiba noi qaru abi qesa paha dzoobireta. Noi hee, Tuuma nokoke pobi hiireqa hee, Maqoe, mai noi aoke hoo dzubete pattama khauto uraitemi ooraita baaqa ttaike muunare.

⁵⁻⁶ Oiqi hiiremi nokoi tuumaqi isere qidza oke moototahe nokoi paha bai hiireta. Teei dzoo tuumata, teei pisinisi nometa tuumata oke eete

bamu naateta. Qate qesai qaru abi bisi naateqi nokoke qanga hiireqi teetemi baateta.

⁷ Oke eetemi abi qiba noi nokoho dzaubake eeteqi ipita qaa qogoima tuumaqi nagapa oke abima gama rubengaite qeeremi ngaura naateta.

⁸ Qate bodza oogata noi qaru abi nomeke hee, Maa, bosata dzapa hiireta nokoho dzapa ao bamu naate.

⁹ Oonita nike tete kosoramu ma apota tuumaqa apene ota oorai nokoke dzeima baa ttaike patta muunare.

¹⁰ Oke hiiremi nokoi tuumaqi abi ape ma apeke saridzeta abi qidza ma qanga nokoke dzeimami noko gama dzaira nagata ttutturata pui siire oota.

¹¹ Qate abi qiba noi nakuta qeemaqi abi habese oota nokoma qesa dzaira eetetahe noi moohimi tei toba ma sasa oridza eetaamake ooqi sepeke dzuubata.

¹² Oonita abi qiba noi noke hee, Dzaira, nii ikanomake eeteqi oridza eetaamake sepeke era baabe? Hiiremi no too saa eeteta.

¹³ Too saa eetemi abi qibai kokora abi nomeke hee, Abi erake oko ma boto suutoqa sasata bi-idzare. Oonita noi khaa qupita ooqa too dzosod-zoso eete qaarakoi.

¹⁴ Oi teehe quba bahe abi samaneho kirake hiiroraihe te samanei mekeqoma sinabidzata qeemoraidzara. Qesai meeni, qesai too kakaho isankini, qate qesai baamunipamu.

*NOKOI DZESUKE QOQOPA EETAREIQI
TTAGETTIHOKE HIIRETA
(Mar 12:13-17; Ruk 20:20-26)*

¹⁵ Qahura oke Dzesu hiiremi Pariseo nookami nokomaeho isaki naatemi nokoi dzauba eete papeteta. Papeteqi ikanomake eeteqi noke iko-betemi noi noo oberama hiireqa angi nokohota dzuubaqu oho nooke noko suuto saqorota.

¹⁶ Oonita nokoi tumakhameto nokomeke Heroteho qesamane ma nokoke dzoobiremi nokoi Dzesuke qoqopa eetare hiireta, Banaita naname, Nii abi tete banaiteqi te abiho nese ma penga quba eete sinasina hiiroraidzaranihe meenipamuke Ohongaho tete biraitorai.

¹⁷ Oonita nii nanake noorake pobi hiibare. Nii qupadzomami abi napai Kaisaho quba ttagetti biidzaqu tete oi isanatorai mae?

¹⁸⁻¹⁹ Oke hiiretahe Dzesui ikoiko nokohoke mooqi hiireta, Obara abi, nikei naane quba anake toronaisubi? Nike ttagetti oma teeke anake banaitare. Hiiremi nokoi oma sarara teeke noke moiteta.

²⁰ Moitemi noi hee, Nike moohimi apeho gisigisi ma qetaqeta oho samata geeba mootomi oorai?

²¹ Hiiremi nokoi hee, oio Kaisahoni. Oke hiiremi Dzesui hee, Oonita nike ao oho ipi hiiremi ooraita napai isanate Kaisaho quba samaneke noke moi-hiqa Ohongahoke noomaeke moitareiqi hiireta.

²² Hiiremi nokoi roqobeteqi papateta.

SATUKEOHO QUSERIPO NOOKE DZESUI PO-BITETA

(Mar 12:18-27; Ruk 20:27-40)

²³⁻²⁴ Qate Sutukeo, abi naga nokoi erake hiire qaata, Abi teei baateqa bamu paha qoridzaqu, ooiqi hiire qaata, Oonita nokoi Dzesuho torota

baaqi noke qoqopa eeteqi noorake hiireta, Ba-naita, Moseio hee, Abi nanei biidza ma suuna saridzaamake baataquko noma nohoi ttarumi no-hoke naate noho quba biidza saridzaridzoniqi hiireta.

²⁵ Oonihe nii moorare, nomamane nanemane sebeni oota. Nane gottai ata naateqi khata saridzaamake baateta. Baatemi noho samai ttarumi nohoke naatetahe noomae oho qesa khata saridzaamake baateta.

²⁶⁻²⁷ Oho quba nomamane qesa oke keke eete tu-umami noma sabi oho qesa biidza saridzaamake baateta.

²⁸ Oho quba nii nookami qoridzaqu bodzata sebeni nokohota apei atapa oho apui ooraqu?

²⁹ Oke hiiremi Dzesui noko pobi hiireta, Iaqa, nike Ohongaho qetaqeta ma tete ruume naateqi ota oberama hiirorai.

³⁰ Oi teehe bahe abi taateqa qoridzaqu nokoi Ohongaho angeroqaho isaki oonita bamu apu ma ataho teteta qeemaqu.

³¹ Nookare. Ohongai abi qoridzaquho noo teeke hiiremi nike isaiteqi khooba qupadzomorai mae bamu?

³² Ohongai hee, Anaio Abarahamu ma Isaka ma Dzakopo nokoho Ohongani qate nokoi naho oko ma boto ooniqi hiireta oonita nike moorare, noi te abi goono naatetaho Ohonga oonidzara, oi nokoi eehahake oorai.

³³ Dzesu oke hiiremi oi Satukeoho noo suqo-biremi abi tupu oona oota nokoi noho noo quba roqobeteta.

*HU NOO QESAHO QIBA
(Mar 12:28-31; Ruk 10:25-28)*

³⁴ Qate Dzesui Satukeoho noo ipi bagenomake hiireqi noko ke suqobiretaho pobike Pariseoi nookaqi noko noho torota ttutturata.

³⁵ Ttutturategi hu nooho mai teei noke toronaiteqi qasa hiireta.

³⁶ Banaita name, hu noo minarata ikai qesake riite oorai?

³⁷ Hiiremi Dzesui hee, Nii qupa ma dzaodzao ma iha ma dzoobidza niimema gama teenaiteqi Ohonga Soopara niimeho dzake eetore.

³⁸ Hu noo oio minaraho qiba oni.

³⁹ Oonihe oho temui erake eete hiirorai. Nii sama niimeho dzasa eetoraiho isakita samaqana niimeho quba dzasa eetore.

⁴⁰ Noi hee, noo eseri oio hu nooni mae too abiho qetaqetani mae noo ape ma ape oho qiba ma suba tatanga kekeni. Oiqi Dzesu hiireta.

DZESUI PARISEOKE TORONAITE KIRISTUHO NOO HIIRETA

(Mar 12:35-37; Ruk 20:41-44)

⁴¹ Oonita Pariseoi gama ota ttutturata oomi Dzesui noko ke qasa hiireta, Kiristui baabakoiqi hiire baaorai noi apeho ttarita baabaqu?

⁴² Hiiremi nokoi hee, Apeho bahe Tabitiho ttari oni.

⁴³ Hiiremi noi hee, Oke nike hiirehe, noi Tabitiho sooro ma saina oomi ikanomake eeteqi Tabiti noke hee, Soopara namaehoniqi hiireta?

⁴⁴ Oi teehe bahe Ttabitti hee, Ohonga mai noi Soopara nahoke hee, Nii poro qere nahoho samaqata beebe eete oomake niike ibo eetorai abi oke ana gama ai mootomi nokoi niiho oko sengi naate qaarakoiqi hiire qeetemi oorai.

45 Oonita nike nookami Tabiti Kiristuke hee, Soopara nahoniqi hiireqi ikanomake eeteqi paha noke hee, Sooro ma saina nahoniqi hiibaqu?

46 Oke hiiremi nokoi oho noo ipike ikanoma hiiremi isanatarota, baamu. Oonita nokoi ota koridza biireqi teqaha ipita paha qasa noo teeke noke eetara, baamunipamu.

23

PARISEOHO POMA QANGA QESA OKE DZESUI PAANAITETA

(Mar 12:38-39; Ruk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Oonita Dzesui tumakhameto nomeke abi tupuma gama pobi hiireta.

2 Hee, Mosei agobake abi batabire qaataho tekake Pariseo nokoi nokome quba mai eete oorai.

3 Oonita nokoi tooma nike pobi hiirorai oke nike qusubaitaridzoni kaqa. Oonihe noo noko hiirorai oke nokomae qusubaitaamanita nokoi eetoraiho teteke nike eto suimaino.

4 Oi nokoi bame samaneke abiho qereta gosororaihe nokoi bamu abiho bameke teeqake hoobire aimaqu.

5 Oi nokoi baura eetorai oke nokoi abiho nese ma penga quba eetorai.

Baura ape bahe, bauraho mumure nokomeho ttokottoko hiire minaiteqi ttoba ma sasa kharake kharerepo qoomorai.

6 Paha nokoi Guhuta peitaquni mae hoo ma patta oho tuputa nokoi qupi samaneke qeemaqa teka bosabosata habesorai.

⁷ Ma nokoi sobadzata tuumami abi qesa nokoke dzapa pobinomaitare hiireqi hee, O dzoobe banaita mimi nanameiqi hiiroraiho dzaodzaoke noko eetorai.

⁸ Qate nookare, nikei gama noma ma naneho isaki oonita etoqa abi qesai nikeho dzapake qaupuuteqi hee, Banaita mimi nanameiqi hiibaino. Oi Nikeho banaita mina teenai keke oorai oonita qupadzomare.

⁹ Ma nikeho mai qusuna teenai ooraiho qubake etoqa abi ttokana ooraike sepeke hee, Maimane nameiqi hiibaino.

¹⁰ Oho qesa bosa qobaqoba nikehoi samane bamu. Ana Kiristu teenai nikeho bosa qobaqobanita etoqa abi sepeke hee, Bosaqobaqobaniqi hiibaino.

¹¹ Ma paha nikeho teei abi mina naatare hiibaguko noi minaraho kokora eetorare.

¹² Oi teei sama nomeke ai peitaqu noke qogobidzakoihe teei sama nomeke ai qurataqu noke ai peitakoi. Noo oke nookare.

BANAITA QESAHO IKOIKO OKE DZESUI PAANAITETA

(Mar 12:40; Ruk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³⁻¹⁴ Oke hiireqi Dzesui burisi eete Pariseo ma qetaqeta abi pobi hiireta, Quba bamenoma nikeho irita peitakoi. Oi teeho quba bahe nike abi ikobeteqi qusuho teteke siirorai. Oi nikemae ota dzuuba quba gottae eetoraihe abi qesai ota dzuubare hiiremi qaanatorai.

¹⁵ Idze! Pariseo ma qetaqeta abi nikei Iibadzaho khameto ma ikoikoho maikhametonipamu. Oi nike raaba abihota teeke mai eete Isirae abiho

tumakhata naata qubake oho baura minaqipake eetorai. Oonihe noi Isiraeho ttarita qeemami nike noke hobidzaama naatemi noi bitta minake eetemi nike noke libadza nagapaho pobi hiiremi suhe nohoio qanganipamu naate oora ma qaara bosana qangama qaatake riitanipamuke eetorai.

¹⁶ Iaqa! Nike ibau khabaunomanita ikanomake eeteqi nikei nese qupi nokoke dzeimaqu? Oi nike naru noo nikemeke tatangaitareiqi qaheuba biir-iho ttumaho dzapake hiireqi hee, Oio noo mee ma naho naru oi oho qesa mee ooniqi hiirorai. Qate nike abi ikobeteqi biiriqaho dzapa keke hiireqi abi oke oosasama mee hiirorai, oonihe qupata oke nike hee, Baamu, oho mee bamuta ana naru hiire oi qidzoke anake too pasere eetaquiqi hiirorai.

¹⁷ Obera abi nike. Nookao, ttuma oi teqaha biirike dzapa pobinomaitoraidzaranihe biiri oio ttuma nomeke dzapa pobinomaitorai.

¹⁸ Nike oho qesa haqaho kiridza oho dzapa hiireqi naru noo nikemeke ota tatangaitorai. Oonihe nike abi ikobeteqi haqa ooqaho dzapa keke hiireqi naru tatangaitarorike qupa nikemeta saporaitorai.

¹⁹ Obera abi nike! Ohongaho haqαιο oho kiridza mee hiiroraini qate kiridza oi teqaha haqake mee hiiroraidzara.

²⁰ Oi teei naru noo nomeke tatangaitareiqi haqaho dzapa ota hiibaquko oke hiiqi noo oke haqa ma kiridza ma gama susupu mee hiibakoi.

²¹ Ma teei naru noo nomeke tatangaitareiqi bi-iriho dzapake hiibaquko oke noi hiiqi biiri keke bahe Ohongai biiriho nakuta oorai noho dzapama gama hiibakoi. Oi biiri ma Ohonga nopoi eseima

naruke mee hiiremi naru oke abi gaubidzaquko noke bamu kanabetaqu.

²² Oho qesa teei Qusuho dzapake naruta moosohiqi noi Ohongaho dzapake ota paha mootakoi oi teeho quba bahe oio Ohongaho qopanita qupadzomare.

²³ Oonita Pariseo ma qetaqeta abi nikei pattaho getta ma koko dzapa samaneke totaqi nikeme quba mootoqi totaqiike Ohongaho quba mootorai tete oio qidza. Oke nike eetoraridzonihe ai tatauma ma baruna heena ma Ohongaho noo gesaqesake nike naane quba ruume naateqi ota oberanipamu naatorai? Oho ipike nike quba bamenoma saridzakoi.

²⁴ Nike baura hiike suranatoraiho abi naga. Nike pui gattiqa riitarei qi kose hee eseqotoraiho isaki.

²⁵ Pariseo ma qetaqeta abi nookare. Nikehota baura teehe nakuta guume ma rasaki tee ma teei oomi nike ikaqi sasaqake sooroqi hee, Qidzaniqi hiirorai. Oke eetoraiho ipike quba attinoma nikeho irita peitakoi.

²⁶ Oonihe nike bauraho ttuba ma qapu oho nakuke akobeteqa sasa oho qesa dzamutomi oi gama sasari bagenoma naataridzonita nese taate moorare.

²⁷ O Pariseo ma qetaqeta abi. Nikei abi ikobeta minake eetorai. Abi qesai nikeho sasake moohimi sasari khabanomani qate qupa nakuta dzoodzo pikobetorai.

²⁸ Abiho nesei moomi nikei rike ma pobiho isaki oonihe nakuta nikeho rasaki ma ikoiko quba minai ooraita oho ipi ma arike nike saridzakoi.

BANAITAHO OBERA OHO NIIQIKE DZESUI HI-IRETA

(Ruk 11:47-51)

²⁹⁻³⁰ Dzesui hee, Agobake nikeho uimane neimanei too abi qesake teetemi baate qaata. Oonita nikeho uimane eete qaata oke nike eehahaiteqi hee, Dzaasa, nanai oho bodzata oorapuko nokoke bamu teetarotaiqi hiireqi beubeuma ttaike too abi nokoho qura tupuke nee ma bau eete oho mumure samaneke mootorai.

³¹⁻³² Oke eesuqi nike khooba nikemeke gimutta eeteqi uimane neimanei too abi teete qaataho ttaiqā naate baura oke hee biiremi ipi ma ari oohoho qettai paha nikeho irita taatakoi.

³³ Nike dzobara ma pusamaha isaki oonita qidzoke eepa tatanga oke potti biidzaqu. Oho qubake nookare. Nike Kaini ma karaho qe-samane naateqi Abereke teeteqi qesake teete baaqi musaḡike nike naho abi qidza Barakhioho khata Dzakharia noke biiri ma haḡaho tukurata teetemi baateta. Oonoma keke eete qaimi noko minaraho dzuui nikeke qomaqoma hiiremi nike oho ipi ma ari saridzakoi.

³⁴⁻³⁵ Oi keke bahe ipita nokanoka abi ma sin-abidza abi ma too abi ma kara nokoi naho qarū eeteqi nikeho torota biranate naho isere qidza mootomi nike bamu nokoke kanabetaqu baamu. Nike noko ibo eeteqi gabeho hiireqa hapaha-panaitakoi teetemi baatakoi oke keke eeteqi na-gapa samaneta nokoke iihaqi sesero eetarakoi.

³⁶ Quba oi bama abinaga nikeho irita peitakoi oohoke anai bamu nike ikobetaqu.

*DZESUI DZERUSAREMUHO QUBA TTI MA
TTAKA HIIRETA
(Ruk 13:34-35)*

³⁷ Dzesui tti hiireqi hee, O Dzerusaremu, Dzerusaremu abi, anai too abi samaneke nikeho quba dzoobiremi baaoraihe nike naane quba nokoke teetemi baatorai? Nee pai noi khametoke hira nomeho pesuta tuttuitoraiho isakita anai nikeho herohero naataroihe nike oho gootta keke.

³⁸ Dzasa mina, ipita nikeho nagapa togora ma taruku qoridzakoi.

³⁹ Bodza minake nike bamu anake mooraquhe, heme ma bame samaneke saridze qaaraqutoke kebanoke nike moohimi ana biranatakoi. Biranatemi anake nike oho bodzata hee, O dzoobe Ohongaho dzaapa, nii baabe. Dzoobe mina! Oiqi nike hiibakoi.

24

*DZERUSAREMUHO BIIRIKE ROMA ABI
RUBENGAITAROTA
(Mar 13:1-2; Ruk 21:5-6)*

¹ Oiqi hiireqi Dzesui qaheuba biiri oke qaasuhimi tumakhameto qesai noho torota biranateqi hee, Maqoe, Biiri eraio tatanga qidza bagenomanipamu.

² Hiiremi noi noko pobi hiireta, Nookao, quba oke nike gama mooraihe, dzasa mina. Oma suu ma hee gooto peitemi oorai oonihe oke gama susupu rubengaitemi huhu ma saaru naatakoi noo oke ana bamu nike dzaheitaqu.

**QUBA BAMENOMA BIRANATAROTAHO
QAAMODZAMODZA**

(Mar 13:3-13; Ruk 21:7-19)

³ Oke hiire Dzesui hapata peiteqi Oriba kakata habeseta. Habese oomi tumakhameto nokoqeke baaqi noke qasa hiireta, Quba biranatakoiqi nii hiire oi bodza apeta biranataqu? Ma nii biranatare boohima mumure apeke abi nanai moohiqa hee, Oo bodza ao bamu naatemi Kiristui baabeiqa hiibaqu?

⁴ Hiiremi Dzesu noko pobi hiireta, Abi teei eto nike ikobetaino.

⁵ Oi qesa samanei baaqi abi ikobeteqi hee, Anai Kiristu ooniqi hiibakoi. Hiiremi qesai nookami meeho isaki naatakoihe baamu.

⁶ Qate qaa samanei biranatakoi ma nike oho pobi ma pati qauna nookorakoihe oi te bodza bamu naataquho qamodzamodza oonidzara oonita eto oho qupake muunaino.

⁷ Oi quba oonoma samanei biranataridzoni. Haba ma Nagapa teei qaa qogoimami nagapa teei paha nokoma qesa kurebetakoi oi samane naatakoi. Tee ma teeta ttoka ma haba rubabetakoi ma seebe mina samanei biranatakoi.

⁸ Oonihe oi suhe bahe quba bamenoma biranataridzoho sohosoho oni.

⁹ Bodza ota nike dzapa nahoho quba eetemi nagapa abi maina paina samanei nike ibo eetakoi, sesero eetakoi, teetakoi.

¹⁰ Eetemi Bodza ota abi samanei qesamane nokomeke biisi naate qesa geema mootakoi.

¹¹ Bodza ota too abi oberoobera qesai biranateqi abi samaneke ikobetemi oho kabira naatakoi.

¹² Ma oho bodzata abi qesai dzasaho tete qaateqa koiri ma pasenaho sogo naatakoi.

¹³ Qate qesai paha baatigara naate qaamake qidzaitakoi.

¹⁴ Oi naho isere qidza oke ttoka ma haba minaraho abi noo maina painanoma nokoho quba hiire hiireke tuuma qaamake suheqata Ohongaho bodza biranatakoi.

ROMA ABIMA RAABA ABI QESAI NOKOHO IBO NAATAROTA

(Mar 13:14-23; Ruk 21:20-24)

¹⁵ Qate too abi Tanie hiiretaho isakita nike moohimi raaba abi nokoi quba ngiinginoma oke biiriho bisa qaputa upubiremake oi bodza attinoma naatakoi. Oonita oho nooke nike korabete isaiteqa qupadzomare.

¹⁶ Oi bodza ota qesa ma nike Dzutea habana ooraqu nikei ao tora ma hapata sakaba tuumare.

¹⁷ Oi teei naga totaqita oomi quba oi biranasuhima noi eto quba nome teeke aimareiqi naga totaqita qeemainohe ao atti tuumare.

¹⁸ Qate teei dzoo ma baura eesuhima biranatemi eto noi qepe ma haba nome teeke aimareiqi nagata tuumaino.

¹⁹ Ao atti tuumare. Qate paimane quranoma ma khameto amenata ooraqu dzasa, bame nokoke suqobidzakoi.

²⁰ Oonihe eto quba oi quu ma utaho bodzata biranatainoiqi pupu hiibare. Ma eto dzumata biranatainoiqi pupu hiibare.

²¹ Oi teehe quba bahe quba bamenoma qesagesa biranate baaoraihe erana hiibi isaki oi bame qesa gama susupu riiteqi suqobidzakoi.

²² Oonihe Ohongai abi tupu nomeke qupadzomaqi bodza oke hoteitakoi. Hoteitaama naataquko abi gama susupu dzaete goono naatakoi.

²³ Oonita bodza ota teei hee, Kiristu oio era, eo noio qeemo oke hiiremi eto nookaino.

²⁴ Oi eraho qubake oho qogo noo minake hiire. Too abi oberoibera qesai biranatakoi ma qesai oberama hee, Anaio Kiristuiqi hiireqi obaoba ma kinisa bamenomama abi minarake iso keke sengi-betareiqi ikobetemi abi samanei oho angita dzubakoi.

Oonihe Ohonga abi dzapami oorai nokoqai baamu oho kabira naataqu.

²⁵ Noo oke ana ao nike pobi hiirenita nookaqi ao battigara naatare.

²⁶ Oho qubake abi teei nikeke hee, Moo Kiristui haba habana qerata ooraiqa hiibaquko eto oke qaupuiteqi ota tuumaino. Eo hee. Kiristui suruho dzukudzukuta ooraiqa hiibaquko eto oho noo nookaino.

²⁷ Oi teehe quba bahe baibai aimami haba totaqa ma totaqa gama dzadza eetoraiho qesa Abiho Isaki anai paata biranate oorakoi.

²⁸ Oi kheekhe ma qaromi kabira kebake kharata moo qupadzomoraiho isakita anaio gutu boto kharanita qupadzomare.

DZESU PAANA NAATARIDZOHO NOO MA SINASINA

(Mar 13:24-27; Ruk 21:25-28)

²⁹ Hiireqi Dzesui hee, Qate heme ma bame oho bodza biranahima ete qupi soobakoi. dzasidzaho

dzadza sirihakoi, tama ma pomatti uuba taatakoi, qusuho isaki gama rubabetakoi.

³⁰ Oke eetemi Abiho Isaki anaho mumure qusuta biranatakoi.

Oi anai qusuho perettabita beedzae minama biranatemi ttoka ma habaho quni ma mani gama moohiqa tti ma areare hiibakoi.

³¹ Oke eetemi anai angero nameke dzoobiremi suu minake huiteqi dzapa naho aimoraqu nokoke haba ika ma ikata oorai oke gama aima ttuttuite soubidzakoi.

BODZA OHO QAAMODZAMODZAKE EE DZU-NATA MOOTO HIIRETA

(Mar 13:28-31; Ruk 21:29-33)

³² Hiireqi Dzesui hee, Ee dzunaho qahurake nookare. Oi taa teesuhimi nike mooqi hee, Oho mee biranatare boobiqi hiirorai.

³³ Oho qesa ana hiireho qaamodzamodza biranahima nike erake qupadzomare, Oo Kiristuhu bodza ao paana naasubiqi hiibaridzoni.

³⁴ Qate abinagarai bamu naataamake noo oi ao gama meenoma naatakoi.

³⁵ Nookare, qusu ma ttoka bamu naataridzonihe naho noo oi agoba qarakoi.

OHO BODZANIPAMU OKE ABI TEEI BAMU GESINA NAATAQU

(Mar 13:32-37; Ruk 17:26-30, 34-36)

³⁶ Dzesui hee, Qate ana hiire oho bodzanipamu oke abi ma angeroi gama ruume. Mai naho noqe gesina.

³⁷ Nookare. Abiho Isaki anai baabaqu oi Noai qaataho bodzata quba sahasahama biranatatamo qesa naatakoi.

³⁸ Oi erake eete oorai. Oba oi soobaamake oomi abi nokoi apu ma ata, qaki ma naki, meera ma dzeuba eete qaami qaami Noai sisimata peiteta oio koridza naateta.

³⁹ Oonita oba soobarotaho ruumeke noko eetomi oi baaqi nokoke gama nukurotanita oho qesa Abiho Isaki anaho bodzata oke eete oorakoi.

⁴⁰ Oi abi eseri dzoota baura eesuhimi temuke aimakoi temuke gaubidzakoi.

⁴¹ Oho qesa paimane eseri patta khautomi teeke aimakoi teeke gaubidzakoi.

⁴² Oi anai Sooparanita ana baabaqu bodzani-pamuke nike ruume, oho qubake bakena geema qaarare.

⁴³ Tete erake qupadzomare. Guume abi teei nagake geemarotaho bodzake nagaho mai qupadzomapuko noi noke nagake qaa aimarota.

⁴⁴ Oho qubake nike naho beebe eete qaamake Abiho Isaki anai baabakoi.

KIRISTUKE TUHOTUHO QIDZA EETORAQUHO QOGO NOO BAMENOMA

(Ruk 12:42-46)

⁴⁵ Oiqi hiireqi Dzesui paha hee, Oonita naga teehe mai noi tuhotuho abi apeke naga soopara upubidzaqu bahe teei nokanokata patta ma quba qesa oho bodzaqata urai eete mooto qaaraqu, abi oonomake upubidzakoi.

⁴⁶ Oi noi oonomake eete qaamake mai nohoi baaqa moomi noho isaki isanatakoi.

⁴⁷ Isanatemi mai noi kokora abi oke quba tongo nomeho soopara mootakoi.

⁴⁸⁻⁵⁰ Qate tuhotuho abi noi naga soopara baura eesuqa oberama qupa nometa hee, Mmhm, Mai

nahoi qoqotoke baaoraiqi hiireqa saqubema maiho patta ma oba samaneke muuhiqa kokora abi gesa nohoke buribaroke teetaquko oionita noi maiho bodza ruume naasuhimi ao baabakoi.

⁵¹ Baaqake kokora abi obero noke rubengaite ikoiko ma obero abiho tupu ngiinginomata biiremi nokomae ota tti ma ttaka hiire too dzootorakoi. Oiqi hiireta.

25

ROIROIHO QAHURAKE PAIMANE KHAMETO 10-TA MOOTOTA

¹ Hiireqi Dzesui hee, Bodza ota qusuho pobi isaki apeta ooraqu bahe oke boseba paimane tteni nokohota mootoqi hiire.

Oi teehe bahe nokoi atapa apu pobinoma noke tuuhoroqi atapa oho apu pobihahiba quba beebe eetota.

²⁻⁴ Eetoqi paimane boto totaqi nokoi nokanokanomanita dzongi ma obaho isakima gama oota. Oonihe boto totaqi nokoi quseripoho isakita dzongike aimatahe te oho oba paramu aimara.

⁵ Qate apu pobihahiba noi roroko biire oomi saubapo dzeubami paimaneho nese sidzobetemi meeta.

⁶ Meeqomi totoho teei biranateqi hee, Nooka, ata pobihahiba baabeta nike gama tuuma noke saridzare.

⁷ Hiiremi nokoi nese parara eete qori dzongi nokomeke qeereta.

⁸ Oonita paimane quseripo obaamake ooqi nokoi qesake pobi hiireta, Idze, nanaho dzongi

oba ao bamu naateta nike isakiqata teeke nana moitare.

⁹ Hiiremi gesina paimane nokoi bai hiireta, Eehe, eto nanaho oba oho qesa bamu naataino oonita nike quruma nagata tuumaqa ota nikeme quba giimare.

¹⁰ Hiiremi giimare tuusuhimi ata pobihahiba noi ao baaqi qesa roibeteqi beebe eetota nokoma gama nagata peite tete siireqi nakuta oho qaki ma naki naateta.

¹¹ Oonita tete siire oomi paimane qesai baaqi too dzoobireqi hiireta, Mai naname, Mai qoe! Nanaho quba tete geemoo!

¹² Hiiremi noi hee, Ae, nikeke ana ruumenipamu oonita tuumare.

¹³ Oi qi hiiretanita tete oke nike qupadzomare. Oi bodza nahoke nike ruumenita oho bakena geema qaarare.

NAPAI KIRISTUHO BAURA MEKEQOMA EETORAQUHO QAHURA

(Ruk 19:11-27)

¹⁴ Oi qi hiireqi Dzesui nokoke paha hee, Oi paha erake eete oorai. Abi teei kharata tuumare hiireqi kokora abi nomeke gama tuttuiteqi quba tongo nomeke nokoho botota mootota.

¹⁵ Oi nokoi oho isakima pisinisi eetemi meupu biranatareiqi noi baura nokohoho isakike qupadzomaqi kokora abi bosabosake 50 kina moiteta. Ma teeke 20 kina moiteqi noi paha teeke 10 kina moiteta. Moiteqi naga oke qaate tuumata.

¹⁶ Tuusuhimi bosabosa noi 50 kina nomeke aimaqi ooma pisinisi eetemi oi minanate 100 kina naateta.

17 Oho qesa samaqana nohoi 20 kina nomeke aimaqi ooma baura eetemi oi 50 kina naateta.

18 Qate abi temu noi bisi naate siriba 10 kina mai noke moitemi oota oke sengibeteqi qurabireta.

19 Oke eete qaami kokora abiho mai nokoho isakike pobitareiqi baata.

20 Baami kokora abi bosabosa noi maike dzaga bobotoqi hee, Nii ana 50 kina moitemi ana ooma baura eetemi oi 100 kina naate ooraita mooro.

21 Hiiremi Mai noke hee, Dzoobe kokora abi qidza name. Ana niike isakiqata moitemi nii ooma baura iso keke eete ooraita nii meupu namaehota qeehiqa quba tongo nahoke soopara eetorakoi oke ana nii pobi hiire.

22 Hiiremi noho samaqana baaqi hiireta, Dzoobe mai, nii anake 20 kina moiteta ooma ana baura eetemi 40 kina biranate nii mooro.

23 Hiiremi mai noke noo teena oke hiireqi hee, Dzoobe kokora abi qidza name, ana niike isakiqata moitemi nii ooma baura iso keke eete ooraita nii meupu namaehota qeehiqa quba tongo nahoke soopara eetorakoi oke ana nii pobi hiire.

24 Oke hiiremi abi temu 10 kina moiteta noi baaqi hiireta, Mai name, ana nookami nii abi qoredzanomanita nii dzoo ma baura qesa eetaamake oho mee ao dzurutoqi saqubema muunorai.

25 Oonita nii tuusumi ana niho attike eeteqi nii ana moiteta oke sengibeteqi ttokata qurabireta. Oke ana aima baa moote oonita mooro.

26 Hiiremi mai noke pobi hiireta, Nii kokora abi qanga, seeno ma gau oni. Nii anahoke hee, Abi qoredzanomanita dzoo ma baura qesa eetaamake

oho mee ao dzurutoqi saqubema muunoraiqi hiire.

²⁷ Oonita nii hairiamake oma oke ttumaho maimane nokoho botota mootomi nokoi ooma baura eetemi oho patisigi ao minanatarorihe, baamu dzanadzana.

²⁸ Oke hiireqi noi abi qesa pobi hiireta. Ana 10 kina abirake moiteta oke abi temu 100 kina saridze oorai noke moitemi aimare.

²⁹ Oi teei meeupu saridzorai noke ipibire moitemi asuasunaatakoi. Qate teehe isaki gattiqa oomi noi nookami ngiinginoma naatemi quba oke paha noho botota karabetakoi.

³⁰ Ma nike kokora abi seeno ma gau oke aima hotou biiremi noi khaa qupita too dzootoqi tti ma areare hiibakoi. Oiqi mai hiiretake Dzesu noko pobi hiireta.

KIRISTUI ABI MINARAKE BATABIDZARID-ZOHO NOO

³¹ Dzesui nokoke hee, Oho qubake nookare. Abiho Isaki anai dzapa pobi nameke mai eeteqa qaheuba angeroma gama baaqa poro qere dzadzanoma nameta peitakoi.

³² Peitemi angero nokoi abi tupu maina paina samane ttokana oorai nokoke gama naho dzagata ttuttuitemi hoo sooparai kabira qidza ma qangake batabiroraiho isakita anai nokoke gama batabidzakoi.

³³⁻³⁴ Batibireqi sipisipi qidzake boto pobi nameta moosohiqa meme basesanomake boto mageta mootakoi. Oi anai abi qiba ooqi abi tupu boto pobi nahota ooraqu nokoke erake pobi hiibakoi, Dzoobe, Ohongai nikeke agoago eetemi ooraita nikeho qubake qaheuba teka

agobanipake roibete baaorai pobi oke nike baa mai eete soubidzare.

³⁵ Oi anai dzore ma aabeho isakita oomi nike anake kokora eeteta ma anai oba ma pattaho quba kaipo eetemi nike anake isakinomaiteta.

³⁶ Ma anai ttoba ma bareamake oomi nike anake ttoba ma barenomaiteta, ma ana batabata eete oomi nike baaqi naho tteki aimata, ma anai sutasutata oomi nike baaqi anake dzaira eete tta-puiteta.

³⁷ Oke ana hiiremake abi rike ma pobi nokoi kaitomaqi ana pobi hiibakoi, Soopara naname, bodza apeta nana niike moohimi nii patta ma oba quba kaipo eetemi nana niike moiteta?

³⁸ Ma bodza apeta nana niike moohimi nii dzore ma aabeho isakita ooqi ttoba ma bareama naatemi nanai niike oho isakinomaiteta?

³⁹ Oho qesa nii bodza apeta batabata eeteta mae sutasutata oomi nanai niike ttapuitareiqi ota qeemata?

⁴⁰ Oke hiiremake abi qiba anai nike totoho eranomake eete hiibakoi. Meenipamu nike oko ma boto tupu nahota minani mae adzanike oke eeteta oi anake eeteta.

⁴¹ Oke ana nokoke pobi hiireqake besesanoma boto magena ooraqu nokoke erake pobi hiibakoi, Nookao eepa tatanga teeke Iibadza ma noho qaru khameto nokoho quba qeeremi qaitorai ota abi ngiinginoma nike tuumare.

⁴² Oi anai oba ma patta quba kaipo eetemi nike qaanateta.

⁴³ Ma anai dzore ma aabeho isakita ooqi ttoba ma bareama naatemi nike moomi sutasutata ooqi

hemenoma naateta oonihe nike te anaho torota qeemaqi kokora eete ttapuitara, baamu.

⁴⁴ Oke ana noko pobi hiiremake nokoi kait-omaqi eraiqi hiibakoi, Eehe Soopara naname, bodza apeta nana niike moohimi nii oba ma patta quba kaipo eeteqi dzore ma aabehe isakita ooqi toba ma bareama naate hemema ooqi sutasutata oomi nanai niho kokora eetaama naatemi nii hiire.

⁴⁵ Hiiremi ana erake noko pobi hiibakoi, Anaho oko ma boto tupuhota minani mae adzanike nike kokora oonomake qaanateta oho qubake nike anake oke qaanateta. Oiqi hiibakoi.

⁴⁶ Oonita nokoi heme tatangaho pobi naasuhimi abi rike ma pobi nokoi qaraqara tatanga mai eetakoi.

26

DZUTA ABI MIMI DZESUHO GUNU MA NARU HIIRETA

(Mar 14:1-2; Ruk 22:1-2; Dzoh 11:45-53)

¹⁻² Oke eete noo samane nomeke abi oke pobi hiire soubireqi Dzesui tumakhameto nome pobi hiireta. Nookao, paha qupi eseri naatemi Ingona Dzuma biranatemi oionita teei ao anake geema mootomi abi anake hapahapanaitakoi. Oiqi hiireta.

³ Qate bodza ota dzube abi ma Dzuta abi mimi nokoi Kaipa dzube abi minaho otoba patita ttutateta.

⁴ Ttutturataqi ikanomake eete Dzesuho hibahibata noke anginaiteqi teetemi baataqu oho noo suuto saqorota.

⁵ Oonihe qaheuba dzumata abi tupu minai eto oho nookami qanganatainoho attike noko eeteqi hee, Dzumata bahe ipita oke eetakoiqui hiireta.

ATAPAI BIBIMA DZESUKE DZAPA POBINO-MAITETA

(Mar 14:3-9; Dzoh 12:1-8)

⁶ Qate Dzesui Bettania nagapata peiteqi Simo, oi bosata pottomonomai qaataraho nagata habese oota.

⁷ Oomi atapa teei arabasta omaho mangi teeke aimaqi Dzesuho qibata geesubireta. Oonihe oho nakuta oota oi bibi bagenoma ttuma minanoma.

⁸ Oke eetemi tumakhameto mooqi miisi teeteqi eraiqi hiireta, Ae, oba ttuma minanoma oke naane quba sepeke perebidzaqu?

⁹ Oho ttuma quba hiibapuko oma mina biranatemu oke abi habanake moitemi isanatarori.

¹⁰ Oonihe nokoi hiiretake Dzesui gesina naateqi noko pobi hiireta, Atapa oi quba bagenomanipamuke naho quba eetemi ooraita eto noho nooke hiibaino.

¹¹ Nookare, nike abi habanake quba moitareiqua isanate moitorakoi.

¹² Qate anai erata bamu agobake ooraqu. Oonita atapa erai eete oi anai baatemu naho dzapa minanipamu naataridzoho hoore ma araquike noi ao eete.

¹³ Oonita ttoka ma haba minarata nike sinbidza hiire tuumaqu atapa noi ao hoore ma araqu erake eete oho pobike nokoi gama nooka soubidzaridzoni.

DZUTAI DZESUKE GEEMA MOOTAROTAHO NARU HIIRETA

(Mar 14:10-11; Ruk 22:3-6)

14 Totoho oonomata Dzesu hiiremi tumakhameto noho tee, dzapa noho Dzuta noi Khariottaho nena, noi noo oho quba bisi naate dzube abi mimi nokoho torota tuumata.

15 Noi hee, Anai Dzesuke nikeho botota mootaquko nike anake ttuma apeke moitaqu?

Hiiremi nokoi oma siriba isaitemi tteutti naatemi nota isanateta.

16 Nota isanatemi Dzutai ao Dzesuke ikanomake eeteqi noke dzube abiho botota mootaqu oho tete qirike eeteta.

*DZESUI INGONA DZUMAHO PATTAKE
TUMAKHAMETOMA MUUNATA*

(Mar 14:12-21; Ruk 22:7-14, 21-23; Dzoh 13:21-30)

17 Qate Ingona Dzuma minai sohorotaho dzapa Dzobadzoba Ngorungoru oi biranatemi tumakhametoi Dzesuho torota qasa hiireta, Nii dza eetemi nanai ikata tuumaqa Ingona Dzuumaraho quba roibeteqi napa habese oho patta muunaqu?

18-19 Hiiremi noi hee, Nipe meusu nagapa ota tuumaqi abi teei ota oorai noke pobi hiibare, Banaita napahoi hee, Naho bodza ao dzamoqa naatenita ana isanate niiho nagata peiteqa tumakhameto namema dzuma erake eetakoiqi hiibare.

20 Dzesui noo oke nopo moitemi oho isakita nopo tuumaqi dzuma oho roiroi eeteta. Oonita ete biiremi Dzesui baaqi tuerebe nomema habese oho dzuma eeteta.

21-22 Oonita nokoi ttaike patta muuhiqi Dzesui nokoke hee, Sehequ qoe, nikehota teei anake

geema mootare boobi oke ana bamu nike ikote-ta-qu. Hiiremi bame mina noko suqobiremi noko i gama qasake eeteqi hee, Soopara naname, oi anani mae ape oni?

²³⁻²⁴ Hiiremi noi hee, Nookao, Abiho Isaki anake teetemi baatakoiqi qetaqeta hiiremi oorai. Oonihe abi ana geema moota-qu noke pai dzoomaama naatapuko isanatarota. Oonita abi oi ape bahe poiqanipamu naho ttubata patta teeke gihibi teena.

²⁵ Hiiremi gemagama abi Dzuta noi hee, Anake nii hiibi mae? Hiimi noi hee, Oore, nii oni.

*MUMURE AGOBA MUSAQI QAASUQI
USAQEKE DZESU PAANAITETA*

(Mar 14:22-26; Ruk 22:15-20; 1 Kor 11:23-25)

²⁶ Qate noko patta oke muuna qaasuhiqi Dzesui dzobadzoba usaqe teeke aimaqi agoago eeteqi oke qootoqi tumakhameto moiteqi hiireta, Erai mee nahoho isaki oonita aima muunare.

²⁷⁻²⁸ Hiireqi noi paha bai obaho khooru aimaqi agoago eeteqi hiireta, Dzuu nameke minaraho kahosa teeteqi poro tongo erake saqore oonita aima muunare.

²⁹ Oi teehe bahe ana bamu paha eka mee eraho oba muunaquhe Ohonga mai nahoho pobi biranatemake oke ao dzamonoke ana usaqeke muunakoi oke ana meeke nike pobi hiire.

³⁰ Oke hiireqi noko i hasa naa teeke hiire qaa-suqi biranate Oriba torata peiteta.

*PEETOROI AO DZESUKE BAI HIIBAROTAHO
NOO*

(Mar 14:27-31; Ruk 22:31-34; Dzoh 13:36-38)

³¹⁻³² Hapa peiteqi Dzesui noko pobi hiireta, Qetaqeta teei Ohonga maihoke hiireqi hee, Anai sipisipi sooparake teetemi kitui sakabakoiqi hiireta. Oho qubake qupi qesaho nakuta qesa ma nikei anake gaubidzakoi. Oonihe ana baate qoridzeqake nikeho bosa gooro Garirea habaho isakita nikeke dzeimorakoi.

³³ Hiiremi Peetoro hiireta, Eehe, qesai niike gaubidzaqu kaqanihe anai bamu.

³⁴ Hiiremi Dzesui hee, Ae, nee ungapa qupi taparike noo hiibaamake nii ao qupi eserike naho bai hiibakoi.

³⁵ Hiiremi Peetoro tatanga naateqi hee, Baamu, ana niima nakamae ttaike baatareiqā baatakoi. Hiiremi qesamane nokoi teena oke paha hiireta.

*GESEMANE DZOOTA DZESU PUPU
BAMENOMA HIIRETA*

(Mar 14:32-42; Ruk 22:39-46)

³⁶⁻³⁷ Hiire peiteqi nokoi Gesemane dzoota biranateta. Biranateqi Dzesui tumakhameto pobi hiireta, Nike erata habesemake anai isakiqata qeehiqake pupu hiibakoi.

Oke hiireqi noi Peetoro ma Dzebetteoho khameto Dzakopo ma Dzohane nokoke dzeima qeehimi qupa bame nohoi peiteqi noke suqobireta.

³⁸ Noi nokoke hee, Qupa bame anake suqobiremi baataquho isaki naateta nike era dzamoqata ooqi anake hoobire baura eetare.

³⁹ Hiiremi qupa bame nohoi noke suqobiremi noi kebanoke qeehiqi ttokata uhesarōqi pupu hiireta, O Mai name, naho dza oi hee, Nii qatemi

ana isaki erake potti bidzareiqi hiibarorihe bamu, nii aoke tete hiiremi oorai.

⁴⁰ Oke hiireqi qori tumakhameto tapari nokoho torota biranate moohimi nokoho nese sidzobetemi meeta. Meehimi noi Peetoroke tukutoqi hiireta, Nike bodza hoteqata ana hobire baura eetareiqi hiirehe, ikanomani?

⁴¹ Oi nikeho dza oi ooraihe sama peperatemi moori. Oonihe eto toronaho kabira naataino hiireqi nike roqoroqo ma sahasahama oorare.

⁴² Oke hiireqi noi paha tuuma pupu hiireqi hiireta, O Mai name, niiho dza hiiremi isaki erake ana potti biidzaquho tete bamu naatemi anai isanate sama name bagara biidzakoi.

⁴³ Hiireqi noi burisi eete baaqi paha moomi noko nese hiitemi meeqota.

⁴⁴ Meeqomi noi paha qeemaqi hiireta teena oke paha hiiremi tapari naateta.

⁴⁵ Oke eete ooqi burisi eete tumakhametoho torota biranate noko pobi hiireta, Nike meerareiqi meerakoihe, Abiho Isaki anaho bodza ao eetemi teei anake geemaqi raaba abiho botota moosobi,

⁴⁶ oonita nike qori napa nokoke saridzare. Oio gemagama abi era baahubi nike mooro.

DZUTAI AO DZESUKE KANABETEIQI GEEMA MOOTOTOTA

(Mar 14:43-50; Ruk 22:47-53; Dzoh 18:3-12)

⁴⁷ Oke hiimi idze, Dzuta nokomaeho tee noi tupu qaanoma oho bosa qooroqi nokoke dzeima baata. Oi Dzuta abiho dzube abi ma abi mimi hiiremi abi qesake ttuttuiteqi qaa dzube ma puraba moitemi nokoi koiri kairiho isakita qeemata.

⁴⁸ Qate Dzutai abi hoho oke ao suu ma pai mootoqi hiiremi oota. Noi hee, Anai abi kanabetaqu oionita nike noke ango aimareiqi hiiremi oota.

⁴⁹ Oonita noi Dzesuho dzagata qeemaqi hee, Dzoobe banaita.

⁵⁰ Oiqi hiireqi noi noke kanabeta.

Kanabohimi Dzesu noke hee, Dzaira, ao baura niimeke eetemi bamu naatare. Hiiremi qaa abi ma kara nokoi hairiamake qeemaqi boto dzoobireqi Dzesuke aimata.

⁵¹ Aihimi Dzesuho tumakhata Peetoroi qaa dzube nomeke quhisata dzeimaqi dzube abi minaho kokora abi toma nohoke dzooto qagamau-mata.

⁵² Qagaumami Dzesui noke hee, Ae, teei qaaho koo ma tanga hesateqake noomae oho kabira naate baatakoita dzube oke paha quhisanaatare.

⁵³ Oi ana Mai nameke qasa hiiremi noi ao hairiamake angero qaa tupu tuerebe ttausen dzoobidzaquhu isaki ooraike nii ruumeni kaqa.

⁵⁴ Qetaqetai ango naho noo hiiremi anai nokoho botota qeemenita oke saparaitaquko ikabetaqu?

⁵⁵ Hiireqi Dzesui burisi eete qaa abi tupu oke hee, Maa, ana guume ma rasaki abi oho qubake nike qaa dzube ma puraba khakhaumaqi anake aimareiqi baahuidzo? Nookao, qupi ma sau samaneke anai Ohongaho biirita abi bapopototo qaabihe anake nike naane quba ota aimaama naateqi eranomake eete baabe?

⁵⁶ Oonihe qaheuba too abiho qetaqetai noorake hiiremi ooraiho quba isanatakoi.

Oke hiiremi tumakhameto nokoi qupa bitotoqi sakabata.

KAIPAHO PENGATA NOKOI DZESUKE QAA MA NOOTA MOOTOTA

(Mar 14:53-65; Ruk 22:54-55, 63-71; Dzoh 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oonita Dzesuke nokoi suuto noke ekata dzeimaqi dzube abi mina Kaipaho nagata tumata. Oi Dzuta abi mimi ma qetaqeta abi nokoi ao ota ttutturata oota.

⁵⁸⁻⁵⁹ Qate Peetorozi Dzesuke ipitotoqi sererahuke dzube abi minaho qahota biranateqi qupa nometa hee, Dzesuke ikake eetequihi hiireqi kokora abi nohoma nokoi oota.

Qate dzube abi mimi ma sinasina tupu mina nokoi gama qiba teenaitateqi Dzesuke teetareiqi qomaqoma apeta hiiremi meenoma naatorota oho otera noo hiireta.

⁶⁰ Oonihe abi qesai noo oke tuputa paanaitarota nokoi quseriponita batibidza abi bamu nokoho noo nookarota.

⁶¹ Oonihe ipita abi eseri nopoke toronaitemi nopoi hiireta, Oo abirai hee, Ohongaho biirike anai ngausa eeteqake qupi tapariho nakuta oke paha gooto soubidzakoiqi hiiremi nakai nookata.

⁶² Nopoi oke hiiremi dzube abi mina noi qoridzeqi Dzesuke qasa hiireta, Nopoi niiho qanga hiiremi nii bamu oho ipike hiibaqu?

⁶³ Hiiremi Dzesui nipanateta, Nipanatemi dzube abi mina noi tatanga naateqi hee, Ohonga qaraqaranomaho pengata ana niike qasa hiire, Nii Ohongaho khata Kiristu ooni mae?

⁶⁴ Hiiremi Dzesu noke hee, Oke nii meeke hiire. Oonita Abiho Isaki anai ipita poro qere nameta peiteqa qusuho perettabita baahuma nike moorakoi. Oke ana meeke nike pobi hiire.

⁶⁵ Hiiremi dzube abi mina noi noho noo nookami qaganomaho isaki naatemi noi sasa nomeke aima qohateta. Noi hee, Abirai noo qaganoma oke hiiremi napa gama nooketa naane quba paha isere abi teehe qirike eetaqu?

⁶⁶ Oonita nike nookami ikanoma? Hiiremi nokoi hee, Baamu, noio baataho pobi oni.

⁶⁷ Hiireqi nokoi noke sesero minake eeteqi teeteta, noho irita ekepusa eeteta ma boto nokome sepeiteqi noke buribaroke teeteta.

⁶⁸ Nokoi hee, Oo nii Kiristu ooni kaqa. Oho qubake nanahota apei niike teete oke nii too abiho isakita hiibare.

PEETOROI DZESUKE RARAKU BIIDZAAMA NAATETA

(Mar 14:66-72; Ruk 22:56-62; Dzoh 18:15-18, 25-27)

⁶⁹⁻⁷⁰ Dzesuke nokoi oonomake teetemi Peetoroi paata kautu eetemi dzube abiho kokora atapa tei baaqi noke pobi hiireta, Nii Dzesu Garireaho nenama nipe oori. Hiiremi noi bai hiireta, Nii hiibike anai khoukhau oni.

⁷¹ Hiireqi noi naga pata oke papahimi ota paha tei hee, Oe, Abirai Dzesu Nadzaretteho nenama nopoi oomi ana moori.

⁷² Hiiremi noi noo nomeke tatangaitareiqi Ohongaho dzapata hiireqi hee, Baamu abi oke ana ruumeni.

⁷³ Oke hiiretahe gattiga ipita qesa dzamonoke oota nokoi Peetoroho torota qeemaqi hiireta. Maqoe, niiho totoho oi Garirea habahonita oi ao khooba niihoke paanaite.

⁷⁴ Hiiremi noho humamutu peitemi noi hu ma hapa dzongobeteqi baru noo hiireta, Baamuni-pamu, abi oke ana tegaha gesina naatoraidzarani. Oiқи hiimi oionita nee ungapa noo hiireta.

⁷⁵ Noo hiireta oi Dzesu bosata hee, Nee ungapa noo hiiremi eseri naataamake oomi nii ao naho bai hiiremi tapari naatakoι oiқи hiiretake Peetoroι qupadzomaқи sigita tuusuhiқи tti minake hiireta.

27

NOKOI DZESUKE DZEIMA PIRATOHO TOROTA BIRANATETA

(Mar 15:1; Ruk 23:1-2; Dzoh 18:28-32; Apo 1:18-19)

¹ Oonita iihai kharata dzube abi mimi ma Dzuta abi mimi qesa nokoi qupa teenaiteqi Dzesuke baataho pobiniқи hiireta.

² Oonita noke ekama suutoqi nokoi noke dzeima Pirato Romaho kiape minaho nagapata tuumata.

³ Qate quba oke Dzutai gama moohimi noomaeho qupa khatai noke teetemi siriba tteutti noi bosata dzube abi ma abi mimiho botota aimata oke noi hairiamake burisi eeteqi hiireta,

⁴ Maqoe, abi qidza rike ma pobi noke ana oberama geema mootomi eto noho dzuu naho irita taatainoho qubake ana oma erake burisi eete.

⁵ Hiiremi nokoi hee, Eehe, oi niiho qubani. Hiiremi noi oma oke nokoho patita biireqi biirike papate tuumaқи mogetomata.

⁶ Qate dzube abi mimi nokoi oma oke mooqi hee oi baataho ttumanita oke bamu sepeke paha maubata biidzaqu.

7-8 Hiireqi nokoi oho tete saridzeqi ooma ttoka tteke mai eetemi oio dzore ma aabeho qura tupu naateta. Oke paha qapu tesutesuho ttokaniqi hiire qaatanihe paha oke hee, Kasu, dzuuho sobadzaniqi hiirorai.

9-10 Oi too abi Dzeremia noi Ohongaho noo qeeteqi eraiqi hiireta, Isirae abi teehe ttuma siriba tteutti oke noko aimaqi ooma ttoka teeke mai eeteta. Oi Ohonga Sooparai hiiremi nokoi qapu tesutesuho ttoka mai eetetaiqi hiireta.

PIRATOI DZESUKE TORONAITEMI HEE, ANA ABI QIBANI HIIRETA

(Mar 15:2-5; Ruk 23:3-5; Dzoh 18:33-38)

11 Qate Dzesuke nokoi ttoka soopara Piratohe dzagata mootomi noi noke toronaiteta. Noi hee, Nii Dzuta abiho abi qibani mae?

12 Hiimi Dzesui hee, Nii meeke hiire.

Hiiremi dzube abi ma Dzutaho abi mimi nokoi noke qoma dzubobiro mi noi te oho noo ipi hi-ibara.

PIRATOKE SUQOBIREMI NOI DZESU HAPAHAPANAITARE HIIRETA

(Mar 15:6-15; Ruk 23:13-25; Dzoh 18:39-19:16)

13 Oho qubake Piratoi Dzesu pobi hiireta, Nokoi niike qomoqoma hiiremi nii nookorai mae?

14 Hiiremi Dzesu nipanatemi Pirato pairuru eeteta.

15 Qate Romaho sutasuta nagata Dzuta abi qesagesai qaatanihe Ingona dzuma minata Romaho ttoka sooparai sutasuta nokohota teeke saqoro qaata.

16 Oi Dzuta abi nokoi teehe dzapa hiiremi noke saqoro qaata.

Oonita oho bodzata abi baisanoma teei sutasuta nagata oota, dzapa noho Baraba.

¹⁷ Qate Dzuta abi mimi ma karai Piratoho dzagata ttutturata oomi noi nokoke qasa hiireta, Oonita nike dza eetemi anai Barabake saqobaquni mae eo Dzesu apeke Kiristu hiirorai noke saqobaqu?

¹⁸⁻¹⁹ Oonihe Piratoi oho totohota hiireta oi teehe bahe Piratoho ata noi noho samaqata habeseqi noo teeke Pirato moiteqi hee, Nooka, ana qupibake abiraho baku geemaqi moomi noi abi rike ma pobi oonita baku oi ana suqobiremi anai qogo noo niike pobi hiire. Eto nii noke qangaqitaino. Hiiremi Piratoi nookaqi abi tupu ttirenoma nokoke kebaitareiqi Barabaho noo bisata mootota, khooba oioni.

²⁰ Oonihe dzube abi mimi abike kosibeteqi hee, Barabake noi saqobareiqi noke pobi hiibare. Ma noke hee, Dzesuke teetareiqi hiibare.

²¹ Hiiremi ttoka sooparai hee, Nike dza eetemi ana nopohota apeke saqobaqu? Hiimi nokoi hee, Barabake saqobare.

²² Hiiremi Piratoi hee, Oonihe anai Dzesu Kiristu hiirorai noke ana ikake eetaqu? Hiiremi noko garuruiqi hee, Noke hapahapanaitare.

²³ Hiiremi noi hee, Qate baura qanga apeke noi eetemi nike oke hiire?

²⁴ Hiiremi nokoi sokateqi hee, Ae, noke hapahapanaitare! Oke noko dzaubama hiiremi Pirato moomi noko noho noo nookaama naatemi eto rasaki mina biranatainoiqi noi hee, Abirake moomi kahosaamanita nike noke quba eesubi oho kahosa eto naho irita peitainoqi hiireqi

noi obata boto nomeke akobetemi oho mumure naateta.

²⁵ Oke eetemi abi tupu nokoi gama hee, Isanate oho kahosa nanaho irita peitare, ma biidza ma suuna nanahota peitare.

²⁶ Hiiremi Piratoi nokoho totoho qusubaiteqi Barabake saqorota. Qate noi hiiremi qaa abi nokoi Dzesuke buri ma baroke gabeho biiremi Piratoi moomi isanatemi noi hiiremi qaa abi nokoi Dzesuke hapahapanaitareiqi mai eeteta.

QAA ABI NOKOI DZESUKE QEPUQEPU HI-IRETA

(Mar 15:16-20; Dzoh 19:23)

²⁷ Mai eeteqi nokoi Dzesuke qaa nagata mootoqi nokoi gama noke rome biireta.

²⁸ Nokoi sasa nohoke kuimaqi noke abi qibaho qepuqepu hiireqi qaa abiho sasa topa noke dzaarota.

²⁹ Dzaaroqi nokoi guupa ponedza korabeteqi qiba nohota dzamotoqi saaro teeke noho botota mootoqi noho dzagata pomai kootoroqi hiireta, Oo, nii Dzuta abiho abi qibanita dzoobe dzoobe!

³⁰ Hiireqi nokoi noho irita ekepusa eeteqi saaro aimaqi ooma noke qibata teeteta.

³¹ Oonita nokoi qepuqepu oke eete soubireqi sasa dzuunoma oke kuimaqi sasa nohoke noke dzaaroqi noke hapahapanaita qubake teteta dzeima tuumata.

NOKOI DZESUKE HAPAHAPAHAITETA

(Mar 15:21-32; Ruk 23:26-43; Dzoh 19:17-27)

³²⁻³³ Qate Dzesui hapahapa oke qere biidzare biita eetemi qaa abi nokoi Kureneo abi teeke pobi hiiremi noi hapahapa nohoke aimata, dzapa noho

Siimo. Oke eete qaaramuti nokoi ttoka teeta biranateta oke hee, Gorigotta hiirorai oke paha hee qiba gottaniqi hiirorai.

³⁴ Oonita nokoi Dzesuke oba too bairanoma teeke moitemi etteimatanihe oho bai hiireta.

³⁵ Oonita noko ota noke hapahapanaiteqi ttoba ma sasa nohoho quba baabe biireta.

³⁶ Nokoi oke eete soubireqi noke bakena geemata.

³⁷ Qate nokoi ee sabinata qetaqeta teeke qeeteqi qiba suhe nohota oke suutota. Noo oi hee, ERAIO DZESU DZUTA ABIHO ABI QIBA OONIqi hiireta.

³⁸ Qate nokoi guume abi eserike oho qesa hapahapanaiteqi temuke pobi nohota upubiretani temuke mage neta upubireta.

³⁹ Oke eetemi abi tete kosoramu oona girodzomata nokoi qiba nokomeke baqebeteqi Dzesuke qanga hiireta.

⁴⁰ Nokoi hee, lidzo, nii biirike rubengaiteqi qupi tapariho nakuta paha gootakoiqi hiirorai. Qate nii Ohongaho khata ooraiqako sama niime ingonaite isanate hapahapata quratareiqi hiireta.

⁴¹ Oonita Dzuta abi mimi nokoi dzube abi mimima gama noke qepuqepu hiireqi eraiqi hiireta,

⁴² Seke moo, qesake noi hoobire baaoraihe qidzoke sama nomeke hoobidzaqu. Qate noi Isirae abiho qiba ooraiqako noi isanate quratemake napa noke qaupuitaridzoni.

⁴³ Oi noi sama nomeke hee, Anai Ohongaho khataniqi hiiretanita noi Ohongake ai tataumami Ohongai noho dzasa eete ingonaitaquni mae?

44 Oiqi hiireta ma paha guume abi noho samaqata hapahapanaiteta nopoi paha oho qesa noke bisebise hiirota.

DZESUI BAATETA

(Mar 15:33-41; Ruk 23:44-49; Dzoh 19:28-30)

45 Qate ete bisa ma ttiri kiroko surena oho takurata haba oi gama qupi soorota.

46 Oonihe ttiri kirokota Dzesui totoho minama sokateqi hiireta, Ohonga name, Ohonga name, naane qubake nii anake gaubire oiqi hiireta. Oonihe Heboro noota oho totohoi Eri Eri rema sabakhattani oni.

47 Oke hiiremi qesa dzamonoke qooro oota nokoi oberama nookaqi hee, Noi too abi Eriahe quba hiire ooiqi hiireta.

48 Oho qubake teei ao hairiamake torouma tumaqi besa bidzaga teeke oba too bairanomata sugobire saaro soramu biiremi noi muunareiqi dzoobire peiteta.

49 Oonihe qesai hee, Oke qaate hapa moohima Eria baabaquni mae baamu.

50 Oonita Dzesui paha sokata minake eeteqi suma khapere eetemi gisi tuumata.

51 Gisi tuumami qaheuba biiriho nakuta ttoba hahari asuasui oi pei neta sohoruqi pisisi eetemi poro ttangaho suruho paana naateta. Paana naatemi ttoka rubabeta minake eetemi oma qesai huhunateta.

52 Ma qura tuputa kose qesai takobami qesa baate oota nokoi eehaha naate qoridzeqi biranateta.

53 Nokoi meusa nagapa Dzerusaremuta peitemi abi samane noko ke moo gesina naateta.

54 Oonita qaaho pobipobi noi qesamane nomema ota bakena geema oota nokoi tuumu ma quba samane oke mooqi atti minanipamuke eeteqi noi eraiqi hiireta, Meenipamu Dzesuio Ohongaho khataniqi hiireta.

55 Qate Garirea habaho paimane qesai Dzesuke kokora eetarei qi noke iihaiqi Dzerusaremuta baata nokoi sererahuke qooroqi mooqota.

56 Nokohota Maria Magattaraho nenai oota ma Maria Dzesu ma Dzakopo ma Dzosepe nokoho pai oota ma Dzebetteoho khameto Dzakopo ma Dzohane nopoho pai oho qesa nokoma gama oota.

NOKOI DZESUHO KEBAKE OMA NAGATA MOOTO PUI SIIRETA

(Mar 15:42-47; Ruk 23:50-55; Dzoh 19:38-42)

57 Oonita sure mootomi Dzosepe Arimatteo naga pa nena noi abi dzapa pobinomanihe qupa nometa noi paha Dzesuho tumakhata.

58 Oonita noi baaqi Piratoho torota Dzesuho keba quba qasa hiireta. Hiiremi noi nookami isanatemi noi hapahapata qeemata.

59 Qeemaqi Dzosepe noi ttoba khabanoma sasari aimaqi ooma keba nohoke sengibete qegorota.

60 Sengibeteqi oke aimaqi oma naga nome quba kaibetemi ootaho nakuta mootoqi oma sarara hongahonga oke burisi eeteqi tete siireqi papateta.

61 Papahimi Maria Magattaraho nena ma Maria temu nopoi tupidza tota qita oma naga oke mooqota.

62 Qate dzuma bosabosa oi bamu naatemi iihai mootomi Pariseo ma dzube abi mimi nokoi Piratoho torota ttutturatiqi Hiireta,

⁶³ Soopara naname, abi ikoikonoma Dzesu noi baataamake ooqi hee, Ana baatemake qupi tapari naatemi ana qoridzakoiqi hiireta.

⁶⁴ Oonita nii hiiremi qaa abi nokoi tuuma oma naga oke simeri bittiteqa bakena geema qaama qupi tapari naatemake isanatako. Oi eto tumakhameto nokoi seike baaqi keba oke aimaqi abike ikobeteqi hee, Dzesui baata neta qoridze ooraiqa hiiremi ikoiko ma obero noo nohoi eto minanipamu naataino.

⁶⁵ Oke hiiremi Piratoi hee, Isanate, qaa abi nokoi nikeho botota ooraita nike hiire teena oke eetare.

⁶⁶ Hiiremi nokoi tuumaqi simerima tete oke siireqi qaa abi mootomi bakena geema oota.

28

DZESUI PAHA EEHAHA NAATETA UUBUBUU (Mar 16:1-10; Ruk 24:1-10; Dzoh 20:1-18)

¹ Qate Ingona dzuma mina oi gama baamu naatemi oho iihai mootomi Maria Magattaraho nena ma Maria temu nopoi oma naga oke moorare baata.

² Baahumi ttoka paha rubabeta minake eetemi qusu neta Ohonga Sooparaho angero teei qurateqi teteta biranate oma sarara oke ai burisi eetemi papatemi angero noi ota habeseta.

³ Qate birabira nohoio baibai aimoraiho isakita oomi sasa nohoi khaba khabarinipamu ooni.

⁴ Qate qaa abi oona bakena geema oota atti nokoke suqobiremi nokoi baataho isaki naateta.

⁵ Qate angero noi paimane nopoke pobi hiireta, Eto atti eetaino. Nokoi Dzesuke hapahapahaitemi

nipe keba nohoho qirike eetoraihe noi teqaha erata ooraidzara.

⁶ Noi aoke qoridze eehaha naate ooraita baaqa noi meeqorihō tekake mooro. Oi baamu.

⁷ Oonita nipe ao hairiamake qeemaqa tumakhameto nohoke pobi hiireqa hee, Dzesui aoke baata neta qoridzeqi eehahake oorai. Noi bosata hee, Ana nikeho bosa qooroqi Garirea habaho isakita nike dzeima qarakoiqi hiiretake qupadzomaqi tuumaqa noke ota moorare. Oi ana ao noo oke nipe pobi hiire oonita tuumare.

⁸ Hiiremi nopoho qupa tukubami nopo atti uboubō eeteqi hairiamake torouma tuumaqi tumakhameto nohoke oho pobi hiibare qupadzomata.

⁹ Oonihe Dzesui nopoho bisata biranateqi dzoobe hiireta. Hiiremi nopoi pomai kotooroqi oko nohoke gimutta eeteqi noho hasama gegema hiireta.

QAA ABI MA DZUTA ABI MIMIHO IKOIKO BAMBENOMA

¹⁰ Oke eetemi Dzesui nopoke pobi hiireta, Eto atti eetainohe tuuma qesamane nahoke pobi hiireqa hee, Nike Garirea habata naamaeke moorareqi hiibare. Oke hiiremi nopo tuumata.

¹¹ Tuumami qaa abi ota bakena geemota nokohota qesai ao Dzerusaremuta tuumaqi dzube abi mimiho torota oho isere gama pobi hiire soubireta.

¹²⁻¹³ Oho qubake nokoi sinasina tupuho abi mimima gama ttutturatiqi nokoho quba ttumattutuiteta.

Ttuttuiteqi oke qaa abike moiteqi eraiqi hiireta, Nike abi pobi hiireqa hee, Nanai bakena geema oorihe nanaho nese sidzobetemi tumakhameto nokoi seike saubepota baa keba nohoke guume eete aima tuumeiqa hiibare.

¹⁴ Qate ttoka soopara Pirato oho pobi nookaquko nanai noke kebaitakoita nike eto noho attike eetaino.

¹⁵ Oke hiiremi qaa abi nokoho sinasina nookaqi ttuma oke aimaqi nokoho noo qusubaitaqi abike ikobeteta. Ikobetemi Dzuta abi minarai nookami tumakhameto nokoi nokoke ikobetetaho isaki naateta.

*DZESU KIRISTU QARUHO MAIKHATA NOKO
MA NAPAKE DZOOBIRORAI*

(Mar 16:14-18; Ruk 24:36-49; Dzoh 20:19-23)

¹⁶ Qate tumakhameto erebeni nokoi Garirea habata tuumaqi tora Dzesui hiiretata biranateta.

¹⁷ Biranateqi nokoi noke mooqi noho hasama gegema hiiretahe qesai qupa hou peu eeteta.

¹⁸ Oonita qesai hou peu eetemi Dzesui baaqi nokoke eepa moiteqi hiireta, Ohongai anake qusu ma ttoka minaraho Soopara upubiremi ana noorake nike pobi hiire.

¹⁹ Nike tuumaqa abi noo samane nokoke bapopototoqi nokoke Mai ma Khata ma Qaheuba Sumasaho dzapata asinaiteqa soobare.

²⁰ Noo samane ana nike banaite qaabi oke noko gama banaitemi qusubaita soubidzare.

Oonihe nikeqe bahe ana nikema napai qesa gainene eete baura eetoraqu oke nike moorakoi. Eete qaamake bodzai baamu naatakoi. Oiqi Dzesu hiireta.

Matteo 28:20

cxl

Matteo 28:20

Anaio Rebi Matteo

PORO TONGO USAQE
The New Testament in the Guhu-Samane Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Guhu-Samane long
Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Guhu-Samane

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1e8f2c8a-2e91-5f7a-8d28-7e63415f9012